Uluslararası Durum ve Görevler

Uluslararası
Marksist-Leninist
Parti ve Örgütler
Konferansı

Uluslararası Durum ve Görevler

Siyasal ve Örgütsel Bir Platform

Hazırlayan: S. Cihan

Politika

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

EVRENSEL
BASIM YAYIN

Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı

ULUSLARARASI DURUM VE GÖREVLER

"Siyasal ve Örgütsel Bir Platform"

Hazırlayan
S. Cihan

Doğa Basın Yayın
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Eskişehir Mah. Dolapdere Cad.
Karabatak Sok. No: 31
Şişli / İstanbul
Tel: 0212 247 65 17 (pbx)
Faks: 0212 247 24 61
web: www.evrenselbasim.com
e.posta: bilgi@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın-346

Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı
ULUSLARARASI DURUM VE GÖREVLER
"Siyasal ve Örgütsel Bir Platform"

Hazırlayan
S. Cihan

Genel Kapak Tasarım
Savaş Çekiç

Kapak Uygulama
Bahar Eroğlu

Birinci Basım: Kasım 2007

ISBN 978-975-6106-79-2

Baskı
Ezgi Matbaası
Sanayi Caddesi Altay Sokak No: 10 Çobançeşme -Yenibosna / ISTANBUL
Tel: 0212 452 23 02 - 654 94 18 e-posta: ezgimatbaa@mynet.com

Bu çalışma, yaşamlarından kısa bilgiler sunduğumuz yoldaşlarımıza adanmıştır

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Notu 9
Sunu 13
Uluslararası Durum ve Görevler 23

I- "Yeni Dünya Düzeni",
Sermaye Sınıfları ve Emperyalizm 25
A- Dünyanın Yeniden fethi
Kaçınılmaz Mücadele ve Bloklaşma 27
Büyük Güçler ve Pazar Mücadelesinde Yenilenme 28
Etki Alanları İçin Mücadele ve
Yeni Bir Bloklaşma Eğilimi 32
Sonuç Olarak 37
B- Sermayenin Saldırıları
İşçi Sınıfı ve Ezilen Halkların Hareketi 38
Saldırıların Kapsamı ve Genel Niteliği 40
İşçi Sınıfı ve Halkların Mücadelesi 44
Sonuç Olarak 47
C- "Yeni Dünya Düzeni" Kapitalizmin Düzeni 48

II- "Yeni Dünya" ve Gidişatın Yönü 53
Çürüme, Durgunluk ve Kriz 56
Çatışma ve Çöküşe Doğru 60

III- İşçi Sınıfı- Görevler 64
Teknik Gelişme ve İşçi Sınıfı ile İlgili Bazı Sorunlar 66
Teknik Devrim ve Büyüyen İşçi Sınıfı 67
İşçi Sınıfının Güçlenen Niteliği ve Mücadele Yeteneği 70
A- Proleter Devrim- Bir Dünya Devrimi 72

B- Devrim Anlayışı ve Mücadele Çizgisi 77
C- İşçi Sınıfı Hareketi ve Sendikalar 82
Sendikal İşçi Hareketi ve İleri İşçi Kitlesi 84
İşçi Örgütleri olarak Sendikalar ve Sendikal Çalışma 86
D- Emperyalizme Karşı Mücadele 92
Emperyalizm ve Siyasal Akımlar 94
Emperyalizm Karşısındaki Tutum ve Görevler 97
E- İşçiler ve Halkların Uluslararası Dayanışması 102
F- Özel Alanlar ve Bazı Olanaklar 105
G- İşçi Sınıfının Bir Parçası ve Yöneticisi Olarak Parti 111
İşçi Hareketi ve İleri İşçilerin Parti Birliği 114
Bir Mücadele ve Savaş Örgütü Olarak Parti 117

IV- 122

Dipnotlar 124

Yayınevinin Notu

Yetişkin veya genç, eğitimli veya eğitimsiz, her emekçinin uyanışının ilk belirtisi –genel ve henüz belirsizliklerle dolu olsa da–, sosyalizme eğilim göstermesiyle dile gelir.

Ne var ki bu eğilim, genel ve belirsiz bir sosyalizm eğilimi olarak kalmaz; beraberinde, bir biçim kazanma, akım halinde örgütlenme ve örgütlü mücadele içinde olma arayışlarını da getirir.

Buna karşın bu arayış, etrafında yer alan herhangi bir sosyalist çevreye "katılma" ile tatmin olacak bir arayış değildir. Nitekim, uyanış içindeki her emekçi ya da genç, faaliyet halindeki sosyalist grup ya da örgütleri tanımaya çalışırken, dikkatini uluslararası akımlara kaçınılmaz olarak yöneltir. Zira, az çok bilinçli bir kişinin "dikkat yönelimi" olmaksızın, kendine, eğilimlerini tatmin edecek bir yön çizmesi olanaksızdır.

Bu açıdan bakıldığında, sosyalist akımları tanıma, birbirinden ayırt etme ve kendine bir yön çizme çabasına giren işçi ve gençlerin işlerinin, öyle çok da kolay olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Bu "kolay olmama"nın son derece basit ve anlaşılır sebebi ise; dünyanın her yerinde proleter temeller üzerinde örgütlenmiş, gerçekten Marksist olan akım, parti ve örgütlerin yok sayılması; liberal burjuva ve küçük burjuva "sosyalist" çevrelerin parlatılması; emekçiler sanki onlara mahkûmmuş gibi, bunların özellikle desteklenmesi olarak özetlenebilir. Yayıncı sermaye grupları ve destekçisi oldukları "sosyalist" çevreler, gerçekte birer eğilimler karmaşası olan uluslararası liberal akımların gönüllü şubeleri olarak çalışmaktadırlar.

Sermayenin cepheden saldırılarının yanında; bunların, bir yandan

küçük burjuva "solculuğu"na ideolojik malzemeler sunan, öte yandan ise sosyalizmi "sermayeye uyum" mevzisinden "yeniden üreten" faaliyetlerinin, aslında uyanan işçi ve gençlerin "gözlerine kül serpmek"ten ve onları "uyutmak"tan başka bir amacı ve anlamı yoktur. Ülkedeki "ideolojik üretimleri" ve çeviri yayınları, bu çevre ve grupların her şeyi baş aşağı çevirme, sermaye ile uyuşma, hatta bir tür birleşme çabası içinde olduklarını göstermeye yeter de artar bile.

Kısaca özetlersek; sermayenin genelleşen saldırısının ve kendini bu zemin üzerinde yeniden örgütleyen liberal "sosyalist" akımın, son on beş-yirmi yılda yoğunlaşan etkisinin (konumuz açısından) sonuçları şu şekilde sıralanabilir: İlk olarak, dünya işçi ve aydın kamuoyunda umutsuzluk ve inançsızlık yayan küçük burjuva anlayışının ve ruh halinin (bunlar bir süredir inişte de olsa) zirve yapması büyük ölçüde engellenememiştir. İkinci olarak, sosyalizmin katlanarak çoğalan liberal bozuşturulmasının yanında, uluslararası Marksist-Leninist Hareket'in, gerçek devrimci ve komünist çalışmanın dünyada ve (istisnalar dışında) hemen hemen bütün ülkelerde "kıyıda köşede" gösterilmesi ve neredeyse "yok" sayılması bir şekilde başarılmıştır.

Bunlar birer olgu olarak kabul edilince; diğer tüm şeyleri bir yana bırakıp başta ortaya atılan soruna dönersek, şu tespitin altını çizmek bu noktada özellikle zorunludur: uyanan, sosyalizme yönelen bir işçi veya gencin, sosyalizm iddiasındaki uluslararası akımları tanıması, ülkesindeki sosyalist, komünist parti ve grupları birbirinden bilinçle ayırt etmesi ve kendine doğru bir yön çizebilmesi, önceki dönemlere göre bugün çok daha özel bir dikkat ve daha yoğun bir çaba gerektirmektedir. Bu gereklilik atlandığında; her şeyin baş aşağı çevrildiği ve toz duman arasında bulanıklaştırıldığı bir ortamda, devrimci olanı tanımak ve yön tayin etmek kaçınılmaz olarak zorlaşır.

Buna karşın, sosyalizme eğilim gösteren işçi, emekçi ve gençler nasıl hiçbir zaman alternatifsiz kalmamışlarsa, bugün de alternatifsiz değildirler. Uyanan emekçi ve gençleri devrimci bir biçimde örgütleyecek ve sosyalist çalışma içine çekecek Marksist bir mihrak Türkiye'de epeyce bir zamandır vardı ve olgular, bu mihrakın bugün de var olduğunu ve giderek güçlendiğini göstermektedir. Bu, herkesçe rahatlıkla görülebilir bir gerçekliktir.

Bugün ise asıl önemli olan şey, Uluslararası Marksist-Leninist Hareket'in "siyasal ve örgütsel platformu"nun bir "derlemesi" olan eldeki kitapçıktır. Ve kolayca anlaşılabileceği gibi, bu kitapçığa içeriğini veren "platform"un yayınlanması, özellikle iki nedenle büyük önem taşır: Bunlardan ilki, temel teorik sorunlar üzerine birliği de vurgulayan ve "siyasal ve örgütsel bir platform"u işaret eden bu kitapçığın, çok sayıda parti ve örgüt tarafından yayınlanmış olması. Bir kısmını, anılarına ithaf edilen komünistlerin oluşturduğu Avrupa, Afrika, Latin Amerika ve Asya gibi çeşitli ülkelere ait parti ve örgütlerin içinde yer aldığı bir Konferans'ın yayınlaması, bu kitapçığın en önemli özelliklerinden biridir. Bu, her şeyden önce; belli çevrelerce yok sayılan Marksist-Leninist Hareket'in, yaygın bir coğrafyada sağladığı güçlü bir birlik içindeki uluslararası bir akım ve bir alternatif olarak kendini yeniden ilan etmesidir.

İşçi sınıfı hareketinin büyümesinin ve enternasyonalist gelişiminin güvencesi olan bu platformun ilanı, sınıf dışı "sosyalist" akımları geriletmeye yönelik olmasının yanında, işçi sınıfı ve sosyalizm adına son yirmi beş yıl içinde atılmış en önemli adımdır. Diğer akımlara mensup partiler, az çok değeri olan ve birkaç partiyi bir araya getiren küçük çaplı birlikler bile oluşturamamışken, Uluslararası Marksist-Leninist Hareket'in Konferansı'nın yayınladığı bu platformun, ciddi bir dönemeç özelliği gösteren gerçek bir ilerleme olduğu yadsınamaz bir olgudur. Bu aynı zamanda, dünya işçi ve komünist hareketinin dinamiklerinin güçlenmesi ve olanaklarının büyümesi anlamına da gelir.

İkinci; bunun, ortak uluslararası "siyasal ve örgütsel platform"un, tek tek ülkelerde yaratacağı etkide ve doğuracağı sonuçlarda dile geleceği söylenebilir: Konferansı oluşturan partilerin ve örgütlerin, ülkelerinde gerçek bir uluslararası desteğe sahip parti ve örgütler olarak çalışmaları; komünizmin ve proleter çalışmanın, henüz gerçek işçi ve komünist partilerin bulunmadığı ülkelerde de örgütlenebilme olanaklarının genişlemesi; işçi sınıfının bütün ülkelerdeki güçlerinin mücadelelerini, dünya devriminin ortak (enternasyonal) çizgisi üzerinde ilerletmeleri... daha fazlasına gerek yoktur. Bu platform, işçi sınıfının bilinçli güçlerinin çalışmasını disipline etme ve geliştirmenin yanısıra, uyanan yeni güçlere, uluslararası alandan da görülebilir, somut bir alternatif sunmanın da platformudur.

İşçi sınıfının örgütlü güçlerinin, perspektif, çalışma ve eylemlerini bu platformun çağrı ve direktifleri temelinde yenileyeceklerinden ve yeniden mevzilemeye girişeceklerinden hiçbir kuşku duyulamaz. Öte yandan, az çok umut taşıyan veya arayış içinde olan kişilerin, onu inceleme ve tartışma tutumuyla hareket edeceklerini ummak ise, herhalde anlaşılabilir bir beklentidir.

Nitekim, duruşu gereği o direktiflerin ve mevzilerin doğal sözcüsü ve savunucusu olarak Evrensel Basım Yayın da, söz konusu arayışa, incelemeye ve tartışmaya yönelik katkıları birleştirme sorumluluğuyla bu kitapçığı yayınlamanın kıvancı içindedir.

Evrensel Basım Yayın

Sunu

"Uluslararası durum ve görevlerimiz" metni, Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı'nın (CIPOML) birkaç oturumuna yayılan bir süreç içerisinde gerçekleştirilen samimi ve yoldaşça tartışmaların, sosyal pratiğin ve günümüz uluslararası sorunlarına bakış açısıyla ilgili kavrayışın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Metin böyle bir sürecin sonunda onaylandı ve bugün de Koordinasyon Komitesi tarafından yayınlanmaktadır.

Bu, kapitalizmin ve emperyalizmin bugünkü özelliklerini çok yönlü olarak tahlil eden; işçi sınıfının devrimci karakterini ve proletaryanın devrimci partilerinin rolünü vurgulayan; işçilerin, halkların ve gençliğin toplumsal kurtuluş mücadelesindeki perspektif ve görevlerini ortaya koyan; Uluslararası Komünist Hareketin sorunlarını irdeleyen ve yeni bir Enternasyonalin kuruluşunu hedef olarak belirleyen bir metindir.

Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı bu metni, sosyal pratik içerisinde sınanacak ve zenginleştirilecek bir eylem klavuzu olarak kabul etmektedir. Ancak bu bitmiş, kapanmış ve değişmez bir belge de değildir. Burada yer alan formülasyon ve yönergeler, proletarya ve halkların mücadelesi içerisinde, komünistlerin teorik ve pratik katkılarıyla gelişecek ve zenginleşecektir.

Komünistlerin faaliyetlerine yön veren ve onları birleştiren bu formülasyonlar, işçi ve emekçilerin elinde maddi bir güce, toplumsal kurtuluş için bir silaha dönüşmelidir. İşçi ve halk hareketinin, öteki devrimci güçlerle ortak mücadelesinde hizmetine ve eleştirel görüşlerine sunuyoruz.

Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı (CIPOML)
Koordinasyon Komitesi
Temmuz 2007

Manuel Lisboa: Yeni Bir İnsan

Manuel Lisboa de Moura yoldaş, bir grup arkadaşıyla birlikte 1966 yılında Devrimci Komünist Partisi'ni (PCR) kurdu. Yedi yıl sonra PCR, artık gençlik ve köylüler içerisinde önemli bir örgütlülüğe sahip ve işçi sınıfı içerisinde de etkinliği giderek artmakta olan ve ülkenin kuzeydoğusundaki hemen tüm eyaletlerde örgütlü bir parti haline gelmişti. Onlarca devrimci eylemi başarıyla örgütlemişti. Gericilik, bu çalışmanın büyük ölçüde Manuel Lisboa'nın önderliğinde ve yönlendiriciliğinde gerçekleştiğini biliyordu, bu nedenle de onu ortadan kaldırmaya karar verdi. Kaçırıldıktan sonra barbarca işkencelere maruz bırakıldı ve 1973 yılının Eylül ayında Brezilya ordusu tarafından katledildi.

Ama fikirleri ve yaşamı, sosyalizm davası için mücadele edenlere yol gösterdi. Bir makalesinde şunları söylüyordu:

"Milyonlarca sömürülenden oluşan Brezilya halkı, hiçbir zaman sefaletten kurtulamadı. Ne yazık ki, bu sefaletin sorumlularının kim olduğunu da bilmiyor. İşte, devrimci öncünün devasa rolü burada yatıyor. Bu öncü, işçi sınıfının örgütlü ve bilinçli bölüğüdür. Tarihsel misyonu ise, ezilen kitlelerle birleşmek ve onları iktidar mücadelesine yöneltmektir. Öncünün eylemi ve Devrimci Komünist Parti'nin yönetimi olmadan halk isyanı, hep başsız ve etkisiz kalmaya mahkûmdur."

Pedro Vasıuez Rendon

Geçen yüzyılda 50'li yılların sonu 60'ların başı idi. Yeryüzünün önemli bir bölümünü etkileyecek Çin Komünist Partisi ile

Sovyetler Birliği Komünist Partisi arasındaki uluslararası polemiğin başladığı dönemlerdi. Ama Latin Amerika'da ve dünyanın başka birçok yerinde bu süreçle ve sürecin sonuçlarının insanlığın kaderi üzerindeki etkisi ile ilgili fazla bir bilgi yoktu. Sözkonusu olan ama yeterince farkında olunmayan şey, proleter dünya devriminin geleceğiydi. Dünya proleter devriminin büyük yöneticisi, SSCB Komünist Partisi'nin (Bolşevik) önderi, dünya proletaryası ve halklarının büyük lideri Josef Stalin'in acı kaybı üzerinden henüz on yıl bile geçmemişti.

Kolombiya bir istisna teşkil etmiyordu. Yanıbaşındaki Küba Devrimi'nin etkileri ülkeyi sarmış, komünist kavrayışları aşınmaya uğramış kahvehane teorisyenleriyle devrimin kararlı genç dostları arasında amansız bir mücadele yaşanmaktaydı. Kolombiya Komünist Partisi'nin "hatalarına" karşı içte bir mücadele bayrağı açan bu genç devrimciler arasında, henüz otuzlu yaşlarında olan, doğuştan "yarumalita", tüm kalbi ve fikriyle ise enternasyonalist bir militan olan Pedro Hernando Vasıuez Rendon da vardı. Rendon ve silah arkadaşları Pedro Leon Arboleda Roldan, Libardo Mora Toro, Francisco Garnica, Carlos Alberto Morales ve Francisco Caraballo... Bu sonuncusu, on üç senedir Uribe Velez faşist rejiminin zindanlarında bulunuyor ve "asla teslim olmayan" gerçek bir savaşçı olarak mücadelesine devam ediyor.

Pedro Vasıuez ve yoldaşları meseleyi, partinin ve kitle hareketinin yönetimindeki basit bazı hatalar olarak ele almamış ve kendiliğinden silahlı harekete yönelmemişlerdi. Silahlı hareket bütün ülkeye yayılıyor, hatta Latin Amerika çapında etkili oluyor ve tamamen haklı bir temele dayanıyordu.

Pedro yoldaşın Marksist-Leninist formasyonu, politik mücadelenin değişik cephelerinde edindiği partili tecrübe, keskin zekâsı ve en karmaşık durumları tahlil edebilmedeki becerisi, dünyada olup biteni kavrama kapasitesi; burada yaşananların, Kruşçevci revizyonizmin SBKP'de yarattığı ve dünyada giderek yayılan tahribatlarla çok benzerlik arzettiğini anlamasına yetmişti. Kolombiya partisinin içerisine düştüğü revizyonist bozuşmayı görerek, önce en yakın yoldaşlarını, sonra da parti militanlarının önemli bir

bölümünü; Marksizm-Leninizmin ve Kolombiya işçi sınıfı partisinin savunulmasına ikna etti.

Böylece o ve öteki Marksist-Leninist komünistler, Kolombiya Komünist Partisi'ni, proletaryanın devrimci doktrinine dayalı olarak yeniden inşa etmeye giriştiler. Şehirde, kırda, sokakta, dağda, ülkenin en ücra köşesine kadar devrimci düşünceleri yayarak, genç devrimcilerin yüreğine umut ektiler. Cesaret ve beceriyle hareket etmek, işçi sınıfı partisini, ona ihanet edenlerin elinden kurtarmak gerekiyordu. Pedro yoldaş, Marksist-Leninist partinin en kararlı ve coşkulu savunucusu oldu. Bu parti, 17 Temmuz 1965'te, partinin 10. kongresinde ilan edildi.

Kolombiya işçi sınıfı, bu tarihten beri proleter devrimi, sosyalizm ve komünizm mücadelesindeki kararlı öncüsüne, partisine sahip bulunuyor. Aralıksız 42 yıllık mücadele, bugün de sürüyor ve sürecek...

Luis Emilio Recabarren

Recabarren, Şili işçi sınıfı hareketinin babası olarak bilinir. 14 yaşından itibaren matbaa işçisi olarak çalışmaya başlamış, çok sayıda işçi yayınının kuruculuğunu yapmıştır. 1912 yılında Sosyalist İşçi Partisi'nin kuruluşunda bulunmuş, bu partinin 1922 yılında nitelik değiştirerek Komünist partiye dönüşmesinde ve Üçüncü Enternasyonal'e üye olmasında öncülük yapmıştır.

Recabarren, Arjantin Komünist Partisi'nin kuruluşuna da aktif olarak katılmış, bir Latin Amerika parlamentosuna seçilen ilk işçi milletvekili olmuştur. O büyük bir eğitici idi. İşçi sınıfını eğitmek, birliğini sağlamak ve kendi partisinde örgütlemek için, basını kullanmanın yanı sıra, tiyatro grupları, tartışmalar, broşürler vb. birçok araçtan da faydalanmıştır.

Rafael Larrea Insuasti 1942-1995

"Şairimiz", devrimci gazeteci, Ekvador Marksist-Leninist Komünist Partisi'nin yayın organı "En Marcha"yı 20 yıldan fazla bir

süre yönetti. İlerici ve devrimci aydınlar hareketini örgütlemek ve ilerletmek için hiç yorulmamacasına çalıştı. İşçi sınıfının devrimci sendikal hareketine aktif olarak bağlandı. Büyük bir coşku ve sabırla parti örgütçülüğü sorumluluğunu, yeni kuşakların eğitimi görevlerini üstlendi. Proleter inançları onu, Marksizm-Leninizmin ve partinin birliğinin yenilmez savunucusu yaptı. Partiyi bölmeye çalışanlara, her seferinde teorik ve politik kapasite ve enerjiyle karşı koydu. Bilinçli bir enternasyonalist olarak, partinin enternasyonalist politikasının oluşturulmasına ve uygulanmasına aktif olarak katıldı. Marksizm-Leninizmi ve Ekvador halklarının tarihini okuyan, inceleyen, ülkenin ekonomik sosyal problemlerine kafa yoran bir kişi olarak parti ve devrimin teorik hazinesine katkılarda bulundu.

Şair, masalcı, şarkıcı, müzisyen, kültürel ve ulusal meselelerle ilgili denemeci, Marksist-Leninist teorisyen olan Rafael, hücreden, propaganda komisyonundan, Bölge Komitesi'nden, Merkez Komite'den, Politik Büro'dan Sekretarya'ya kadar görevlerini layıkıyla yerine getiren örnek bir militan ve yöneticidir. Kötü bir hastalık, Şair yoldaşımızı erken bir vakitte, Nisan 1995'te aramızdan aldı.

"Devrimci Teoriyi Geliştirme Zorunluluğu" başlıklı bir yazısında şunları belirtiyordu:

"*Çağdaş bilimsel gelişme, uluslararası olaylar, tarihsel deneyimlerin daha derinden kavranışı, sınıflar mücadelesinin her bakımdan somut tahlili, devrimci politika ile teori arasındaki, canlı yaşamsal tecrübe ile partinin teorisi arasındaki ilişki, partinin inşası, silahlı mücadele vb. gibi konular, her seferinde gündeme gelen ve Marksist-Leninist yanıtları gerektiren meselelerdir.*"

Elena Odena

Donosti (San Sebastian) doğumlu bir Basklıdır, annesi Frankocular tarafından kurşuna dizilmiştir. Bir grup Cumhuriyetçi çocuğu ile birlikte gönderildiği İngiltere'de bir dizi aktivitelere katıldı ve kısa sürede Komünist Gençlik Örgütü'ne girdi. Birçok lisan bi-

len (İspanyolcanın yanı sıra, İngilizce, Fransızca ve Bask dili Euskara'yı da mükemmel derecede, Rusçayı da biraz biliyordu) kültürlü bir kişi olarak İspanya Komünist Partisi (PCE) tarafından aydınlara ve öğrencilere yönelik çalışmada görevlendirildi. Bir dönem komünist şair Herrera Petere ile birlikte UNESCO'da çalıştı ve bu esnada Angel Valente ayarında aydınları anti-faşist hareket kazandı.

50'li yılların sonunda, başka birçok komünist gibi o da, dönek Santiago Carillo yönetimindeki partinin politikalarına karşı çıkmaya başladı ve Raul Marco ile bu dönemde tanıştı. 60'lı yılların başında ayrılıklar daha açık olarak ortaya çıktı. Yürütme Komitesi (Claudin, Ignacio Gallego, Lister ve bizzat Carillo'nun kendisi) ile yapılan birçok toplantıdan sonra, şanlı PCE'nin ideolojik bir dejenerasyona yuvarlandığı ve utanç verici bir şekilde Kruşçevizm batağına saplandığı görüldü.

Bu durumda komünistler, hem Frankoculuğa ve hem de Carillocu aygıta karşı, parti içerisinde gizli olarak ilk Marksist-Leninist grupları örgütlemeye başladılar. 1963'te Carillo karşıtı ilk grup kuruldu. Bu grup, dergisinin adı olan "La Chispa" (Kıvılcım) adıyla anılıyordu. 1964'te ise, dört tane Marksist-Leninist grup birleşerek İspanya Komünist Partisi Marksist-Leninist'i (PCE-ML) kurdular.

Bütün bu mücadelelerde, Elena Odena önemli, hatta bazı durumlarda tayin edici bir rol oynadı. Daha sonraki yıllarda Alvarez del Vayo gibi şahsiyetlerin katılımıyla Yurtsever Anti-Faşist Demokratik Cephe (FRAP) kuruldu. Elena, FRAP'ın başkan yardımcısıydı.

Ölümünden altı ay önce kaleme aldığı son makalesinde Elena şunları yazıyordu:

"Marksizm-Leninizm bugün, her zamankinden daha fazla, küçük veya büyük, genç veya eski olsun, kendi ülkesinde ciddi olarak partiyi ilerletmek, Marksizm-Leninizmi savunmak, proletaryayı ve mütteffiklerini devrim yapmak üzere örgütlemek isteyen tüm partilerle aktif ve pratik dayanışmayı, birliği geliştirmeyi zorunlu kılmaktadır."

Yoğun politik çalışması, ölümünden sonra kendi adıyla yayınlanan çeşitli doküman ve kitaplarda ifadesini bulmuştur. Bu yazıların önemli bir bölümü, Elena Odena'nm çok büyük hassasiyet gösterdiği genç komünistlerin eğitimi maksadıyla kaleme alınmıştı. Elena, eğer komünist gençlik olmazsa, partinin temel silahlarından birinden mahrum kalacağını bilmekteydi.

O "hepimiz içerisinde en iyisiydi".

Sergio Barrios
Devrim ve Sosyalizmin Yorulmaz Savaşçısı

Sergio Barrios yoldaşın ismi, insanlığın kurtuluşu davasında, Meksika komünist proletarya devriminde yeri doldurulamaz bir sembol ve örnektir.

Meksika Komünist Partisi (Marksist-Leninist) savaşçısı olarak, kendi döneminin öteki komünistleriyle birlikte, örgütlerimizin inşasında, Marksizm-Leninizmin tavizsiz savunulmasında, Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in şanlı devrimci teorisinin sosyal demokrasiye, sağ ve 'sol' oportünizme, revizyonizme ve reformizme karşı savunulmasına katkıda bulunmuştur. Sergio Barrios'un, faaliyetini yürütürken görev başında hayatını kaybettiği Uluslararası ML Parti ve Örgütler Konferansı, şüphesiz teori ve pratiğinde sevgili yoldaşımızın da damgasını taşıyacaktır.

Yeraltı çalışmasında Lenin ve Stalin'in sadık bir öğrencisindeki stratejik vizyonla hareket eden Sergio, biz partili ve FPR'li yoldaşlarına bugün, kendiliğinden işçi ve halk hareketiyle, proletarya diktatörlüğü altında yeni bir sosyalist toplumun inşası ve oradan bilimsel komünizme varmayı içeren sermayeye karşı savaşta, Marksist-Leninist taktik ve stratejinin füzyonunun ilk ürünlerini toplama imkânı sağlamıştır.

Sergio Barrios'un anısı, her zaman andımıza bağlı kalmanın, yaşamımız pahasına davayı savunmanın ve proletaryanın mevzilerini ilerletmenin vesilesidir.

Şeref Aydın

Şeref Aydın 15 Ocak 1951'de, ülkenin Karadeniz Bölgesi'nin iç-orta kesiminde yer alan bir Anadolu kentinde, Amasya'da doğdu. 12 Mart 1971 cuntası tarafından, diğer devrimci örgütlerle birlikte ezilen ve liderleri 6 Mayıs 1972'de idam edilen THKO'ya yine aynı yıl içinde katıldığında, henüz genç bir öğretmendi. Buna karşın O, Şubat 1980'de TDKP'ye dönüşecek olan THKO'da profesyonel kadro olma görevini şevkle üstlendi.

Şeref Aydın, 12 Eylül 1980'de yapılan askeri faşist darbeden sonra, 1981'de tutuklandığında partinin Kürdistan Komitesi üyesi idi. 1986 yılında serbest kaldığı sırada karşılaştığı tablo ise hiç de iç açıcı değildi: parti ve örgütü tasfiyeci akımlarca parçalanmış ve âdeta felç olmuş durumdaydı. Şeref Aydın, partinin tasfiyeciliğe karşı mücadelesinin en önde gelen militanlarından biri oldu. Nitekim O'nun, parti ve örgütte, polisteki tavrının yanında, bu mücadeledeki tutarlılığı ile de kısa bir sürede tanınır hale gelmesi bir rastlantı değildi.

Bu nedenlerledir ki, Şeref Aydın yoldaş, partimizde 1987'den beri Merkez Komitesi ve 1991'den bu yana da MK-YK ve Sekretarya üyesi idi. 24 Eylül 2006'da hayata veda eden Şeref Aydın, yeri kolay dolmayacak gerçek bir Marksist-Leninist, gerçek bir komünistti. İşçilere ve halka duyulan sevgi ve güven; yoldaşlardan ve işçilerden öğrenme; devrimci iddianın yanında, sınırsız bir feragat duygusu ve tevazu ile çalışma; genç kuşakların ulusal olanın yanında, işçi sınıfının uluslararası ileri kültürüyle yetişmeleri. Diğer şeyler bir yana; partimizde bu ve benzer anlayışların yerleşmesi ve güçlenmesinde, Şeref Aydın'ın rolünün birinci dereceden olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Adı ve anısı, partimizin mücadelesinde sonsuza dek yaşayacaktır.

Uluslararası Durum ve Görevler

1917 Ekim Devrimi'nin zaferi, dünyada yeni ve uzlaşmaz bir karşıtlığın ortaya çıkmasına yol açmıştı: Sosyalist Sovyetler Birliği ile emperyalist ülkeler arasındaki karşıtlık. Kapitalist dünyadan II. Dünya Savaşı ile kopan ülkeler, Sosyalist Sovyetler Birliği ile birlikte, ABD liderliğindeki kapitalist kamp karşısında, sosyalist bir kamp oluşturdular. Bu oluşum nedeniyledir ki, ortaya Ekim Devrimi ile çıkan bu yeni karşıtlık, sosyalist kampla kapitalist kamp arasındaki uzlaşmaz karşıtlığa dönüştü. Sosyalizmle kapitalizm arasındaki mücadelede, dünya işçi sınıfı artık salt bir ülke ve devlete değil, emperyalist dünya karşısında büyük bir güç oluşturan sosyalist bir ülkeler topluluğuna da dayanıyordu. Öte yandan, bu iki kamp arasındaki mücadele; dünyadaki diğer tüm mücadelelerin esin ve yön aldığı ve gelişme seyrine bağlanarak[1]ilerlediği bir "ölüm kalım mücadelesi" olarak şekillenmişti.

Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nda 1956-60 yıllarında gerçekleşen liberal ve bürokratik "reformlar"la başlayan dönüşüm süreci; mücadele değişik biçimler altında her tarafta sürse de, kapitalizmle sosyalizm arasındaki (sosyalist ülkeler kampına da dayanan) bu büyük mücadelenin kesintiye[2] uğraması anlamına geldi. Buna karşın, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku, işçi adını ve "sosyalist" biçimleri kullanmaya gene de devam ediyordu. Ama ne var ki, bu ülke ve blok'un, işçi sınıfı ve sosyalizmle, "tarihleri"nden başka hiçbir ilgileri kalmamıştı. Söz konusu iki kamp arasındaki mücadele, 1960'ların ortalarında artık, bir egemenlik ve hegemonya[3] mücadelesiydi. Karakteri, giderek belirginleşecek olan bu mücadele, yaratacağı "dehşet dengesi" ve "nükleer savaş tehdidi" ile birlikte, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküş ve dağılışına kadarki otuz yıl boyunca, şiddetini gitgide artırarak sürecekti.

Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküş ve dağılması; Doğulu ve Batılı kamplar arasında işte bu koşullar altında patlak veren ve on yıllarca süren pazar ve etki alanı mücadelesinin kendine özgü bir tamamlanmasıydı. Fakat ne var ki; a- yakın tarihleri

ve; b- kullandıkları "sosyalist" biçimler: bu ülke ve blok'un çöküşüne başka bir özellik daha yüklemiş; ona, dünya işçi sınıfı ve halklarının tüm kazanımlarını kaybetmesi ve büyük bir tasfiye görmesi demek olan acılı bir yıkım ve ağır yenilgi[4] anlamı da yüklemiştir.

Bir hegemonya mücadelesi döneminin sona ermesi ve işçi sınıfı için ağır bir yenilgi özelliği göstermesi gibi ikili bir nedenle; Sovyetler Birliği'nin 1989-90 yıllarındaki çöküşü, sonraki sürece yön verecek olan şu iki olgunun yenilenmesi ve üste çıkmasına "ebelik" de etti: a- kapitalist tekeller ve emperyalist ülkelerin, fethedilmesi (bu çöküşle birlikte) tamamlanmış bulunan dünyayı, yeni bir fetih girişimlerine; b- işçi sınıfı ve bağımlı halklara karşı başlatılacak ve giderek bir dalga biçimini alacak olan genel bir saldırı[5] kampanyasına!..

"Yeni dünya düzeni", 1990 yılında bu iki olgu ekseninde; kuşkusuz olgular ya örtbas edilerek ya da anlamları tümüyle çarpıtılarak ilan edilmişti: Ekonomik krizler, sınıf çatışmaları, emperyalist baskılar, silahlanma yarışları, dahası devrimler ve savaşlar artık tarihte kalacak; dünya, adil paylaşma, kalkınma ve refahın egemen olduğu bir uyum ve barış adası olacaktı vs.! Buna karşın, vaat edenlerin de görecekleri gibi, tüm bu "vaatler" birer demagojiden ibaretti: "Yeni düzen"in bağrında patlak veren olaylar, tüm bunları çöpe yollarken, olayların gerisindeki iki olgu, dünyadaki tüm gidişata yön verir hale de gelmişti.

Çöküş ve dağılmalarının böylesine tayin edici olgulara yol açması; şüphe yok ki, Sovyetler Birliği ve liderlik ettiği Kamp'ın dünyada tuttukları yer ve dünya işçi sınıfı ve halklarının, bu ülke ve kampı; Ekim Devrimi, sosyalizmin inşası ve II. Savaş'taki zaferin temsilcisi olarak görmeleri gibi nedenlerle ilgiliydi. Söz konusu iki olgunun, bütün gidişatı koşullayan olgular olmaları ise, sermaye ve emperyalizmin doğasına tümüyle uygundu.

-I-

"Yeni Dünya Düzeni", Sermaye Sınıfları ve Emperyalizm

"Yeni dünya düzeni", sermaye sınıfları ve emperyalist ülkelerin, işçi, emekçi sınıflar ve ezilen ülke halklarına elbirliği ile dayattıkları ortak bir sermaye "düzeni" olarak "kuruldu". Öte yandan ABD emperyalizmi, Sovyetler Birliği'nin çöküşündeki rolü ve siyasal, ekonomik ve askeri gücü nedeniyle, "kurulan" bu "yeni düzen"i, dünyadaki diğer büyük güçlerin "ayrıcalıklı" birer "vasal" olarak, "imparator"a koşulsuz boyun eğdiği bir "ABD imparatorluğu" düzeni olarak da görüyordu. Ama kolayca görülebileceği gibi, bu iki olgu birbirlerini "dıştalamıyor"du: zira kurulan "yeni düzen"; hem tüm ileri, gelişmiş ülkelerin ve hem de tepesinde "rakipsiz" olarak oturan "ABD imparatorluğu"nun bir "düzeni"ydi.

Nitekim, G-7'ler Rusya dahil edilerek G-8'ler haline getirilmiş; DTÖ, IMF ve DB, bu G'li grubun aldığı kararların ilan ve uygulama organları olarak yenilenmişti. Fakat bilindiği gibi, atılan bu adımlarla yetinilmemişti: "Küreselleşme" planları, başta eski Doğu olmak üzere bağımlı ülke ve halklara; "uyulması zorunlu yasalar" olarak âdeta kutsatırcasına kabul ettirilmiş ve bu "yeni düzen"in güvenliği için gerekli siyasal-askeri anlaşmaların en gereklileri, sorun çıkarmayacak bir şekilde daha baştan gerçekleştirilmişti. Dünyanın gidişatı açısından asıl söz konusu olan; "yapılan anlaşmalar, yasalar ve düzenin 'meşruyet içinde' korunması görevi"nin, "uluslararası koalisyon" ve "yeni bir konsept kazandırılan" BM-NATO gibi kurumlara dayandırılmasının başarılmasıydı. ABD'nin bu "yeni düzen"deki liderliğinin; mevcut "güç ilişkileri" ve bu "ortak yasal çerçeve" nedeniyle, diğer bütün ülkeler tarafından "itirazsız" kabul edilmesinde ise, anlaşılmaz olan hiçbir şey kuşkusuz yoktu!

Sovyetler Birliği çöktüğünde, G-8'lere "dahil edilmiş" olsa da Rusya, tayin edici bir ekonomik ve mali güç olmaktan (en azından şimdilik) çıkmıştı. Dolayısıyla, 1990 yılına gelindiğinde dünyada artık üç büyük ekonomik, sınai ve mali güçten söz edilebilirdi: a- kendine NAFTA diye bir korunma alanı yaratmış olan ABD; b- şimdilik esasta sadece ortak bir pazar gibi görünen Avrupa Birliği; c- doğu Asya-Pasifik'in "lideri" sayılan Japonya. Öte yandan, bu üç büyük gücün: kendi pazar ve etki alanlarını diğer büyük güçlere karşı korumaya çalışırlarken; dışlarındaki tüm dünyaya "liberalleşme" dayatmakta işbirliği içinde, her yere yayılan büyük birer mihrak olarak mevzilendiklerinden hiçbir kuşku duyulamazdı.

Sermaye hareketleri ve mali-ekonomik olgular; bu üç büyük sınai gücün elinde bulunan çeşitli biçimler altındaki para sermayenin, geride kalan dönemde çok büyük miktarlara ulaştığı ve aşırı bir şekilde yoğunlaştığını gösteriyordu. 1980'li yılların son yarısından itibaren hissedilen ve 1990'lı yıllarda bir dalgaya dönüşen sermayedeki bu yoğunlaşma ve merkezileşme, bu on yılın sonlarına gelindiğinde daha önce hiç görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştı. Gerek mali kurumlardaki işlemlerin boyutları, gerekse başta füzyon dalgası olmak üzere diğer sermaye hareketleri, bu olguyu hiçbir şüpheye yer bırakmayacak bir şekilde göstermekteydi. Örneğin, sadece şirket satınalma işlerine yatan sermaye; dünyada 1990'lı yıllar boyunca büyüyerek, 2000 yılında 3.3 trilyon dolara çıkmış, muazzam büyüklükte ve[1] hayal edilmesi bile zor olan miktarlara ulaşarak gerçekleşmişti.

Sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşmesi; pek çok şeyden önce, tekelci grupların ihtiyaç ve taleplerinin büyümesi, şiddetlenmesi anlamına gelmişti. Dolayısıyla: Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte önem kazanan dengesizlik ve oransızlıkların yanında; bu dengesizlik ve oransızlıklar tarafından da koşullandırılan sermayenin büyüyen yoğunlaşma ve merkezleşme hareketinin; a- dünya ekonomisinin bu üç büyük gücü ve Rusya, Çin gibi öteki güçlerin karşılıklı ilişkilerini ve, b- öncelikle bu ülkelerdeki sermaye sınıfları ve hükümetlerin, işçi sınıfları ve bağımlı ülke halkları

karşısındaki davranışlarını giderek daha derin ve çok yönlü bir şekilde etkilemesi kaçınılmazdı. Nitekim, Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasında "üste çıkan" iki olgu[2] ile ilgili olayların, 1990'ların ortalarından itibaren giderek daha yoğun bir biçimde "dışa vurur" olmaları, gidişatın yönü bakımından bir gösterge de oluşturmuştur.

A
Dünyanın Yeniden Fethi
Kaçınılmaz Mücadele ve Bloklaşma

İlkin, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküş ve dağılması, ön planda olan veya ön plana çıkan büyük ekonomik, sınai ve mali mihrakların ekonomik ve mali güçleri ile, pazar ve etki alanı payları arasındaki oransızlığı fazlaca göze çarpar hale getirmişti. Bunun 1/4'ünden fazlası Almanya'ya ait olmak üzere; AB ülkelerinin dünya üretimindeki payları, büyük boyutlardaydı ve bu üretimin 1/3'ünü geçiyordu. Japonya'nın durumu ise, daha da çarpıcıydı ve bu ülke tek başına dünya üretiminin %17'sine sahipti. Dahası, çökmüş durumda olmasına karşın Rusya, geniş bir sınai-teknolojik temeli olan ve güçlü bir ordu besleyen bir ülkeydi. Oysa, Rusya G-8'lere alınmış (Çin'e Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi yeterdi!) ve "yeni düzen" "kolektif karakteri" ile ilan edilmiş olsa da; ABD, tüm "dünya sorunları"nda kendi "çözüm"ünü dayatıyor ve pazar ve etki alanlarının yeniden bölüşülmesinde, bu büyük güçlere biçimselin ötesinde, pratik anlamı olan "gerçek bir söz hakkı" hiçbir şekilde tanınmıyordu.

İkinci olarak, ekonomilerin gelişmesi eşitsizdi ve yön değiştirerek ilerliyordu. Her ülkede ekonomik örgütlenme ve gelenekler farklı olduğu gibi; bu ülke ekonomilerinin, gerek iç gerekse dış pazarlardaki mücadelelerden farklı şekillerde etkilenmeleri kaçınılmazdı. Öte yandan, genel şartlarından etkilenmekle birlikte; kendi pozisyonlarını ülke ekonomilerine önünde sonunda kabul ettiren tekelci kapitalist grupların, dengesiz bir şekilde gelişen ser-

maye (yoğunlaşma, merkezileşme) hareketlerini farklı biçimlerde değerlendirmeleri ve eşitsiz sonuçlar elde etmeleri kaçınılmazdı. Eşitsiz olan ve eşitsiz şekilde gelişme[1] durumunda bulunan tüm bu koşullar, ekonomilerin eşitsiz gelişmesini bir zorunluluk haline getiriyordu. Nitekim Japon ve AB ekonomilerinin, ABD ekonomisi karşısındaki ilerleyişleri[2]ve ekonomi dışı etkenlerin, ekonomilerdeki etkilerinin artması gibi nedenlerle, ABD sermaye çevrelerinde ve ABD ekonomisinde daha sonraki dönemde yaşanan hareketlenme, yakın on yıllara bakıldığında kolayca görülebiliyordu[3]. Aynı eşitsizlik faktörlerinin İngiliz ve Rus ekonomilerinin pozisyonlarında yol açtığı değişikliklerden söz etmeye ise gerek bile yoktu. Nereden ve nasıl bakılırsa bakılsın, ekonomik gelişmenin eşitsizliği ve ekonomik güçlerin pozisyonlarında bu nedenle oluşan değişme, "mutlak" birer kaçınılmazlıktı.

Bu iki olgunun: a- büyük mihrakların, ekonomik güçleri ile pazar ve etki alanları arasındaki önceki dönemden devralınmış oransızlıkların; b- bu ekonomiler ve bunlara bağlı grupların güçleri, büyüme ve gelişmeleri arasındaki eşitsizliklerin dünyadaki gidişatı tersine çevirecek sonuçlar doğurması kaçınılmazdı. Kısaca söylemek gerekirse; dünyanın bir "adalet ve barış adası" olması ve büyük ekonomik güçlerin gönüllü veya gönülsüz "barışık" kalması olanaksızdı. Nitekim, dünya işçi ve halklarına karşı saldırıların bir dalgaya dönüşmesi bir yana; bu iki olgu, gene iki yönü bulunan bir mücadelenin giderek su yüzüne çıkmasının temeli de olmuştur: a- kapitalist grupların, rakiplerini başta kendi merkezleri, dünya pazarında saf dışı bırakmak, tüm pazarı ele geçirmek; b- başlıca emperyalist ülkelerin, etki alanlarını genişletmek, giderek tüm dünyaya egemen olmak üzere giriştikleri rekabet ve mücadeleler. Tekelci kapitalist grup ve büyük emperyalist ülkelerin, dünya pazarını ve tüm dünyayı "yeniden fethetme" mücadelelerinin gündemin ön sıralarında yer tutması kaçınılmazdı.[4]

Büyük Güçler ve Pazar Mücadelesinde Yenilenme

Doğu Bloku'ndaki çöküş ve dağılma, özellikle ABD ve Almanya ve ABD ve Alman sermaye grupları için "özel bir anlam" ifa-

de ediyordu. ABD tekelleri ve ABD hükümeti, "başkalaşan" Rus burjuvazisinin mafyalaşmış liberal kanadını işbirlikçisi yapma; Rus finans kurumlarını, medyasını ele geçirme; Sovyet kalıntısı yüksek teknolojilere ulaşma ve tabii ki Rus gaz ve petrol şirketleri ve Kafkas-Hazar bölgesine egemen olma gibi bir plan üzerinden hareket ettiler. Avrupa'nın lideri Almanya ve Alman tekelleri ise hedeflerine, eskiden de ilgilerinin çok yüksek olduğu Doğu Avrupa-Moskova hattı ve Güneydoğu Avrupa'yı almışlardı. Kaldı ki bu bölge, sadece Japonya, İngiltere ve Fransa gibi diğer büyük ülkelerin değil, İsviçre gibi küçük ülkelerin sermaye grupları için dahi "ilginç" olan bir bölgeydi.

Buna karşın sorun, sadece eski "Doğu"nun değil; dünya pazarı ve tüm dünyanın yeniden fethi ve paylaşılması sorunuydu. Bu fetih ve paylaşım mücadelesinin alanı eski Doğu'dan çok daha genişti. Orta ve yakındoğu, Kafkasya-Hazar, Güneydoğu Avrupa-Balkanlar, Güneydoğu Asya-Pasifik, Meksika-Amazon bölgesi ve Sahra altı (kara) Afrika ülkeleri vs. –gelişmiş ülkeler pazarları yanında, tekelci grup ve emperyalist ülkeler arasındaki mücadele; ekonomik veya askeri ve bugün ya da gelecek için önem taşıyan ve taşıyacak olan az çok "cazip" her bölgeye, "beklenmedik" bir şekilde yayıldı.

ABD ve başta bankalar ABD'li tekeller, NAFTA bölgesi ve Latin Amerika'nın hemen bütün ülkelerinde; 1980'lerin ortalarında başlattıkları "liberalleşme" kampanyasıyla birlikte ilişkilerini yenilemiş ve durumlarını sağlamlaştırmışlardı. ABD sermaye grupları, ülke iç pazarında (Japonlar ve Avrupalılara karşı) korumacılığa[5] daha çok yönelirken; 1990'lı yıllar boyunca Avrupa, Asya-Pasifik-Çin ve Rusya yanında, Kafkas-Hazar ülkelerine ve özellikle Ortadoğu'ya "yenilenmiş" ve "aciliyet" taşıyan özel bir ilgiyle yoğunlaştılar.

Öte yandan olgular, 1990'lı yıllardan itibaren, ABD'li sermaye gruplarının Avrupa'daki mevzilerini güçlendirmeye özel bir önem verdiklerini de gösteriyordu. Öyle ki: on yıl boyunca kesintisiz şekilde artan faaliyetleri bir yana; ABD sermaye gruplarının, sadece şirket satınalmak amacıyla, Euro ülkelerine 1999-2000

arasındaki bir yıl içinde yaptıkları yatırımlar, tek başına 90 milyar dolar gibi büyük bir meblağı aşacaktır. Ayrıca ABD, bu yıllardan itibaren Avrupa'nın "Amerikanlaştırılması"; kültürünün öncelikle Avrupa'da yayılması çabalarını artırmıştı; ki bu çaba aynı zamanda, giyim ve gıdadan müzik ve sinemaya, rakip "merkezler"de devasa bir pazarı tutma anlamına da gelmekteydi.

Japonya kendi etki alanı olarak görse de; ABD sermaye şirketleri, Çin, Güney Asya ve Pasifik ülkelerinde de yoğunlaşmıştı ve 1990'lardan sonra da sadece Japonlar ve İngilizlerle değil, bu bölgelere tutkuyla koşan Alman ve Fransız tekelleri ile de mücadele edeceklerdi. Japonya ise, bir yandan ABD ile anlaşma[6] yoluyla Çin'i baskı altında tutmayı; öte yandan, Çin'deki varlığını, Pasifik'teki etkisini genişletmeyi ve bölgedeki ilk tayin edici güç olmayı hedeflemişti. Japon bankaları, elektronik ve otomotiv tekelleri, bu bölgeci hedeflerle kuşkusuz yetinemezlerdi; nitekim onlar, 1993 krizi Japon ekonomisini oldukça etkilemesine karşın planlarını yenilemişler, koşullara adapte olmuşlar; ABD, AB ve diğer tüm pazarlarda direnmek[7] amacıyla, ısrarla asıldıkları bir mücadele içinde olmuşlardır.

Buna ve ekonomisi daha küçük olmasına karşın; 1990'lı yıllarda dünyadaki bu "yeni" mücadeleye ABD dışında en aktif katılan ülke gene de Almanya olmuştur. Zira Alman sermaye grupları, sadece Doğu Avrupa-Moskova hattını tutmak ve Çin ve Güney Asya'ya yayılmakla yetinmemişler; otomotiv, metal, kimya, makine yapımı gibi sektörlerde, dünya pazarındaki güçlü yerlerini daha da pekiştirmişlerdir. Ayrıca, Alman otomotiv sanayisinin 1989'larda dibe vurduğu ABD, kısa bir zamanda Alman tekellerinin hızla yayıldığı ve giderek güçlendiği[8] bir pazar haline yeniden gelmiştir. Yanı sıra onlar, başta Meksika ve Brezilya olmak üzere, "arka bahçe" Latin Amerika ülkelerinde, bu dönemde daha önce hiçbir zaman sahip olamadıkları ilişkiler bulacaklardır. Kaldı ki, Almanya sadece güçlü olduğu sanayi dallarında rekabet ve mücadeleyle kalmamıştır: sanayisinin zayıf olduğu mikro elektronik, mikro biyoloji, uzay araştırmaları, uzay tekniği gibi yüksek teknolojili dallarda da ilerlemek için; ülkenin tüm olanaklarını

kullanmış ve AB fonlarından yararlanma ve (tekeller üzerinde) devlet zorlamaları dahil, elinden gelen her çabayı[9] göstermekten asla kaçınmamıştır.

Öte yandan, İngiltere finans-bankacılık, telekomünikasyon, petrol, silah; Fransa ise otomotiv, elektronik gibi sektörlerde ileri hamleler yapmışlardır. Dahası, İngiliz ve Fransız tekelleri stratejilerini tazelemişler ve dünyanın bütün pazarlarında, rakip tekellerle hedefleri genişletilmiş bir mücadeleye girişmişlerdir. Bazı sermaye grupları ve yukarıda sözü edilen bazı dalları temel alan tekeller, ülke içi birleşme ve uluslararası satınalmalar yoluyla hızla büyümüşlerdir. İngiliz ve Fransız tekellerinin, bu büyüme ve ilerlemerinde; eski tecrübelerini ve hükümetlerinin uluslararası ilişkilerini, Avrupa ve Asyalı öteki gelişmiş ülke tekellerine göre daha "verimli" kullanmaları, kuşkusuz onlar için önemli birer avantaj oluşturmuştur.

Hem aynı, hem de rakip ülke sermaye grup ve tekelleri arasında; hem iç ve hem de dış pazarlarda yutmalar, birleşmeler ve ittifaklara da yol açarak ilerleyen son on beş yıldaki tekelci mücadelelere daha yakından bakıldığında, görülenler şunlardır: a- Sermaye grupları ve tekeller arasında son on beş yıldan bu yana cereyan eden mücadeleler, herhangi bir dönemin şurada güç olmak, burada tutunmak için verilen "rutin" mücadeleler değildir. Aksine bu mücadeleler, dünya pazarının yeniden fethi ve paylaşılması ile karakterize olan ve gündeme yeni "başlangıç stratejileri" sokarak ilerleyen mücadelelerdir; b- büyük ölçüde bu özellikleriyledir ki, tekelci gruplar arasındaki pazar mücadeleleri, tüm "küreselleşme" kararları ve "serbest ticaret" yasalarına karşın, ülke ve hükümetleri de içine çeken, ekonomi ve hukuk dışı yol ve yöntemlere giderek daha fazla başvuran mücadeleler de olmuşlardır.

Hâlâ savunulsa da, "yeni dünya düzeni"nin "ticaret serbestisi", "barışçı rekabet", "uyum ve paylaşma yoluyla kalkınma" vs. iddiaları, işlev ve anlamlarını giderek yitirmektedirler. "Düşmanca yutma" olayları karşısında artan "endişeler"; "önemli" sektör ve işletmelerin yabancıların eline geçmesi karşısında yükselen itirazlar; dahası, sermaye gruplarının, özellikle dünyadaki önemli ve

tartışmalı bölgelerde, hükümetlerin rüşvetler, özel anlaşmalar, hatta darbe ve müdahalelerle açtıkları yollardan yürümeyi giderek daha fazla tercih etmeleri ve bu tercihin gereklerinin hükümetler tarafından giderek daha fazla yerine getirilmeleri. Nitekim, ciddi ticari anlaşmazlık ve ticari davaların hızla çoğaldığı ve "ticaret savaşları" psikolojisinin her tarafta yayıldığı görülemeyecek bir şey değildir.

Yol açtığı diğer şeyler bir yana; en temel nedenleri arasında kapitalist gruplar ve tekeller arasındaki pazar mücadelesinin de bulunduğu olgulardan biri şudur ki: sermaye grupları ve tekellerin bugünkü çıkarlarından çok daha geniş ve çok daha önemli olan ülkelerin genel çıkarları ile ilgili sorunlar giderek ön plana gelmektedirler. "Serbest ticaret" ve "pazarların liberalleşmesi" üzerine hâlâ anlaşmalar imzalasalar da; "koruma önlemleri" yanında, gelişmiş ülke hükümetleri, ülkelerinin "global çıkarları" ve etki alanları sorunlarıyla giderek daha fazla meşgul olur hale gelmişlerdir. Gündemden çıkıp çıkmaması[10] ayrı bir sorundur; bu ülkesel genel çıkarların, ülkelerin gündem ve davranışlarında giderek daha çok yer tutmasının en önemli nedenlerinden birinin, sermaye grupları ve tekeller arasındaki son on beş yıllık mücadelenin seyri olduğu, bir kanıt gerektirmeyecek kadar açıktır.

Etki Alanları İçin Mücadele ve Yeni Bir Bloklaşma Eğilimi

Ortadoğu'da "statü" tartışmaları; Balkanlar ve Kafkasya'daki etki alanları anlaşmazlıkları; Orta Afrika'ya müdahale sorunları; bunlar, büyük kapitalist ülkeler arasındaki anlaşmazlık ve çatışmaların çoğalması ve dışa vurmasının vesileleri de oldular. Emperyalist gruplaşma eğilimleri ise; görünür şekliyle ancak, 2003 Irak saldırısıyla birlikte su yüzüne çıkacaktı.

Yugoslavya'ya karşı savaş ve pek gönüllü olmasa da burada sağlanan etki alanları paylaşımı; G-8'ler koalisyonu ve büyük güçler arasındaki "anlaşma"nın[11], hiç olmazsa belli bir süre devam edeceğine dair bir kanı uyandırmıştı. Fakat gelişme bu yönde olmadı ve dünya 2001 yılında, ABD'nin yeni, "şaşırtıcı" bir manevrasına tanık oldu: Bizzat ABD'nin başlattığı tartışma, Irak

üzerine bir tartışma gibi görünse de, bu aslında gerçeğin tümü değildi. ABD gerçekte, kendini tüm ülkeler ve uluslararası kurumların üzerine koyan yeni bir platform ilan etmişti: ABD, BM'yi destekleme ve "dostları ile diyalog"a devam edecekti; buna karşın, O'nun hareket özgürlüğü hiçbir güç tarafından ve hiçbir nedenle sınırlanamazdı!

Böyle hareket etmekle, ABD aslında, diğer büyük güçlerle biçimsel de olsa "eşitmiş" gibi görünen bir pozisyondan vazgeçmiş; güç ve otoritesini, sermaye grupları ve ülkesi yararına ve onunla rekabet eden sermaye grupları ve ülkelere karşı "özgürce" kullanmaya karar vermişti. Zira ekonomik gücü; rakip gelişmiş ülkeleri durdurmak, kendi isteklerine boyun eğdirmek ve dünyaya tek başına egemen olmak için yeterli değildi. Ve ABD, ekonomi dışı (siyasal-askeri) güçlerini etkin bir şekilde kullanmak zorundaydı. Bu ise, "savunma"da kalınarak değil; ancak, mücadeleyi rakip ülkelerin ayak uyduramayacakları bir saldırı ve savaş mevzisine taşıyarak başarılabilirdi. Nitekim ABD, sadece Irak'a savaş ilan etmekle kalmadı; işe, "önleyici savaş hukuku", "nükleer gücü ilk kullanma hakkı" ve "yıldız savaşları-2 projesi"ni, âdeta tüm ülkelere meydan okurcasına ilan ederek başladı.

Afganistan ve Irak'ı işgal eden ABD hiç beklemedi: Başta Kafkasya ve Ortadoğu olmak üzere Asya-Pasifik'ten Latin Amerika'ya, dünyanın bellibaşlı tüm strejik bölgelerindeki bütün ülkelerle (bugün gerekli ya da geriksiz mi, bakmaksızın) askeri anlaşmalar yapmaya ve çok sayıda yeni üs kurmaya girişti. Gerçekte ABD, ordusunu tüm dünyada yeniden mevzilendirmekteydi ve onun bunu yaparkenki amacı; kuşkusuz hammadde ve enerji kaynaklarını, enerji nakil ve ticaret yollarını ve askeri-stratejik bakımdan önem taşıyan bölgeleri abluka altına almaktan başka bir şey değildi. Kaldı ki olgular göstermişti: ABD'yi harekete geçiren güdüler; bağımlı ülkelere baskıyı artırma, rakip ülkeleri önemli bölgelerden tecrit etme ve gerektiğinde ilk darbeyi vurma avantajını elde tutmayı öngören güdülerdi.

ABD'nin diğer büyük güçleri "ikna çabası" büyük ölçüde demagojik ve biçimseldi; o esas olarak dayatma, mecbur etme ve bo-

yun eğdirme tutumuyla hareket etmekteydi. Zira ABD, egemenliğini güvende saymıyor ve onu pek yeterli görmüyordu. Rakip büyük güçleri sindirmeye çalışırken; Amerikancı düzeni, kimsenin "mırın kırın" edemeyeceği bir "ABD imparatorluğu" düzeni olarak "tahkim" etmek –ABD'nin izlediği çizginin özü buydu. Nitekim ABD, salt planlar yapmak ve ordusunu yeniden mevzilendirmekle kalmamış; teknoloji kurumlarını ordunun etkisini artıracak şekilde merkezileştirmiş ve savunma bütçesini, 400 milyar dolar gibi görülmemiş bir seviyeye çıkardığını açıkça ilan da etmiştir.

ABD öncelikle, Sovyetler Birliği'ne karşı mücadelede desteklediği AB'nin yanında olmasını istemekteydi ve doğal olarak da baskılarını, özellikle bu birliğin yöneticisi büyük ülkelere yöneltmişti. Buna karşın, AB'den kimi ülkeler yanında yer alsa da, ABD'nin işlerinin çok da iyi gitmediği bir sır değildi: dünya halkları nezdinde sarsılan imajı bir yana; (ABD'nin kendi şemsiyesi altında kalmayı âdeta dayattığı) Almanya ve Fransa, ABD'nin "uydu" ve "yıldız savaşları-2"ye katılma "talepleri"ni geri çevirmişler ve Çin'i de aralarına alarak kendi "uydu programları"nı ilan etmişlerdir. Ayrıca Almanya ve Fransa, "bağımsız AB ordusu"nu[12] kâğıt üzerinde bırakmamak ve gerçekleştirmek için ellerinden gelen tüm çabayı göstermiş ve çıkan her sorunu, bu yönde bir "fırsat" olarak kullanmayı ihmal etmeden sürdürmüşlerdir.

Bir olguydu ki, AB aslında, ABD'nin karşısındaki en büyük ekonomik güçtü. Öte yandan demokrasisi, sosyal görüntüsü ve lider ülkelerin ilişkileri nedeniyle, ABD karşısında AB daha "çekici" bir mihrak olarak da görünüyordu. Buna karşın, işçi sınıfı ve halklar karşısında "siyasal bir birlik" görünümünde olsa da; dış politika, ulusal savunma ve uluslararası güvenlik gibi sorunlar gündeme geldiğinde, AB genelde parçalanmakta ve "siyasal bir birlik" olmaktan[13] çıkmaktadır. Öte yandan ABD, Almanya'nın muhtemel davranışları karşısında "güvence" arayan kimi ülkeler ve İngiltere şahsında, AB içinde bir güç oluşturmuştur ve henüz açıkça olmasa da onu parçalama çizgisi izlemektedir. Durumu böyle olduğu halde; Almanya, Fransa ve (mecburen) İngiltere gibi büyük güçler, AB'nin bu haliyle de olsa varlığından yanadırlar

ve olgular, AB sürecinin; iç anlaşmazlık, çatışma ve çözümsüzlükleri çoğalsa ve Anayasası kadük olsa da, görülebilir dönem boyunca ve kuşku yok ki büyük güçleri için gerekli-yararlı olduğu sürece devam edeceğini göstermektedir.

Öte yandan, Almanya ile Fransa, AB'nin asli sahipleri gibi görünmektedirler. Bu iki ülke, temel çıkarlarını çoğunlukla Atlantik ötesi ittifakta arayan ve bir tür "AB'deki ABD" olan İngiltere'yi aşma yolunu bulmuşlar ve onunla "idare etme"ye çalışırlarken; ABD ile olan anlaşmazlıklarında, Rusya ile "üçlü" bir mihrak[14] olarak hareket etmeyi âdeta bir "âdet" haline getirmişlerdir. Dahası, bu ülkeler, Doğu Avrupa'da birçok konuda karşı karşıya oldukları Rusya ile de birlikte; Irak'a saldırıya karşı çıkma ve ABD'nin "haydut devlet" ilan ettiği ülkelerle olan ilişkilerini legalleştirmeye "cüret" etmekten de geri kalmamışlardır.

Yeni askeri nakliye ve savaş uçaklarının 2010 yılında uçacağının açıklanması; Fransa ve Almanya'da askeri tersanelerin tek tekel olarak ve ortak bir konsorsiyum halinde birleştirilmesi (çabası); İngiltere'nin en büyük 20 şirketinden 11'inin hükümetin koruyuculuğu altında (ve ABD tekelleriyle işbirliği de arayarak) silah üretimi içinde olması: tüm bu olgular, AB ülkelerindeki yeni bir askerileşme hareketine işaret ettikleri gibi; Almanya ve Fransa'nın, AB'yi ve kuşkusuz kendilerini ve çevrelerinde örgütledikleri AB ülkeleri topluluğunu bağımsız bir askeri güç haline getirme çabalarını da göstermektedirler. Bu iki ülkenin, kara Avrupa'sına ve AB'ye hâkim olma; stratejik bölgelerde üsler kurma ve ABD ile tüm dünyada hegemonya mücadelesi verecek bir politik ve (kara, uzay-hava ve deniz) askeri güç haline gelme güdüleri ile hareket etmesinde anlaşılamaz olan pek bir yan yoktur.

Diğer büyük ekonomik güç olarak Japonya, bölgesi dışında ortaya çıkan kavga ve anlaşmazlıklara "uzak" duran bir ülke gibi görünmektedir. Buna karşın, başta Ortadoğu olmak üzere, bölgesi dışındaki olaylara ilgisini giderek artırdığı gibi, bu ülkenin silahlanmaya olan ilgisi de büyümektedir. Ayrıca olgular, Rusya ve Çin'in, ABD'nin dayatmalarına fazlaca boyun eğmediklerine işaret etmektedirler: Rusya, Doğu Avrupa, Kafkasya ve Ortado-

ğu'daki çıkarlarını Batılı ittifaka karşı korumaya çalışırken; ekonomisini toparlamış, teknoloji araştırmaları ve silah üretimini merkezileştirmiş ve ordusunu modernize ederek yeniden örgütlemeye girişmiştir. Çin ise, yağmalanmaktan kurtulma; konjonktürden yararlanma; bölgedeki ABD-Japonya ittifakına karşı alternatif haline gelme[15] amacıyla da mücadele etmektedir. Dahası bu ülkeler, bugün (sınai-teknolojik potansiyellerine rağmen) büyük ekonomik birer güç[16] oluşturmasalar da, ABD'nin karşı çıktığı uzun menzilli füze denemeleri ve nükleer denemeler yapmaktan kaçınmayan bir tutum içindedirler.

Daha fazla sayıp dökmeye gerek yoktur; sonuç olarak söylenirse bütün bunlardan çıkan şudur: "yeni dünya düzeni"ni çökertecek olgular her alanda büyümektedir. Dünyanın önemli bölgelerindeki müdahale, işgal hareketleri ve darbeler bir yana. Büyük güçlerin, birbirlerinin davranış ve girişimlerine karşı, başka büyük güçlerle ittifaka girişmeleri; savunma bütçeleri ve silah üretimlerinin sıçrama yapması; orduların modernize edilmesi ve yeniden mevzilendirilmesi gibi olgular, başka nedenlerle asla açıklanamazlar. Nitekim, "gayriresmî" de olsa; ABD'nin savurduğu, askeri gücünü kendi (ABD) gücüne yaklaştırmaya kalkışan ülkelerin savaşı göze almaları gerektiği ve hiçbir güce böyle bir izin vermeyeceği tehditleri, dünyadaki gidişata açıkça bir dikkat çekme olarak ortaya çıkmış tehditlerdir.

Kısaca vurgulamak gerekirse; birbirlerine "yakın" emperyalist güçler, henüz tam kopmasalar (tam kopmak bugün ABD'nin de işine gelmemektedir) bile, onbeş yıl öncesine göre bugün birbirlerinden oldukça uzaktırlar. Kaldı ki, güç oranları değişmekte ve sermaye sınıflarının talepleri karşılıklı olarak büyümektedir. Olgular büyük ülkelerin, sadece şimdiki bu "uzaklaşma" ve sınırlı "kopuş" ilişkisi içinde kalmayacaklarını; aksine, rakip-düşman kutuplar içinde mevzilenme eğilimlerini daha da ilerleteceklerini göstermektedir.

Şu, ihtimalden öte bir şeydir: ABD hangi mevzileri tutarsa tutsun; dünyanın bugünkü büyük güçlerini bir arada tutan BM-NATO-AB-DTÖ-IMF gibi uluslararası kurumlar parçalanma, dağıl-

ma[17] veya çöküşe mahkûmdurlar. Bu kurumların "işlevliliği"ne de dayanan ABD'ci "yeni dünya düzeni"nin; bütün bu kurumları işlevsizleştirecek ve dağıtacak bir dizi anlaşmazlık, mücadele ve yerel savaş içinde ortaya çıkacak emperyalist nitelikteki yeni bir bloklaşma sonucunda çökmesi kaçınılmazdır. Zira, uluslararasılaşma süreci ilerlemeye devam etse de; büyük kapitalist ülkelerin farklılaşan ve zıtlaşan çıkarları, onları karşıt kutuplara ve birbirleriyle rekabet ve mücadeleye kaçınılmaz şekilde itmektedir.

Bütün bunlara karşın, kapitalizmin büyük güçlerinin, karşıt bloklar içinde örgütlenmemiş ve henüz karşı karşıya gelmemiş olmaları şaşırtıcı değildir. Bu, açık ki henüz olamazdı: düzenin hâkimi ABD karşısındaki diğer büyük gelişmiş ülkeler yeterince güçlenmemiş ve tekelci gruplar arasındaki anlaşmazlıklar henüz yeterince şiddetlenmemiştir. Ne var ki, eşitsiz gelişmenin hızlanması; bunun, gidişatı hızlandırması ve düşman bloklar içinde örgütlenmeyi, bu büyük kapitalist ülkelere giderek dayatması kaçınılmazdır.

Sonuç Olarak

ABD'nin 2001 yılında açıkladığı ve "kendinden olmayan" her ülkeyi düşman sayacağını ilan ettiği platforma da uygun düşen şu iki olgunun altını çizmek zorunludur: a- tekelci gruplar ve emperyalist ülkeler arasındaki pazar ve etki alanları mücadelesinin, yıkıcı ve düşmanca mevzileri tutarak şiddetlenmesi; b- şiddetlenen bu mücadelenin, dünyanın büyük emperyalist güçler arasında yeniden paylaşılması için doğrudan mücadeleye genişlemesindeki temel bir dönemecin geçilmiş olması. Büyük güçler arasındaki ilişkiler ve karşılıklı pozisyonları, temel bir dönemeci geçmiş bulunmaktadır. Hükümetler sağ veya sol olarak değişse de, bu ülkelerin durum ve pozisyonları (ana yönü ile) artık "geri dönmeyecek"tir.

Aslında emperyalist ülkeler, tarihsel ve bütünlüklü devletsel çıkarlarını bir süredir hedeflerine almışlardır ve gelişme ve gidişat yeni bloklaşmalara doğru gitgide hızlanmaktadır. Geleceğin siyasal-askeri bloklaşmasının şekillenişidir demek kuşku yok ki henüz erken ve yanlış olur: Buna karşın, geçen yüzyılın "düşmanları" Almanya-Fransa-Rusya "üçlüsü"nün, (Japonya'nın bugün kıs-

men de olsa arkasında göründüğü) ABD-İngiltere mihrakı karşısındaki görüntüsü gene de ilginçtir. Bu ilginç olgunun nasıl gelişeceği veya ne yön alacağını kestirmek bugün olanaksızdır. Ama şu öngörülebilir bir şeydir: olgular, "tek kutuplu düzen"in çökmesi ve emperyalist blokların karşılıklı mevzilenmesi yönünde seyretmektedir. Bu kuşkusuz, büyük sermaye güçlerinin; dünyayı yeniden paylaşmak için doğrudan mücadeleye girişmesi ve büyüyen genel savaş tehdidi anlamına gelmektedir.

B

Sermayenin Saldırıları

İşçi Sınıfı ve Ezilen Halkların Hareketi

Reagan ve Teatcher adlarıyla anılan 1980'lerdeki "liberalleşme" dalgası; sermayenin ekonomik ve sosyal alandaki saldırılarının, ABD ve İngiltere'de ileri adımlar atması ve sonraki süreçteki genelleşmesinin önünün açılması sonucunu vermişti. Bu ülkelerin sermaye sınıfları ve Regan-Thatcher sonrasının "demokrat" ve "işçi" hükümetleri; Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşü ile oluşan koşulları ve "yeni dünya düzeni"nin "kuruluşu" ile ilgili demagojileri daha "başarılı ve verimli" bir şekilde kullanmayı bildiler: "Reform süreci", ABD ve İngiltere gibi ülkelerde kesintisiz ve aynı zamanda "kararlı" bir şekilde sürdürüldü.

Sağlık ve emeklilik "reformları" ve eğitimin tümüyle piyasalaşmasında atılan ileri adımlar bir yana. Çalışma yaşamı, bu ülkelerde "reform"dan kaçmamayan en önemli alan olmuştu ve sonuçları kısa bir sürede görülecekti. Olgular ortadaydı: 1996 yılında ABD'de 34 milyon işçi artık "kısmi-yarım-esnek" çalışıyordu. Ayrıca bu tür işçilik biçimleri; İngiltere'de işçilerin %43'ünü, Hollanda'da ise %50'sini daha şimdiden kucaklamış bulunmaktaydı. Avrupa'da iş haftası 35 saate gerilerken; üretkenlikte dünyanın en ileri ülkesi olan ABD'de işçiler, 20 yıl öncesine göre yılda (164 saat) bir ay fazla çalışıyorlardı. Japonya ise, ününü zaten "esneklik" ve "kalite çemberleri"nin "anavatanı" olmaya da borçluydu.

Buna karşılık, kara Avrupa'da olaylar, Anglo-Sakson ülkeleri ve Japonya'dan daha farklı bir seyir izlemişti. Sermayenin saldırıları karşısında kayıplar yaşasa da; işçi sınıfı hareketi, 1985 yılında kıta Avrupası'nda "35 saatlik iş haftası"nı uygulamadaki tavizlere karşın kabul ettirmişti. İşçi sınıfı hareketinin Avrupa'daki tarihsel birikimi ve gelenekleri farklıydı: Zirveye ulaşan ideolojik saldırıların ve ağır yenilgi duygusunun işçiler arasında yarattığı tüm çöküntüye karşın; sermaye sınıfları, ekonomik ve sosyal alandaki "reformları" bu ülkelerde hemen gündeme alma ve uygulamaya koymaya pek cesaret edememişlerdi. Bunun için, "tutarlı gerekçeler"e ihtiyaç vardı ve "meşru sayılabilir gerekçeler" ancak, 1994 krizi sayesinde bulunabilmişti. Nitekim sermayenin saldırısı; genelleşmiş haliyle, gelişmiş Avrupa ülkelerinde, ancak "kriz zorunlulukları"na dayanılarak gündeme alınabilecekti.

Avrupalı sermaye sınıflarının "temkinli" hareket etmeleri anlaşılabilirdi. Zira bu temkin nedensiz değildi: 1995'te Fransa'da patlayan işçi hareketi, başta İtalya tüm Avrupa'da yankılanmış ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonraki bu ilk saldırı denemesini püskürtmüştü. Oysa kriz, durgunluk, sermaye yoğunlaşmasındaki büyüme ve (daha önemli olarak) Anglo-Sakson ülkelerinin avantajlı pozisyonları vs. nedeniyle, Kıta'da hiçbir sermaye sınıfı ve hiçbir ülke bu püskürtülmeye boyun eğemez ve katlanamazdı. Kaldı ki, tekeller büyüdükçe talepleri de büyüyordu; dolayısıyla saldırılardaki yenilenme, genelleşme ve genişleme sadece Avrupa'da değil, Anglo-Sakson ülkeleri ve Japonya'da da zorunluydu. Öte yandan, eski "Doğu"nun "katılması"nın ardından; bağımlı ve bununla da ilintili olarak ileri ülkelerde iş gücü maliyeti ve ücretlerin düşüşe geçeceği "rekabet koşulları" uluslararası ölçekte iyiden oluşmuştu: İşgücü "maliyeti", örneğin Çin'de 28 cent; Meksika ve Romanya'da ise 1.50 dolardı; tekelci grupların Çin, Meksika ve Romanya gibi ülkelere eğilim göstermeleri, "ekonomik dinamizm"in temelini oluşturan "rekabet"in kaçınılmaz bir kuralı idi!

Ayrıca, saldırılardaki genişleme ve genelleşme, sadece işçi sınıflarını hedefleyen bir genişleme ve genelleşme olarak kalamazdı.

"Liberalleşme programları"na zorlanmış ve bu yönde giderek hızlanan bir şekilde "ilerletilmiş" olan bağımlı ülkelerin, yoğunlaştırılmış ve güvenceye kavuşturulmuş yeni bir "plan"a bağlanmaları "zorunlu"ydu. Her tür "sosyal" ve "ulusal" etkiden arınmış "yapısal dönüşüm" programları; bu programların eksiksiz şekilde benimsenmesi ve uygulanmasının güvencesi olarak MAİ-MİGA gibi anlaşmalar ve uluslararası hukuk ve mahkemelerin sadece sınai, ticari ve mali değil, tarımsal sektörlerde de "üstünlüğü", bu ülkeler için artık "en yüksek yasa" haline gelmek zorundaydı!

Altını yeniden çizmek gerekirse: 1995 yılı, saldırıları püskürtse de, ortadan kaldırmamıştı; öyle ki 1996 yılı, bunları geniş bir cepheden yenileyecek, genelleştirecek ve yeniden ilan edecekti. Sermayenin talepleri ve ABD'nin dünyayı nasıl şekillendirmek istediği çoktandır biliniyordu. Yeni bir fetih ve paylaşım konusunda anlaşmazlıklar içinde olsalar da; dünyanın üç büyük ekonomik-mali gücü ve G-8 ülkelerinin, (bu yeni fetih ve paylaşım mücadelesinin bir ifadesi ve gereği de olarak) işçi sınıfı ve bağımlı ülke halklarına yönelik saldırılar ve dünyanın "yeni ekonomik şekillenişi" için daha ileri bir mevziden anlaşmalarının önünde hiçbir engel yoktu. İlk DTÖ zirvesinin aynı yıl (1996) içinde çağırılması, önüne sürülen "anlaşmaları" onaylaması ve ilanı, hiç kuşku yok ki basit bir rastlantı olmamıştı.

Saldırıların Kapsamı ve Genel Niteliği

Ekonomik ve sosyal alanlardaki saldırılar söz konusu olduğunda, ilk altı çizilmesi ve özellikle vurgulanması gereken şuydu ki: 1996'da yenilenen ve uluslararası ölçekte koordine edilen ekonomik ve sosyal alandaki saldırının faturalarından ilk ve başlangıçtaki en ağır bölümünün; 1993 krizinden[1] sonra da görüldüğü gibi, bağımlı ülkelere ve bu ülkelerin işçi ve halklarına kesilmesi son derece "doğal"dı. Güç ilişkileri, tümüyle ve hiç görülmemiş biçimde tekeller ve gelişmiş ülkelerden yana teşekkül etmişti: Saldırıların kapsamının, bu yeni güç ilişkilerine; sermaye ve emperyalizmin yeni fetih ve paylaşım mücadelesinin gereklerine ve bağımlı ülke halklarının içinde bulundukları yanılsamaların derinli-

ğine "uygun" (sınırsız) bir genişleme göstermesi, tahmin edilemez ya da hatta anlaşılamaz bir şey değildi.

Dolayısıyla, bu bağımlı ülkelerden istenenler, önceki dönemdekiler gibi, artık sadece maliyelerini "düzeltme"leri ve bütçe ve dış ticaretlerini "denkleştirme"leri vs.'den ibaret olamazdı. Özelleştirmeleri, bu ülkelerin en temel "ulusal-kamusal" sınai ve mali kurumlarını yıkma ve ele geçirmenin; tarımsal desteklerin[2] kaldırılmasını, tarım topraklarına el koyma, tarım ürünlerini patentleme[3] ve tarımsal üretimin uluslararası tekellerce yürütülmesinin; eğitim, sağlık ve emeklilik "reformları"nı, kamu işlerini tümüyle "piyasa"ya açmanın birer aracı olarak kullanma gibi en yıkıcı işler, artık bu ülkelere kesilen faturanın özünü oluşturmalıydı. Fakat hepsi bu değildi; uluslararası sermaye ve tekelci gruplar, bu ülkelerdeki önemli eski işbirlikçi işletmeleri de yutma ve işbirlikçi sınıfların sıradan bir uşaklar topluluğu haline gelecekleri yeni bir "işbirlikçi tipi" oluşturma anlayışıyla da hareket ediyorlardı.

Bağımlı ülkelere dayatılan aslında, bağımsızlıklarını sadece biçimselleştiren değil; daha da ötesi, onu kurumuş bir kabuğa dönüştürecek olan "ekonomik veya mali bir sömürge"[4] haline gelmeye itiraz etmemeleri bir yana, bunu "istekle" kabullenmeleridir. Olgular açıkça göstermektedir: artan oranlarda borç ve faiz ödemelerine; gelişmiş ülkelere yönelik "ihracat"larını durmadan artırmalarına karşın; bu ülkelerin borçları giderek daha da ağırlaşmakta[5] ve bunlar, dış ticaretlerini "kriz tetikleyen" açıklardan hiçbir şekilde kurtaramamaktadırlar. Ya sık sık gelen krizlerle sarsılmak, yıkılmak veya daha önce benzeri görülmemiş bir eşkıyalık türü olan "IMF programları"na boyun eğmek, bağımlı ülkeler için artık "kaçınılmaz ve alternatifi bulunmayan bir kader" olarak ilan edilmiş bulunmaktadır.

Kapitalist tekel ve gelişmiş ülkeler, bu geri ülkeleri boğarlarken, öyle büyük külfetler veya fazla sermaye yatırımı gibi "riskler" altına da pek girmemektedirler. Emek yoğun sektörlerin taşınması da içinde; bu ülkelere giden doğrudan sermaye yatırımı, gelişmiş ülkelere akan sermayenin devasa büyüklüğü karşısında, özellikle ve sözü edilemeyecek derecede küçüktür. Örneğin bu

sermaye, 1990-95 yılları arasında üç katı arttığı halde, sadece ve ancak 84 milyar dolar olarak gerçekleşebilmiştir. Öte yandan bu sermaye, gittiği ülkelere "yarar" amacıyla değil, azami kâr dürtüsüyle hareket etmekte ve bu kârı azami derecede ve güvenceli şekilde elde edeceği ülkeleri tercih etmektedir. Nitekim, geri ve bağımlı ülkelere ihraç edilen sermayenin %70'ten fazlasının Çin ve diğer (güney) Asya ülkelerine gittiği; kitlesinin kısmen arttığı 2003 yılında bile Afrika ülkelerine giden bölümünün sadece %2 olarak gerçekleştiği; gittiği her yerde de çoğunlukla borsalar, devlet borçları ve şirket satınalma "işleri"ne yattığı, konuyla az çok ilgili herkesçe görülmekte, bilinmektedir.

Şu abartı değildir: bu ülkeler, çoğunun yolu daha bugünden yarı yarıya kat etmiş oldukları yeni bir köleleşme süreci yaşamaktadır. Bunların hemen tümü de, "ulusal" ve "kamusal" varlıklarını, son on beş-yirmi yıl içinde yarı yarıya ve belki de daha fazlasını kaybetmişlerdir. Ve gelişme ya da kalkınma bir yana; neresinden bakılırsa bakılsın, bu ülkelerin yaşadıkları süreç, bir tür ve hızlı bir (ekonomik-mali) sömürgeleşme sürecidir. Sömürgeciliğe karşı mücadeleleri ve bağımsızlıklarının öcü alınırcasına yıkılan, tekellerin talanına sonuna kadar açılan birçok kara Afrika ülkesinin mahkûmiyetleri bir yana; bağımlı ülkelerin en "gelişkinleri", "büyüyenleri" olarak gösterilen Güney Asya ülkeleri, Brezilya, Meksika, Arjantin ve Türkiye gibi ülkeler bile bugün daha kötü durumdadırlar; zira bu ülkelerde "büyüyen" olanak ve[6] ekonomiler, ihraç sermayesinin üstelik küçücük "yatırımlar"la ele geçirmeleri sonucu, gerçekte gelişmiş ülkelerin olanak ve ekonomileridir.

Öte yandan, bu ülkelerin işçilerinin durumu, ülkelerinin durumundan pek de farklı değildir. Buralarda sosyal haklar, iş gücü maliyetleri ve ücretler, gelişmiş ülkelere göre geri ve çok daha düşüktür. Buna karşın, bu tür ülkelerde de işçi ve emekçiler, önemli kimi kazanımlara gene de sahiptirler. Gerek işçi sınıfının uluslararası kazanımları ve gerekse bu ülkeler emekçilerinin mücadeleleri sonucunda, buralarda da ekonomik, sosyal, demokratik bir dizi mevzi ele geçirilmişti. Ne var ki, son saldırı kampanyası; bu

ülkeleri olduğu gibi, buralardaki çalışma yaşamını da bir süredir çok ciddi bir şekilde etkilemekte, tehdit etmektedir. Zira, işbirlikçi sermayenin hızla artan aç gözlülüğünün yanında; uluslararası burjuvazi, daha yeni onaylanmış çalışma ve iş yasalarının bile değiştirilmesini; ekonomik ve sosyal hakların, en geri ülkelere doğru "dönüş yolu"nun açılmasını bu ülkelere dayatmış bulunmaktadır. Ki bu "dönüş", aynı zamanda; saldırıların "merkez ülkeler"deki başarısında, sermayenin kullanacağı etkin bir silah işlevi görecek bir "dönüş" de olacaktır.

Öte yandan saldırılar, sadece bağımlı ülke halk ve işçilerini hedeflememiş; aksine, gelişmiş ülkeler işçilerini de hedeflemiştir ve onlar için de kapsamlı bir saldırıdır. Bu aşağı yukarı on yıldır gündemdedir: İş güvencesi ve güvenlik yükümlülüklerinin kaldırılması; iş günü ve ücret sisteminin esnekleştirilmesi; sigortaların "katkılar"dan arındırılarak piyasaya açılması; iş saatleri ve iş haftasının mutlak uzatılması; işsizlik "yardımları"nın en aza indirilmesi; emeklilik yaşının zaten yüksek olduğu ülkelerde de yükseltilmesi; sözleşmelerin gitgide hükümsüz formalitelere indirgenmesi; sonuç olarak da, iş gücü maliyetinin aşağı çekilmesi ve yeniden çekilmesi, işçilere çoktandır bu ülkelerde de dayatılmıştır. Alman sermaye temsilcilerince ortaya atılan ve tüm diğer ülkelerin izlediği; (esneklik koşulları esas olmak üzere) 50 saatlik iş haftası, haftalık 73 saat[7] çalıştırma hakkı, kurumlar vergileri ve sigorta katkı paylarının tümden kaldırılması ve işten atma "hakkı"nın sınırsızlaştırılması istekleri, sermayenin geneldeki saldırısının sadece görünen kısmıdır. Ve işin gerçeği odur ki, işçilere yönelen bu son saldırı; bu gelişmiş ülkelerde de, kırıntı kabilinden de olsa ekonomik ya da sosyal, kazanılmış herhangi bir hakla hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır.

İşçilerin, yüz elli yıldan bu yana kapitalizme; halkların ise, yüz yıldan bu yana emperyalizme karşı mücadelelerinin kazandığı sınıfsal ve ulusal kazanımların bütünüyle ve genel bir tasfiyesi... Yani, işçilerin Çartist hareket ve Lyon ayaklanması öncesine; ezilen halkların ise, henüz ulus ve sadece siyasal bakımdan da olsa bağımsız bir ülkeye sahip olmadıkları dönemin ve bir (ekonomik) sömürgenin koşullarına[8] bir tür geri atılmaları. Eğer başka etken-

ler önünü kesmez ve engellemezse; sermaye ve emperyalizmin, işçiler ve ezilen halklara yönelik saldırısını sınırsız şekilde genişletmesi kaçınılmaz bir tehdittir.

İşçi Sınıfı ve Halkların Mücadelesi

Sermayenin saldırıları bir dalga biçimini aldığında; işçi sınıfı tek tek ülkelerde de, dünya ölçeğinde de moral ve örgütsel olarak "dibe vurmuş" bulunuyordu. Bağımlı ülke halkları ve bu ülkelerde baskı altında yaşayan ulus ve ulusal azınlıklar ise, birkaç istisna dışında, "küreselleşme" ve "yeni düzen" masallarından "umuda" kapılmışlardı; komşu ülke halklarıyla rekabet ve emperyalizme "dayanma" yanılsaması içindeydiler.

Buna karşın, dünyaya egemen kılınan genel atmosferle hedeflenenin aksine, tüm ülkelerde de başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi yığınlar, sermayenin saldırıları karşısında fazlaca sessiz kalmadılar. Öte yandan, bağımlı ülkeler ve halklarının, "küreselleşme" ve "yeni dünya düzeni"ne besledikleri "umudun" yerini, giderek hayal kırıklıkları aldı. Bağımlı ülke halkları ve azınlık ulus ve ulusal azınlıkların emperyalizm karşısındaki yeni bir uyanışı, yeni bir dayanışma ve mücadele eğilimi: olguların işaret ettiği şeylerden biri de buydu.

Dünya işçi sınıfı ve halklarının mücadelesi bakımından 1995 yılı büyük ölçüde bir dönemeçti. Zira, saldırıların ilk hızını kesmesi bir yana; Fransa işçilerinin 1995 direnişi, işçi sınıfının güven tazelemesinin yanında, işçiler dışındaki diğer tüm ezilen ve sömürülenlerin cesaretlenmelerinin yolunu da açan büyük bir direnişti. Öte yandan, işçilerin Fransa'daki bu "beklenmedik" eylemi, Meksika'daki Chipias ayaklanmasıyla birlikte, aydınlar arasındaki umutsuzluğa, tüm dünyada alternatif sunan olaylardan en başta geleni de olmuştu.

Başta İtalya'da hükümetin çökmesine yol açan direnişler olmak üzere, 1995-96 yıllarında Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan mücadeleler; ABD'de metal ve taşıma, Rusya'da maden işçilerinin 1990'lı yılların sonlarına doğru patlak veren ve kendilerinden tüm dünyada söz ettiren grevleri; İtalya, Hollanda, Almanya, İn-

giltere ve diğer kimi ülkelerde çeşitli biçimler içinde görüldükten sonra Fransa'da zıtlaşma içinde olduğu hükümeti (2006) püskürten ve Avrupa'da 2000'li yılların ortalarına doğru yaşanan yeni canlanmaya dikkat çeken grev ve direnişler. Sermaye ilerlemeye devam etse de; gelişmiş büyük ülkelerdeki bu işçi ve öğrenci hareketleri, kendilerini; dünya çapındaki bu saldırıların kısmen geri atılması ve sınırlanmasındaki en önemli faktörler olarak hemen herkese kabul ettirmişlerdir.

Geri ve bağımlı ülkelere gelince: bazı ülkelerdeki (tabii ki Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasındaki) işçi hareketi, yaşam koşulları ile koşullu ve zorunlu olarak, gelişmiş ülkelere göre daha erken (1989-90 ve 1994-95) dönemlerde ortaya çıkmıştı. Gerekçe ve kaynağını IMF programları veya dışarıdan yapılan dayatmalar nedeniyle hızlanan krizlerle gelen çöküntülerden almak ve çoğunlukla (iş sözleşmelerinde bile) hükümetlere ve uluslararası kurumların dayatmalarına karşı halk hareketi ile birlikte ve onun itici bir parçası olarak gelişmek, bu ülkelerdeki işçi hareketinin temel özelliklerinden biri oldu. Büyük işçi grev ve direnişleri yanında; sermayenin saldırıları ve hükümetlere karşı mücadelenin, bu bağımlı ülkelerde kendine özgü bileşimler yaratarak gelişmesi, kuşku yok ki son derece doğaldı.

Güney Kore'den Meksika'ya, Brezilya'dan Hindistan'a, Endonezya'dan Türkiye, Arjantin ve Kolombiya'ya, zaman zaman da olsa bu ülkelerde gündem oluşturan ve yığınlardaki politik eğilimlerin yön değiştirmesinde rol oynayan çok sayıda büyük grev, genel grev ve gösteriden meydana gelen mücadele ve direnişler; Endonezya, Arjantin, Venezuela, Ekvador, Benin, Burkina Faso ve son olarak Bolivya ve Nepal'de söz edilen büyük grev ve gösterilerden geçerek, onları aşarak ortaya çıkan ve çoğu durumda isyan ve ayaklanmalara vararak hükümetler yıkan halk hareketleri. Durgunluk ve düşüşler içinde gelişse de; bu ülkelerdeki mücadeleler, işçi sınıfının giderek artan güç ve etkisinin yanında, işçi ve halk hareketinin yasa dışı kitlesel biçimlerine dikkat çekerek ortaya çıkan mücadeleler de olmuşlardır.

Ekonomik ve sosyal saldırılara karşı mücadeleler, tüm dünyada da, gittikçe daha çok hükümetlere yönelmiş ve bazen de açıkça

hükümetleri hedeflemişlerdir; ki, bir ölçüde ve bazen geniş ölçüde politika[9], bu mücadelelerin temel bir özelliği olmuştur. Kaldı ki, dünya işçi ve halk hareketindeki politik etki ve yön sadece, bu mücadelelerdeki politik etki ve yön ile sınırlı değildir: Yeniden alevlenen Filistin ayaklanması; Irak'ta işgale karşı savaş; dış müdahalelere karşı çeşitli orta Afrika ülkelerinde yaşanan direnişler; Venezuela halkının ABD darbesi karşısındaki isyanı; Kürt, Chipias ve Tamil halkları gibi baskı altındaki halkların yeniden canlanmakta olan başkaldırıları; genel olarak emperyalistlerin politik müdahale ve dayatmalarına karşı tüm bağımlı ülkelerde gelişen ve kaynağını doğrudan bu tür politik sorunlardan alan diğer mücadeleler. Avrupa'da AB Anayasası, ABD'de Bush karşıtı hareketler ve başta gelişmiş ülkeler, tüm dünyada bir yenilenme yaşayarak ortaya çıkan barış eylemleri... Hemen her yerde görülen irili ufaklı ve yerel kalan (demokrasi sorunlarıyla ilgili) eylemlerle birlikte bu mücadeleler, dünya işçi sınıfı ve halklarının hareketindeki politik etki ve yönün diğer bileşenlerini vurgulayan, bu nitelikleriyle de tanınan mücadeleler durumundadır.

Emperyalizm ve ulusal baskı söz konusu olduğunda gözden kaçmaması gerekenler kuşku yok ki şunlardır: Bağımlı ülkelerdeki ulusal baskı ve emperyalist müdahalelere karşı direniş ve mücadeleler henüz cılız olmakla birlikte; denilebilir ki, baskı altında ve özgürlük ihtiyacında olan bu halkların eylemlerindeki (dünyadaki IMF karşıtı halk hareketi ile birlikte) bir "dönüş" belirtisi gibidirler. Buna karşın, gelişmiş ülke halklarının, ABD'nin Irak'a saldırısını yüzbinler ve milyonlar halinde protesto etmeleri daha da dikkat çekicidir; zira bu hareket, bir yandan bağımlı ülke halklarının gözlerini ileri (ve tabii önce kendi) ülke işçilerine çevirmelerinde yeni bir adım teşkil etmiş; öte yandan ise, emperyalist müdahale ve savaş gibi sorunlara olan ilginin, bu ülkelerdeki gelişmesine ciddi bir katkı oluşturmuştur.

Tüm bu olup bitenlerin özeti olarak söylenirse: işçi sınıfı, emekçi kitleler ve bağımlı ülke halklarının mücadelesi; geride kalan dönemde, saldırıların gelişimine paralel bir seyir izlemiş ve iki ayrı alandan ortaya çıkan ve birbirleriyle doğrudan bağlı olan iki "farklı" hareketin toplamı bir mücadele olarak şekillenmiştir: a-

ekonomik ve sosyal alanlardaki saldırılara karşı ortaya çıkarak gelişen işçi ve emekçi (sendikal) mücadeleleri; b- ulusal baskı, emperyalist müdahale ve savaşlara karşı özgürlüğü, bağımsızlığı ve barışı savunmak amacıyla gündeme gelen halk hareketleri, ulusal direnişler ve barış eylemleri.

Geride kalan on beş yıllık dönemde: bir yanda ekonomik ve sosyal saldırılara, öte yanda ise emperyalist müdahale, savaş ve işgallere karşı olmak üzere, "yeni düzen"in bağrında iki yönde gelişen bu mücadelelerin gösterdiği en temel şey şu idi: Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşü ile öne sürülenin aksine dünya, kişi, sınıf ve halkların "barış adası" olmamıştı. Öte yandan o sadece, kapitalist grup ve emperyalist ülkelerin kavgaları ve işçi sınıfına ve halklara saldırılarının bir arenası olarak da kalmayacaktı. Zira onu karakterize eden en önemli olgulardan biri de, kuşku yok ki, dünya işçi sınıfı ve bağımlı ülke halklarının, sermaye ve emperyalizme karşı düşe kalka ilerleyen mücadele ve direnişleri olmuştu.

Sonuç Olarak

Sermaye sınıfları ve gelişmiş büyük ülkeler, işçi sınıfı ve bağımlı ülke halklarına karşı saldırılarını sürdürmeye ve genişletmeye kendilerini âdeta mahkûm etmişlerdir. Buna karşın, son on beş yıl göstermiştir ki: işçi sınıfı ve bağımlı ülke halkları, sermayenin artan saldırıları karşısında sonuna kadar boyun eğmeyecekler ve mücadelelerini ister istemez ilerleteceklerdir. Hareketleri hangi süreçte nasıl bir yol izleyerek gelişirse gelişsin; işçi sınıfı ve bağımlı ülke halkları, bizzat sermaye ve emperyalizm tarafından tahrik edilmekte ve kesin hesaplaşmalara doğru itilmektedirler. İşçi sınıfı ve halkların hareketinin; mevcut çizgisini aşması ve genel başkaldırı ve ayaklanmalara doğru yönelmesi kaçınılmaz ve aynı zamanda önlenemezdir.

Buna karşın, krizler nerede nasıl gelişir; saldırılar hangi ülkede nasıl bir seyir izler; patlama öğeleri nerede ne derecede ve ne yollardan geçerek birikir; ayaklanma nerede, nasıl ortaya çıkar; bunlar önceden tayin edilemeyecekleri gibi, ilk saldırılarda boyun mu

eğilecek, yoksa direnilecek mi üzerine "ileri" tahminler de yapılamaz. Asıl olan şudur: işçilerin sermayeden; halkların ise emperyalizmden kopuşları önlenemezdir; zahmetli de olsa bu olgu, ilerleyen mücadele ve direnişler içinde, kendini herkese açıkça kabul ettirecektir.

C

"Yeni Dünya Düzeni" Kapitalizmin Düzeni

On beş yıldan bu yana bağrında yaşanan olaylardan da görüldüğü gibi, "yeni dünya düzeni"nin tüm argümanları ve yandaşlarının bu düzene dair tüm iddiaları iflas halindedir: a- sermaye dünyasının, birbirleriyle mücadele halinde ve önceki dönemden farklı mihraklar olarak yeniden mevzilenmeye yönelmesi; b- bu dünyanın egemen sınıf ve ülkeleri ile, ezilen ve sömürülenlerini temsil eden işçi sınıfı ve bağımlı ülkeler halkları arasındaki "farklar"ın yıkıcı, uzlaşmaz karşıtlıklar olarak dışa vurması ve çatışmalı bir hal alması! "Yeni düzen"le ilgili tüm argümanlar ve tüm teori ve tezler iflas etmiştir; zira bu argüman, teori ve tezlerle, bu düzene karakterini veren bu iki olgunun birbiriyle bağdaşması olanaksızdır.

Başka bir şekilde açıklanamamalarının yanında; bu iki olgu, "yeni düzen"in ayırt edici özellikleri ve bağrında olup bitenlerin bir özeti de demektir. Bu "düzen"in karakteristik karşıtlıklarını; bunlar gibi tam, temelli açıklaması bir yana, kısmen veya az çok ima edecek nitelikte herhangi bir küçük belirtiden söz edilmesi bile ancak "şaşkınlık"la açıklanabilir.

Dünyada olup bitenlerin altını çizdiği şeylerden biri; hiç kuşku yok ki tekel olgusu ile, siyasal gericilik ve emperyalizm arasındaki "çözülmez bağlar"ın yeniden dikkat çeker hale gelmesi ve gözler önüne serilmesidir. Başlangıçta böyle bir yargı hâkim olsa da; dışa vuran gericilik ve emperyalizmle ilgili olayların, Bush'un ve diğer kimi "liderler"in "yanlışları" ile koşullu "gelip geçici olaylar" olduğu düşüncesi, bugün artık kimsece ikna edici görülmemektedir. Zira "artık bitti" denilen gericilik ve emperyalizmin;

"barış, özgürlük ve demokrasi" kampanyasının tam da zirvede olduğu bir sırada, tüm dünyanın yaşamına "yeniden" girmesi, yeni bir uyanışı tahrik eden güçlü bir sarsıntı anlamına da gelmiştir.

Açıktı, siyasal gericilik ve emperyalizmin yeni bir yoğunlaşması bir zorunluluktu. Kapitalist gruplar ve emperyalizmin büyük güçleri arasındaki rekabet ve mücadelenin genişlediği ve işçi sınıfı ve bağımlı ülkeler halkları üzerindeki sömürünün yoğunlaştığı koşullarda; "adalet, özgürlük" vs. geliştirilmeyeceği gibi, sınıflar ve ülkeler arasında gönüllü ya da gönülsüz "uyum", "barış" ve "demokrasi"den de asla söz edilemezdi. Genelleşen saldırılara paralel bir şekilde; tüm dünyada genişleyen işçi ve halk hareketini, siyasal-ulusal baskıdaki yoğunlaşmanın izlemesinden daha doğal ve daha kaçınılmaz bir şey olamazdı.

Bu zorunluluk ve kaçınılmazlık anlaşılamaz değildi: sermayenin saldırıları ve büyük güçler arasındaki paylaşım kavgalarının işçi sınıfı ve halklar nezdinde kabul edilirlik kazanması için; a- "demokrasi", "özgürlük" ve "barış"ın tersyüz edilmesi ve, b- gericilik ve şiddetin yoğunlaşması ve gündelik yaşamda baskın hale gelmesi zorunlu bir koşuldu. Aksi takdirde, işçi sınıfı ve halkların aldatılması ve onlara boyun eğdirilmesi olanaksız olurdu!

Nitekim olaylar, "yeni düzen"in ilanının ardından, "barış, uyum ve özgürlüğe" fazla bir zaman tanımayarak, gericilik ve şiddet yönündeki seyirlerini hızlandırmışlardır. 1991 Irak saldırısı ve Yugoslavya'ya karşı savaş; "komünizm'den kalan sorunların mecburi çözümü" olarak açıklansa da, büyük güçlerin boyun eğmeyen ve aykırı giden ülkelere müdahalelerinin "meşrulaştırılması", genel bir "hak" haline getirilmesinin birer vesilesi de oldu. Gericilik ve şiddetin tüm dünyada genelleştirilmesi; zemininin genişletilmesi, psikolojisinin yayılması, araç ve aygıtlarının "yenilenmesi" için ise, ABD'deki 11 Eylül 2001 terör olayı yetmiştir.

Geçmişte ABD'nin örgütlediği bir "İslami" terör örgütünün bu eyleminin; emperyalizm ve gericiliklerin işçi sınıfı, emekçiler ve bağımlı halklara olan saldırısının siyasal alana genelleşerek genişlemesinin bir "vesilesi" haline getirilmemesi ihtimal dışıydı: Dinlerin kışkırtılması, dünyanın bellibaşlı bölgelerinin ateş altına

alınması ve bazı devletlerin haydut devletler olarak ilan edilmesi ile ilgili işler, emperyalizmin şiddet ve gericiliğinin yoğunlaştırılmasının ilk girişimleri olarak gerçekleştirildiler. Bunları, geri ve bağımlı ülkelerin "terörizmin kaynakları", "tehdit" olarak "mahkûmiyet"leri ve "önleyici savaş" "doktrini"nin ilan edilmesi izledi. Daha da önemlisi, demokrasi; "özgürlük ve demokrasimiz" terörizmin tehdidi altındaydı ve ortaya "iç güvenlik" diye bir sorun da çıkmıştı. "Önleyici savaş", dünyanın "güvenliği" için ne kadar gerekli, vazgeçilmez ise; "iç güvenlik" önlemleri de, "batı uygarlığı" ve ileri ülkelerdeki "demokrasiler" için o ölçüde zorunluydu!

Şu yadsınamaz bir gerçekti: Sermaye sınıfları ve büyük emperyalist ülkeler için; "terörizme karşı" verilen mücadele, öyle aktüel sorunların "çözümü"yle sınırlı gelip geçici bir mücadele değildi. Son on beş yıldan bu yana giderek daha açık görüldüğü gibi; sermaye ve emperyalizmin bu mücadelesi geniş kapsamlı, çok yönlü ve çok taraflı bir mücadeleydi: a- içte işçi sınıfına; b- dışta geri ve bağımlı halklara; c- içte, dışta ve tüm dünyada rakip tekel ve ülkelere karşı mücadele!.. Sermaye dünyası ve emperyalist ülkeler, ilk ikisine karşı "birlik" içinde olsalar da, karmaşık bir seyir izleyen böyle üçlü bir mücadele içindeydiler.

Öte yandan bu mücadele, sadece "barışçı" biçimler içine kapanmayacağı gibi; çoğu çevrenin öne sürdüğünün aksine, "sistem içinde kabul edilebilir sınıfsal ve ulusal rekabet veya mücadele" düzeyinde de hiçbir şekilde kalmayacaktı. "Uzlaşma" ve "demokratik" boyun eğdirme olanakları "tükendiğ"inde; kapitalist dünya ve özellikle büyük emperyalist ülkeler, ister işçiler ve bağımlı halklara, isterse rakip güçlere karşı olsun, üstünlüklerini yalnızca ve ancak çıplak zorbalık ve kuvvet yoluyla kabul ettirebileceklerini biliyorlardı. Kaldı ki, gerek tek tek ülkelerde gerekse uluslararası ölçekte çıkan çatışma ve mücadeleler; ulusal ve sınıfsal nitelikteki tüm siyasal baskı kurum ve aygıtlarının, gidişatın seyrine uygun bir şekilde yetkinleştirilmesi ve "yenilenmesi"ni dayatır düzeye, bir süredir zaten gelmiş bulunuyordu.

Nitekim olgular, siyasal gericilik ve şiddetin atılımım ve ka-

zandığı kurumsal mevzileri açık bir şekilde gösteriyordu: Gelişmiş ülkelerde devletlerin "rantiye özü", hiçbir zaman bu kadar ağır bir biçimde kendini dayatmamıştı. Son derece önemli olmasına karşın; burada sorun kuşkusuz sadece merkez bankaları, piyasa ve rekabet kurulları, borsalar gibi (gerçek) ekonomik ve mali yönetim organlarının seçimle iş başına gelmiş hükümet ve meclislerin yetki alanından çıkarılması sorunu değildi. Sorun, burjuva da olsa demokrasilerin tersyüz edilmesi; sermaye ve emperyalizmin gericilik ve saldırganlığının tüm gerekçelerini, araç ve organlarını doğurarak, büyüterek yoğunlaşması ve (yeniden) bir akım haline gelmesi gibi çok daha hayati bir sorundu: yoğunlaşmış polis devletinin atılımlar göstererek tüm dünyada yükselişe geçmesi; liberal parlamentarizmin, faşist akımların beslendiği, büyüdüğü, parlamentolara katılmasının meşrulaştığı bir yatağa dönüşmesi; ekonomilerin tüm gelişmiş ülkelerde de hızlanan bir şekilde askerileşmesi ve militarist devletin yeniden ihyası!

Egemenlik kurum ve aygıtlarının "yenilenmesi"; sermaye sınıfları ve emperyalist ülkelerin dayandıkları toplum ve "kurdukları" dünyanın bağrındaki karşıtlık ve çatışmaların niteliğinin bir zorunluluğu idi. Aslında olup biten şuydu ki: uluslararası sermaye, "bayraktarı" olduğunu daha dün yeniden ilan ettiği "demokrasi ve barış bayrağı"nı; "geminin bordasından" bir kez daha "atmış" ve siyasal gericilik ve şiddete, bir kez daha taparcasına sarılmıştı. Rakiplerini örgütsüzleştirip silahsızlandırırken, kendilerini silahlandırma ve örgütleme tutumunu sermaye sınıfları ve emperyalist ülkeler her zaman benimsemişlerdi. Daha ileri ve kesin çatışmalara hazırlanmak; kendini silahlandırır ve örgütlerken, rakiplerin silahsızlandırılması, örgütsüzleştirilmesi ve çökertilmesi tutumuyla hareket etmek –bugün dünden farklı olan şu ki; sermaye sınıfları ve büyük güçler, bugün bu çizgiyi daha ileri bir mevziden ve elektroniğin tüm üstünlük ve olanaklarını kullanarak hayata geçirmektedirler.

"Dünya artık değişti..." vs. diyenler hâlâ bulunsa ve bunlar siyasal gericilik ve emperyalizmin yoğunlaşmasından "hayret"e düşseler de; bu olup bitenlerden, artan gericilik ve şiddetten şaş-

kınlığa kapılmak ve hayrete düşmek için herhangi bir neden yoktur. Zira "yeni" denilen "dünya" ve "düzen" de tıpkı geride kalan yüzyıldaki "dünya" ve "düzen" gibi; sermaye ile emek, gelişmiş ülkelerle bağımlı ülkeler ve gelişmiş ülkelerin kendi aralarındaki bölünme ve karşıtlıklar üzerine kurulmuş bir "dünya" ve "düzen"dir. Ve tüm öteki (ekonomik, sosyal, ideolojik) olup bitenler gibi; yoğunlaşarak dışa vuran siyasal gericilik ve emperyalizmle ilgili olaylar da, temellerini bu uzlaşmaz karşıtlıklarda bulmuştur.

Sınıfsal farkların silinmesi; ulusların aşılması; uluslarüstü küresel gelişme; küresel gidişatı hızlandıran politikalar vs vs... "Yeni düzen"in bağrındaki karşıtlıklar ve kaynağını bunlardan alan çatışma ve mücadeleler; "küreselleşmeci"lerin bu ve benzer türden teori ve "tez"lerinin sadece birer demagojiden ibaret olduğunu daha şimdiden göstermiştir. "Küresel dünya"nın ilk on beş yılı: kapitalizmin, bizzat kendi yarattığı "ulusların aşılması" ve "küresel gelişme" eğilimleri ile uzlaşmaz bir karşıtlık içinde bulunduğunu; sınıfsal olanın olduğu gibi, ulusal bölünmelerin aşılması ve insanlığın küresel gelişiminin önünün açılmasının da, ancak işçilerin sermayeyi yıkması ve tasfiye etmesi ile olanaklı olduğunu kanıtlamaya yetmiştir.

-II-

"Yeni Dünya" ve Gidişatın Yönü

"Yeni dünya düzeni" "cennet" vaatleriyle de ilan edilmişti. Yeni bir "çağ" açılıyordu ve sanki bu "ebedi bir altın çağ" olacaktı. "Yeni dünya düzeni", işçi sınıfı ve bağımlı ülkeler için olduğu gibi, gerçekten de tümüyle "iç karartıcı" bir tablodan ibaret değildi. Zira bu düzenin, II. Savaş'tan bu yana görmedikleri bir "cennet" ve bir "altın çağ" olduğu toplumsal sınıf ve kesimler de vardı: tekelci sermaye sınıfları ve bunlara uşaklık eden yüksek yöneticiler tabakası. Bu "altın çağ"da, tekelci grupların varlıkları görülmemiş bir şekilde büyürken; yüksek bürokrat ve yöneticiler, resmi ya da gayriresmî yollarla büyük servetler de edindiler. Buna karşın şu bir olguydu: bu "yeni düzen"in, sermaye sınıfı ve yöneticiler için bir "cennet" ve bir "altın çağ" olması; üretici güçlerin dizginsiz bir büyümesi ve hiç değilse ileri ülkelerin istikrarlı bir gelişme (ekonomik) çizgisi "yakalaması" anlamına asla gelmemişti.

Meksika, Rusya, Güney Asya ülkeleri, Brezilya, Türkiye ve Arjantin ve diğer ülkelerdeki krizlerle yaşanmış yıkımlar bir yana, olgular göstermişti: 1993 yılı Avrupa'da, 1993-98 yılları ise Japonya'da kriz yılları idi; birkaç yıl aralarla küçük hareketlenmeler görülse de, bazı istisnalar dışında Avrupa'da ve özellikle Japonya'da durgunluk, 90'lı ve 2000'li yıllar boyunca kendini hissettirmişti. Gelişmiş ülkeler içinde, 1990'lı yılları az çok kesintisiz denilebilecek bir büyümeyle geçiren tek ülke, ABD olmuştu. Buna karşın, 2001 yılına gelindiğinde; ancak %07 ve %– 06 "büyüyen" Alman ve Japon ekonomileri yanında, "yeni dünya düzeni"nin "motoru" ABD ekonomisi, sadece %03'lük bir "büyüme" gösterebilmişti.

Daha sonraki süreçte, Almanya ve Japonya'da durum fazlaca değişmezken; ABD ekonomisi, sermayenin vergi yükümlülüklerini azaltma, birtakım mali riskler üstlenme, koruyucu tedbirleri artırma ve askerileşmeye yönelme vb. "önlemler"le, büyüme tren-

di'ni belli bir[1] mikar yükseltmişti. Fakat sorun, şu veya bu ekonominin, şu ya da bu kadar büyümesi veya büyümemesi sorunu değildi; sorun şuydu ki dünya ekonomisi, üretici güçlerin devasa büyüklüğü ve muazzam gelişmişliğine paralel bir gelişme göstermiyordu; kapitalizm, üretici güçlerde yol açtığı yıkımı, sistematik bir şekilde artırarak "ilerliyor"du.

"Yeni dünya düzeni", tekellerin ekonomiye daha önce hiç görülmemiş derecede hâkim olmalarıyla da karakterize oldu. Daha 1990'ların ortalarında dünya ekonomisi, 250 000 "yan" ve "yavru" firmasıyla birlikte, uluslararası faaliyet gösteren 4000 tekel tarafından denetleniyordu. Bunların %1'inin dünya üretimindeki toplam payı %30'u aşıyordu. En büyük 500 tekel ise, dünya ticaretinin %70'ini ve toplam yatırımların %80'ini kontrol ediyordu. Çelik, petrol, elektronik, dayanıklı tüketim malları, bilgisayar parçaları, otomotiv, havacılık ve medyanın da içinde olduğu en önemli sanayi dallarında faaliyet gösteren en büyük 5 şirketin toplam pazar payları, %50'lerle %70'ler arasındaki oranlarda seyrediyordu. Öte yandan, 1995'le 2000 yılları arasındaki satınalma ve (birleşme, yutma) füzyon patlaması; ekonomi üzerine oturmuş tekeller pramidinin aşırı daralması ve bir bütün olarak tekellerin dünya ekonomisi üzerindeki ağırlıklarının[2] aşırı ölçüde büyümesi anlamına da geldi.

Hangi şekilde bakılırsa bakılsın, olgulardan görülen şudur ki; gelişmiş ülkelerde ekonomilerin zirve noktalarını tutmuş olan sermaye grupları, sayıları neredeyse bir elin parmakları kadar kalmış tekelci şirketler içinde, dünya ölçeğinde bugün "yeniden" mevzilenmişlerdir. Tepesinde birkaç onu'nun bulunduğu yedi veya sekiz ülkeye ait birkaç yüz tekel; (üstelik ülkeler arası bölünmeleri kaçınılmaz şekilde artırıp, şiddetlendirerek) sınai, tarımsal, ticari ekonomiye ve mali sisteme, önceki dönemlere göre çok daha fazla nüfuz etmiş, yerleşmiş; ekonomilerin tüm sektörlerini dev bir örümcek ağı gibi sarmış olarak, dünya ekonomisi üzerindeki devasa ağırlıklarını görülmedik ölçüde artırmışlardır.

Tekeller pramidinin daralması ve tekelci grupların dünya ekonomisi üzerindeki egemenliklerinin büyük ölçeklerle artışı; genel

olarak dünya ekonomisi, özel olarak ise gelişmiş ülke ekonomileri için bir "olanak" ve "olumluluk" olarak görülse de, bu doğru değildir. Nitekim ekonomilerin sunduğu veriler: az çok ilgili herkesin kabul edebileceği gibi, sadece ekonomilerin "iyiye gidiş" ve "olumluluklar"ını değil; aynı zamanda ve çoğu durumda, bunlardan daha çok olumsuzlukları, çelişki ve zaafları göstermektedirler.

Veriler ortadadır: on yıllık büyümesine ve şu anki "büyüyen" görüntüsüne rağmen, ABD ekonomisi aslında ciddi sorunlarla karşı karşıya olan bir ekonomidir. Bu ekonomideki borçlanma; borçlanmanın, gelişmiş ülkeler için "yararlı" sayıldığı ve gerçekten de "yararlı" olduğu sınırları çoktandır aşmış bulunmaktadır. ABD ekonomisi, yarısı dış borç olan ve GSMH'sinin %85'ini[3] aşan ağır bir borç yükü altındadır. Ama borçlu olan sadece ABD ekonomisi değildir; 2003 yılında gelirlerindeki 300 milyar dolar artış karşısında, borçları 700 milyar dolar artan ABD halkı da[4] borçludur. "Askerileşme"ye yönelmesi ise, öteki şeylerin yanında; 500 ve 700 milyar dolara dayanmış dış ticaret ve bütçe açıkları[5] ile de malul ABD ekonomisinin, etkisini giderek hissettirecek olan başka bir sorunudur.

Öte yandan, uzun bir süredir (inişli çıkışlı, ama etkili) durgunluklarla iç içe yaşayan AB ve Japon ekonomileri, "istikrar" göstergeleri sayılan ekonomik ve mali kriterleri giderek daha fazla ihlal eder hale gelmişlerdir. AB'nin büyük ülkelerinin, açıklar ve borçlanmalarla ilgili "istikrar kriterleri" sayılan sınırları değiştirme girişimleri ve Japonya'nın, zordaki şirketler ve "piyasalar"a yaptığı mali desteklerin artık sona varmış olması[6] herkesçe bilinen olgulardır. Ayrıca bu ülkelerin, sermayenin kurumlar ve gelir vergilerini azaltma ve işçi ve emekçileri daha fazla vergilendirme gibi önlemlere[7] baş vurmak ve bu alandaki "olanaklar"ın en önemlilerini kullanmak zorunda kaldıkları da herkesçe bilinmektedir.

Tüm bunlar göstermektedir ki, bugün şu tartışılamazdır: tekellerin katlanarak artan kazançları ve bunların son on yıl içindeki olağanüstü büyümeleri; en başta gelişmiş ülkeler olmak üzere, ekonomilerin temel sorunlarından hiçbirini çözmemiştir. Sermaye

sınıflarının, işçi ve emekçilere kestiği faturalar ve birbirleriyle ilişkilerinin geldiği yer: "yeni dünya"ya istikrarlı bir gelecek hazırlamadığı gibi; geride kalan on beş yılda, kapitalist ekonomilerin sırtındaki kamburlar daha büyümüş ve ağırlıklar daha da artmışır. Tekellerin ekonomi üzerindeki etkilerinin ağırlaşması; çürüme ve durgunlaşmanın artışı ve zaten bozuk olan ekonomik "denge"lerin, derinleşen dengesizliklere doğru seyri anlamına gelmiştir.

Zira kapitalist tekeller, önceki dönemden farksız olarak, her yerde, her zaman ve her durumda kârın azamisini arama ve bunun için üretici güçleri boğan, yıkan hiçbir girişim, anlaşma ve çatışmadan kaçınmamada dile gelen bir çizgi izlemişlerdir. Tarım ve sanayinin gelişmesi, ekonomik dengelerin iyileşmesi, işsizliğin azalması ve refahın artması ile ilgili herhangi bir sorun, "kârın azamisi"ni vaat etmediği ve getirmediği sürece, tekelci grupların ilgi alanlarına hiçbir şekilde girememiştir. Büyük tekeller ve sermaye grupları, azami kârı yeni üretken yatırımlarda değil; genelde olduğu gibi, spekülatif "yatırım"larda; işçiler ve ezilenler üzerindeki sömürüyü mutlak artırma ve küçük-büyük sınai, tarımsal, mali ve ticari işletmeleri yıkma ve yutmada, tekeli bu vb. yollarla büyütmede görmüşlerdir.

Azami kârın, tüm tekelci kapitalizme has bir olgu olduğu doğrudur. Buna karşın, tekellerin azami kâr arayışlarının, son on beş yıl içinde, daha önce hiç görülmemiş derecede yoğunlaştığı da yadsınamaz bir gerçektir. Ki bu olgu, bu son on-on beş yılda; tekelci sermayenin, ranta olan ilgi ve asalaklığının sıçramalı artışı ve hızla geri dönecek spekülatif yatırımların "atılımlar" yapmasının en önemli nedenlerinden birini oluşturmuştur.

Çürüme, Durgunluk ve Kriz

Olgular göstermektedir ki, üretime yatan her bir dolar karşısında, "salt mali" alana 20 ila 50 dolar yatmaktadır. Kural, bu 20 ila 50 doların tüm gelirinin; bunlar karşısında 1 dolar yatırılmış olan "üretken ekonomi"nin sırtından çıkması ve mali sermayenin; sanayi, tarım ve tüm toplumu, gelişmesini şiddetle baltalayacak bir şekilde haraca kesen bir asalak olarak büyümesidir. Kre-

di, hisse senedi, döviz, tahvil "piyasaları"ndaki her "işlem"in; emeğe, sanayi ve tarıma ek bir fatura olduğu tartışılamazdır. Holdingler, bankalar, borsalar, sigortalar ve finans-yatırım şirketleri'nde yapılan "işlemler"in, sanayi ve tarıma olan yatırımı 20 ve 50'ye katlayarak genişlemesi, bu tayin edici gerçeğin çarpıcı bir ifadesidir.

Döviz borsalarında 1970'li yıllarda 10 ila 20 milyar dolar arasında kalan günlük "işlem hacmi"nin; 1994'te 4.2 trilyon dolara çıkması bir veridir, ki 2000'li yıllarda bu miktar çok daha büyüktür. Aynı şekilde istatistikler, 1995-96 yıllarında 6 ABD ve 4 büyük İngiliz bankasının gelirlerinin %40'ının (öteki 'işlem'ler hariç) sadece döviz ve hisse senedi ticaretinden elde edildiğine işaret etmektedirler. Bunlar ve borsalarda GSMH'leri katlayan ve birçok büyük bankada trilyon dolarları bulan "işlem"ler yapılması; kuşku yok ki, çürümedeki aşırı artışı olduğu gibi, durgunluktaki aşırı birikme ve yoğunlaşmayı da göstermektedir. "Aklı başında" sayılabilecek bazı burjuva iktisatçılarının, dünya ekonomisinin gidişatının korkutucu bir gidiş olduğunu açıklama gereğini duymaları bu bakımdan çok ilginçtir. Bunların; "mali sistem"in, "kendi ev sahibinin (üretken ekonomi) etini yiyen parazit bir yırtıcı hayvana dönüştüğü"nü ilan eder hale gelmeleri ancak, ekonomideki asalaklaşma ve çürümenin ulaştığı yıkıcı ve ürkütücü boyutun "zavallı" bir itirafı olarak açıklanabilir.

Öte yandan, tüm bu asalaklaşma ve çürümenin yanında: tekelci anlaşmaların giderek daha da artması; gelişmiş ülke hükümetlerinin, birçok yöntemle bu tekelci anlaşmaları giderek daha fazla desteklemesi; tekniğin gelişmesi, üretime uygulanması ve üretici güçlerin olanaklı gelişmesini her zaman olana göre çok daha fazla baltalayan başka bir etken olmuştur. Tekellerin zımni veya doğrudan yaptıkları anlaşmaların yanında; sözde "rekabet düzenleme" amacıyla yapılan G-8, DTÖ ve AB anlaşmaları ve kendi tekellerine ayrıcalıklar sunmak üzere bunları "delen" hükümet kararları; teknik ilerlemeyi, üretkenlikteki gelişmeyi kıran ve durgunluk eğilimlerini teşvik eden birer tekel[8] işlevi de görmektedirler.

Dünyanın son on yılını karakterize etttiği için şunlar büyük

önem taşımaktadırlar: a- sermayedeki asalaklığın büyümesi ve b- tekelci anlaşmaların etkisinin artışı gibi nedenlerle, kapitalizmin son on beş yılı, durgunluk eğiliminden daha çok ve daha derin etkilenmiştir. Ortadadır: yeni bir "başlangıç" yaptığı II. Savaş'tan sonraki süreçte, bu sürecin her on yıllık diliminde büyüme oranları daha da düşen dünya kapitalist ekonomisi, düşüşünü 90'lı on yılda da sürdürmüştür. Bir başlangıç ve "büyüme dalgası" beklendiği[9] halde; dünya ekonomisi, 1980'li on yılda %3.2 büyümesi karşısında 1990'h on yılda, üstelik düşüşün sonraki yıllarda da süreceğine dair belirtilere de dikkat çekerek, ancak %2.5 büyüyebilmiştir. Ayrıca bilinmektedir ki; özellikle gelişmiş ülke ekonomilerindeki kötü gidişat nedeniyle, dünya üretim ve ticaretindeki "büyüme" bugün önceki on yıldan daha da kötü durumdadır.

Öte yandan, son dönemde artan sadece sermayedeki çürüme ve ekonomideki durgunlaşma değildir; yoğunlaşan sermaye ve 1990'larda genişleyen tekelci "rekabet" koşullarında, kısmen de olsa kullanılan yeni teknolojiler[10] ve "iş yoğunlaşması" gibi nedenlerle, (uluslararasılaşma ve iletişimin hızlanması sonucunda) sermaye dolaşımı hızlandığı halde, kâr oranları düşüş[11] eğilimine de girmiştir. Kâr oranlarının bu düşüş eğilimi ve fiilen gerçekleşen düşüşü karşısında tekelci sermaye ve hükümetlerinin aldığı "önlem" ise, bildik bir "önlem"dir: İş alanlarını ve canlı iş gücünü genişletme yerine, artı değer oranlarını ve bağımlı halklar üzerindeki emperyalist sömürüyü, nispi ve mutlak yöntemlerle ve bütün sınırları zorlayarak artırma! Asalaklaşmadaki katlanan artış; derinleşen durgunluk ve dengesizliklerin tahrip kabiliyetindeki büyüme ve kâr oranlarındaki düşme –bunlar, dünya ekonomisinin gelişme çizgisinin bir izahı ve özeti gibidirler. Nitekim, Doğu Bloku'nun çöküşü sonrasında ortaya atılan ve 1995-96'larda adına "reform" denilerek "yenilenen" saldırılar; ekonomideki bu hastalıkların, işçi sınıfı ve bağımlı ülke halklarına, sermaye ve tekeller tarafından kesilen birer faturası olarak da anlam kazanmışlardır.

Burada asıl ve çok daha önemli olan kuşkusuz şudur: başta işçiler ve bağımlı ülke halklarına karşı saldırılar olmak üzere, tüm bu ekonomik olgular; dünya ekonomisinin geçtiği herhangi "ola-

ğan" bir dönemin değil, özel bir dönem ve özel bir sürecin unsurları olarak oluşmuş ve olgunlaşmışlardır. İçinden geçilen süreç, sermayenin özgünlükler taşıyan bir hareketlenmesi ve dünya ekonomisinin özel bir dönemeci tarafından koşullandırılan bir süreçtir. Bu sürecin özgünlüğü, kuşku yok ki: ilkin, sermayenin yoğunlaşma, merkezleşme ve tekelleşme[12] hareketindeki dengesizlik ve eşitsizliklerin derinleşmesi ve tıkanma ve sıçramaların hızlanma ve yoğunlaşması; ikinci olarak ise, Sovyetler Birliği'nin çöküşü ile yenilenen ve "üste çıkan" olgular tarafından koşullanması ve çevrelenmesinde yatmaktadır. Sermaye hareketlerinin böylesi özellik ve özgünlükler kazandığı koşullarda; ekonomilerin nasıl tehditler altına girdikleri ve sermaye sınıfları ve emperyalist ülkelerin hangi güdülerle hareket etmeye yöneldikleri, geride kalan yüzyıl içinde birçok kez görülmüştür.

Bugün uluslararası önem taşıyan bir ekonomik krizin olmaması, yaşanan süreç ve gidişattaki özgünlüğü ortadan kaldırmamaktadır. Kaldı ki, dünya ekonomisinde kriz faktörleri bugünden belirgindir ve büyümektedirler. Artan çürüme ve durgunluk etkenleri ve kimi temel sektörlerde giderek çoğalan dalgalanmalar, olgunlaşmakta olan krizlere dair belirtilerdir. Öte yandan, tekelci rekabet ve mücadelenin yarattığı sorunlar, belli koşullar oluştuğunda "kriz tahrikçisi" etkenler haline kaçınılmaz olarak geleceklerdir. Ayrıca, büyük güçler arasındaki anlaşmazlık ve çatışmaların derinleştirdiği iktisadi dengesizlikler, krizlerin hızlanması ve derinleşmesinin en önemli nedenleri içinde her zaman yer bulmuşlardır. "İşçi ve emekçi kitlelerin alım güçleri"nin artan düşüşü ise; kuşku yok ki, aşırı üretimin yoğunlaşması, şurada burada kriz olarak patlamasının temeli ve en temel nedeni olarak bugün çok daha belirgindir.

Sermayenin "esnek çalışma-esnek üretim" ve bağımlı ülkeleri "kriz çöplüğü" yapmada adımlar attığı ve bu vb. nedenlerle "krize karşı" mücadele ve direnç olanaklarını "genişlettiği"[13] kuşkusuz doğrudur. Fakat ne var ki, krize karşı bazı silahlar sunsa da; bu durum ona, kapitalist kriz ve çöküntüleri ortadan kaldıracak herhangi "sihirli bir araç" da vermemektedir. Aksine, "küreselleş-

me"nin ilerlemesi; ekonomik krizlerin dünyada daha hızlı ve çok daha etkili biçimde yayılması için koşulları daha da olgunlaştırmıştır. Kaldı ki, esnek üretim ve geri ülkelerin "kriz çöplüğü" olarak kullanılması gibi "önlemler"in, her zaman sermaye sınıflarına hizmet sunan "önlemler" olarak kalmaları olanaksızdır. Tekelci rekabet ve işçi ve halk hareketinin hızlandığı kimi koşullar altında, bu tür "önlemler"in dönüp sermaye sınıflarının ayaklarına[14] dolanacak "ağır yükler" haline gelmeleri önlenemez bir zorunluluktur.

Çatışma ve Çöküşe Doğru

Bugünkü kapitalizm, tüm liberalleşme zırvalarına karşın, devletle her zamankinden daha fazla iç içe geçmiş tekelci bir devlet kapitalizmidir. Bu kapitalizmi (toplumsal ve politik olarak) karakterize eden en önemli özelliklerinden biri; mali oligarşinin, devleti daha yoğun bir biçimde satın alması ve politik etki ve yönetimindeki dolayımı, demokrasiyi tümüyle güdükleştirerek en aza indirmesidir. Bugünkü kapitalizm, işte bu koşullar altında keskinleşen karşıtlıkları, genel bunalımı ve kaçınılmaz çöküşüne vurgu yapan diğer tüm özellikleriyle birlikte, gerideki yüzyıl'a göre çok daha "olgunlaşmış" bulunan bir kapitalizmdir.

Ekonomilerdeki durgunluk etkenleri ve dengesizliklerin ağırlaşması; ekonomik krizler ve yayılma "riskleri" ile ilgili belirtilerin bütün ülkelerde de çoğalması –henüz tüm özellikleri patlamış ve dışa vurmuş olmasa da, dünya kapitalizminin gidişatını karakterize eden şey budur. Buna karşılık, bu gidişat karşısında; sermaye sınıfları ve emperyalist büyük güçlerin elinde, işçi ve emekçi sınıflara ve bağımlı ülkeler halklarına karşı saldırının yoğunlaştırılması ve kesintisiz yürütülebilmesini "güvenceye almak"tan başka "etkin" bir silah yoktur.

Alt sınıflardan üst sınıflara ve bağımlı ülkelerden gelişmiş ülkelere servet akışını kesintisiz ve kitlesi giderek büyüyecek bir şekilde başarmak, sermaye ve emperyalizmin elindeki tek "olanak"tır. Oysa, kapitalizmin tüm tahribat ve yıkıntılarının yüklerini işçi sınıfı, emekçi kitleler ve bağımlı ülkelerin sırtına yıkma

anlamına gelmesine karşın, gerideki yüzyıl içinde sayısız kez kanıtlanmıştır ki, bu gerçek bir "olanak" ve bir "çözüm" değildir.

Zira, işçi sınıfı ve emekçi kitleler, sırtlarına yıkılan yükleri "sonsuza kadar kabullenseler" dahi, kapitalizmin şiddetlenen dengesizliklerden, kriz ve çöküntülerden kurtulması ve kesintisiz bir gelişme çizgisi yakalaması olanaksızdır. Kaldı ki, işçiler ve baskı altında sömürülen halklar, sermaye ve emperyalizmin saldırılarına "sonsuz"a kadar boyun eğmemektedir. Halk kitlelerinin, maruz kaldıkları saldırı ve baskılara karşı mücadele ve ayaklanmaları, hiçbir zaman hiçbir yerde önlenememiştir. İşçi ve emekçilerin "kabullenme" ve "dayanma güçleri"nin[15] bir yerde sona varacağı, kanıt gerektirmeyen bir gerçekliktir.

"Yeni dünya düzeni" denilen son on beş yıllık dönem; işçi ve emekçi sınıflar ve bağımlı ülkeler halklarına yönelik saldırıların yoğunlaştığı ve üzerlerindeki sömürünün hızla arttığı bir dönem olmuştur. Nitekim, alt sınıfların yaşamının bütün ülkelerde de kötüleşmesi ve işçi ve emekçi kitleler ve bağımlı ülke halklarının, "dayanma güçleri"nin sınırlarına doğru sürülüyor olması, kimsece görülemez bir şey değildir. Alt sınıflardan üst sınıflara ve geri, bağımlı ülkelerden gelişmiş ülkelere servet ve değer akışının düşüşe geçmesi, tıkanması veya kesintiye uğramasının ilk sonucu; kuşku yok ki, kapitalist tekel ve emperyalist büyük güçler arasındaki çatışmaların daha da kızışması ve şiddetlenmesi olacaktır. Bugün hangi durumda olursa olsun ve nasıl zorluklarla karşılaşırsa karşılaşsın; geri ya da gelişmiş her ülkede de, saldırılara karşı patlayan işçi ve halk hareketinin, koşullarının oluştuğu her yerde sermaye ve emperyalizmle hesaplaşmalara yönelmesinin ise, sözünü etmeye bile gerek yoktur.

Öte yandan, kapitalist dünyanın çöküşe doğru yol alan bir dünya olması; kuşku yok ki her krizin, ekonomik çöküntülere ve ciddi işçi ve halk hareketlerine yol açması; işçi ve emekçilerin her tepkisinin, "ayaklanmalar" olarak ortaya çıkması anlamına gelmemektedir. İşçi sınıfı ve halklar zaaf gösterdikleri sürece; bunlardan genelde maharetle yararlanan sermaye sınıflarının, atlatamayacakları bir kriz ve yenemeyecekleri bir zorluk yoktur. Buna kar-

şın: atlatılan her kriz için alınan her "önlem"in, daha sonraki krizlerin daha tahrip edici olması; alınan her yenilginin, sonraki mücadelelerin daha deneyimli, daha ileri ve dirençli mücadeleler haline gelmesi için birer vesile olarak da işlev görmeleri kaçınılmazdır. Şu veya bu krizin atlatılması ve ekonomilerin belli bir süre istikrarı vs. tümüyle dışlanamaz; buna karşın, sermaye sınıfları ve emperyalist dünya için genel bir istikrar ve saldırısını tek yanlı olarak yürütebileceği "dikensiz bir gül bahçesi" yoktur. Ekonomik kriz, çöküntü, siyasal kargaşa, şiddetlenen mücadele ve çatışmalar, bu dünyada kaçınılmaz birer zorunluluktur.

Bir yanda, sermaye ve emperyalizm karşısında gelişen ve kesin hesaplaşmalara yönelen işçi sınıfı ve halk hareketi; öte yanda ise, bu işçi ve halk hareketi ilerledikçe şiddetlenen ve genişleyen tekeller ve emperyalist ülkeler arası rekabet ve mücadeleler... Neresinden bakılırsa bakılsın, dünya ekonomisi içinde şurada burada patlayan krizler ve bir sektör ya da ülkede başlayıp, öteki sektör ve ülkelere yayılan çöküntüler kaçınılmazdır. Sermayenin hızlanan yoğunlaşma ve merkezileşme süreci, krizleri şiddetli sarsıntı ve çöküntülere dönüştürecek ve olayların politik krizlere doğru ilerlemesine yol açacak bütün nedenleri beslemekte, büyütmükte ve çoğaltmaktadır. Büyük ve derin çöküntülere yol açan ekonomik ve şiddetli çatışma ve altüst oluşlara varan politik krizlerden "sonuna kadar" kaçınmak, sermaye sınıfları ve emperyalist ülkeler için, bir hayalden başka bir şey değildir.

Olgular göstermektedir: kapitalist ve emperyalist dünyanın bağrındaki bütün karşıtlıklar, birer "patlama unsuru" olarak sertleşmekte ve keskinleşmektedir. Karşıt bütün sınıflar, ülkeler ve güçler arasındaki kutuplaşmalar belirginleşmekte ve bu sınıflar, ülkeler ve güçler arasındaki anlaşmazlık ve mücadeleler genişlemektedir. Kapitalizm ve emperyalizm, büyüyen ve genel bunalımına işaret eden olgulara da dikkat çekerek, çöküş ve yok oluş yoluna daha şimdiden girmiş bulunmaktadır. Sermaye ve kapitalizmin gemisini yönelttiği rota, gelişmişlik derecesi ve koşullar birçok açıdan farklı olsa da, geride kalan yüzyılın ilk yarısındaki büyük olaylara doğru giden bir rotadır. Nasılından bağımsız olarak,

kapitalist ve emperyalist dünyanın, çatışma ve savaşlar ve ayaklanma ve altüst oluşlar içinde çökmek ve tarihten çekilmekten başka bir geleceğinin olmadığı, bugün artık kolaylıkla görülebilmektedir.

Ya devrimci savaş ve devrimleri ezerek çıkan yeni bir dünya savaşı; ya da bu savaşı önleyerek veya ona son vererek patlayan devrim! Kapitalizmin çökmesi, yerini "arifesi" haline geldiği sosyalizme bırakarak, sahneden çekilmesi önlenemezdir. Fakat bu, dünyayı yıkıma sürükleyen vahşi bir savaşın ardından mı, yoksa böyle bir savaşa izin vermeyerek ve savaş mihraklarını çökerterek mi gerçekleşecektir, bunun bugünden kestirilmesi olanaksızdır. Buna karşın, krizler ve mücadeleler içinde zayıf halka olarak şekillenecek ülkelerdeki işçi sınıfı bölüklerinin; hareketin tüm tarihsel deneyimini önlerine alarak, savaş odaklarını çökertmeleri ve devlet iktidarını kararlılıkla ele geçirmeleri beklenemeyecek bir şey değildir. Geçen yüzyıldaki vahşetinden hiçbir ders almadığı görülen sermaye dünyası karşısında; uluslararası işçi sınıfı ordusunun şu veya bu büyük ülkelerdeki bölüklerinin, üstlerine düşen görevleri girişkenlikle üstleneceklerinden kuşku duymak için geçerli hiçbir neden yoktur.

Dünya henüz ağır aksak da olsa, bu kaçınılmaz yöne doğru; (emperyalist zincirin zayıf halkalarından yarılması ve sosyalizmin somut, canlı bir alternatif olarak karşısına dikilmesi demek olan) kapitalizmin genel bunalımının yeni bir aşamasına doğru yol almaktadır. Bu kesindir; fakat, kuşku yok ki burada bugün önemli olan bu değildir: İşçi sınıfı ve bağımlı ülke halkları, mücadele ettikleri halde çaresizlikler içinde gelen "ebedi" yenilgilere mahkûm mu olacaklar; yoksa, hareketin olanak ve dinamiklerini verimli şekilde kullanarak ve zorlukları kabul edilebilir kayıplarla göğüsleyerek ilerlemeyi başaracaklar mıdır? Bugünkü tayin edici sorun budur; işçi sınıfı ve ileri güçlerinin, bu soruya verecekleri bugünkü yanıtın temel önemi, söz konusu bu sorunun hayati değerdeki niteliği ile doğrudan bağlıdır.

-III-

İşçi Sınıfı-Görevler

İşçi sınıfının yenilgisi, olağanüstü büyüklükte bir yenilgiydi. Ekonomik ve siyasal saldırılarının yanında; uluslararası sermaye, işçi sınıfına karşı geniş kapsamlı ve dünya çapında yürüteceği ideolojik bir saldırı hazırlama olanağını da buldu. İdeolojik cephedeki bu saldırının sivri ucu, önceleri işçi sınıfının bağımsız parti, devrim ve iktidar anlayış ve düşüncelerine yönelmişti. Buna karşın, sermayenin sınır tanımadığı ve saldırının, temel devrimci bir sınıf olarak tüm rolü ile birlikte, işçi sınıfının inkârına genişlediği kısa sürede görüldü.

Sosyalizmin, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşüyle özdeşleştirilmesi, "teknolojik yeteneksizlik" ve "donmuşluk"la suçlanması ayrı bir sorundur. İşçi sınıfını inkâra yönelen bu saldırı, "teknik devrim" ve "sonuçları"na dayandırılmıştır ve öyle de yürütülmektedir. Sermayenin muhafazakâr, liberal ya da sosyalist, istisnasız tüm siyasal akımlarının propaganda faaliyetine şu veya bu şekilde yön veren görüş: bilimsel teknik devrimin, sanayi toplumunun sınırlarını bütün alanlarda "aştığı" ve toplumu, insanlığın "sanayi ötesi"ni temsil eden "bilgi toplumu"na daha şimdiden "dönüştürdüğü" görüşüdür: İşçi sınıfı, temel bir sınıf olarak artık tarihe aittir; nüfusu hâlâ kalabalık olsa da, "bilgi toplumu"nda bu "sınıf"a temel bir yer yoktur; zira o artık, üretimde basit bir öğe olan bir yığından başka bir şey değildir!

İleri sürülenlerin toplamı üzerinden söylenirse; "bilimsel teknik devrim" ve "bilgi toplumu" teorilerinden, işçi sınıfı ve toplumdaki rolü ile ilgili iki "temel" sonuç çıkarılmıştır: a- "Maddi olmayan emek ve bilgi (vs.) üretimi"; "maddi emek ve sınai üretim"in önüne geçmiş ve toplumsal tüm ilişkileri belirleyip yöneten "egemen emek biçimi" düzeyine yükselmiştir; b- yeni bir "işbölümü" meydana gelmiş ve işin örgütlenmesi ("fordizmden postfordizme geçiş" denilen) köklü değişikliklere uğramıştır. Bunlardan

ilki, işçi sınıfının temel bir sınıf olmaktan çıkması ve toplumdaki tayin edici önemini kaybetmesinin nedeni olarak sunulmuş; ikincisinde ise, bu sınıfın örgütsüzleşme ve dağılma yoluna da girmesinin gerekçeleri bulunmuştur. Aralarında kimi renk farkları olsa da; tüm burjuva ideolojik akımlar, işçi sınıfına karşı yürüttükleri saldırının temeline koydukları başlıca ideolojik tezlerini, esas olarak bu ikili (sınıfsal) "dönüşüme" dayandırmışlardır.

Ortaya atılan görüş, aslında kapitalizmin; maddi olmayan emeğin yarattığı "ilişkiler" ve "yeni işbölümü" şahsında, sınıf çatışması ve devrimi dışlayacak dinamikleri bulduğu görüşüdür. Egemen emek biçimi ve işbölümünün "değişmesi": işçi sınıfının yapısını değiştirmiş; bu sınıfın, sermayeye karşı ayrı, bağımsız bir sınıf olarak hareketini; eski toplumu yıkma ve yeni bir toplum kurma mücadelesini anlamsız kıldığı gibi, olanaksız hale de getirmiştir. Sermaye ile uyum ve işbirliği; birbirleriyle bireyler ve işletmeler halinde rekabet –"bilgi toplumu" işçilerinin, üretim içindeki yer ve toplum karşısındaki sorumlulukları, bugün işte bu içerik içinde şekillenmiştir!. Nitekim, maddi olmayan emeğin "üstünlüğü"; "yeni bir işbölümünün yaşandığı"; işçi sınıfının "önemini kaybettiği, küçülme ve dağılma sürecine girdiği" gibi teorilerin muhafazakâr, sosyal demokrat ya da "sosyalist"[1] tüm burjuva ideolojik çevrelere, bütün gidişatı ve geleceği karakterize eden, edecek olan "dokunulamaz" teoriler[2] olarak görünmesi anormal ya da anlaşılmaz bir şey değildir.

Oysa olguların tersyüz edilişi hiç de görülemez değildir: Bir yanda, bilim ve teknikteki kazanımların baş aşağı çevrilmesi; öte yanda ise, işçi sınıfının ağır yenilgisinin tek yanlı bir şekilde teori düzeyine yükseltilmesi. Tali, koşullara bağlı ve gelip geçici olanının; temel, tayin edici ve karakteristik olanın yerine geçirilmesi veya örtbas edilmesinde kullanılması! Ortaya atılan ve özel çabalarla bir "akım" haline getirilen yukarıdaki teoriler, aslında sadece işte bu "basit" ikili tersyüz edilişe dayandırılmıştır. Söz konusu bu tersyüz edilişin, tüm dünyada derin yanılsamalara yol açması ise, kuşku yok ki ancak, hareketi çok uzun sürelerle yöneten "komünist" partilerin, bu "teori"leri "sosyalizme özdeş" saymaları ile açıklanabilir.

Teknik Gelişme ve İşçi Sınıfı ile İlgili Bazı Sorunlar

Son on beş-yirmi yıla bakıldığında şunlar yadsınamaz birer olgudur: a- işçi sınıfının çalışan kitlesinin hacmi; dünyadaki büyümesinde geçici de olsa bir "yavaşlama" ve gelişmiş ülkelerde ise nispi bir "küçülme" yaşamıştır; b- "yeni işbölümü"nün "zorunlu sonucu" olduğu söylenen yarım işçilik, taşeron işçiliği, kiralık işçilik, ev işçiliği gibi işçilik biçimleri, "işçi sınıfının çökmesi" iddiaları ile birlikte hızla yaygınlaşmıştır. İşçi sınıfının "yok oluşu"nun kanıtları, işte (tayin edici önemde oldukları ileri sürülen) bu iki olguda bulunmaktadır!

Baş aşağı çevrilmeleri ve işçi sınıfının "küçülmesi", "dağılması" ve "yok olması" olarak sunulmalarındaki demagoji bir yana; çalışan işçiler kitlesindeki büyüme "yavaşlaması" ve "küçülme"nin ve belirtilen "işçilik biçimleri"ndeki yaygınlaşmanın nedeni, tüm ileri sürülenler ve sözde bilimsel iddiaların aksine, kendi başına "bilimsel teknik devrim" değildir: İşçi sınıfının büyük ve genel yenilgisi; "teknolojik devrim"in yarattığı verimlilik artışı nedeniyle, altı ya da hatta beş saat ve beş güne düşürülmesi gereken işgünü ve iş haftasının, bu yenilgi koşullarına dayanılarak mutlak bir şekilde uzatılması; işin, yenilgiden başka hiçbir koşul altında yapılamayacak derecede büyük olan boyutlar içinde ve hızla (iş süresinin nispi uzatılması) yoğunlaştırılması –nedenleri gözler önündeki bu olgular yerine, "bilimsel teknik devrim"de aramak, herhalde düşülebilecek en "trajik" yanılgı olarak bir anlam taşıyabilir.

Öncelikle vurgulanmalıdır: bilim ve teknikteki ilerleme; makinelerin işçinin yerini alması ve işçi emeğine duyulan ihtiyacın azalması anlamına gelir ve bu yönde bir rol de oynar. Buna karşın teknik devrim, bugün aynı zamanda içinde; (suni olarak şişirilmiş ya da gerçek) yeni "ihtiyaçlar"ın ortaya çıkması ve yeni sanayi ve iş dallarının oluşmasının olanaklarını da taşır. Bu ise kuşku yok ki, "çalışan nüfusun büyümesi"nin bir eğilim olarak teşvik[3] görmesi demektir. Kısaca söylemek gerekirse: eğer önü kriz veya başka etkenlerle kesilmezse, işçi sınıfının çalışan kitlesinin; a- kısmen ekonomilerdeki gelişme ve, b- kısmen de işçi hareketi-

nin ilerlemesi ve yeni mevziler kazanması sonucunda büyümeye geçmesi[4] kaçınılmazdır. İşçi sınıfının fiziksel olarak parçalanması ve çalışma alanları olarak "dağılması"nın belirtileri olarak gösterilen "işçilik" biçimlerine gelince: işçi sınıfının parçalanması veya dağılması vs. olmamaları bir yana; bunlar modern veya "zorunlu" değil, esas olarak kapitalizmin ilk (aslında ilkel) dönemlerinin işçilik biçimleridirler[5] ve yukarıdaki aynı nedenlerle[6], özellikle de hareketin mevziler kazanması ve ilerlemesi sonucunda ortadan kalkacaklardır. Aracısız, modern sözleşmeli işçiliğin, bu ilkel işçilik biçimlerinin yerini yeniden alması, tarihsel evrim çizgisinin önlenemez bir gereğidir.

Neresinden bakılırsa bakılsın; işçi sınıfının durumuyla ilgili söz konusu bu iki olgunun bilimsel teknik devrimin "zorunlulukları"yla bir ilgisi yoktur. Sınıf mücadelesinin işçi sınıfı aleyhine ve sermaye lehine gelişen koşulları üzerinde ortaya çıkmışlardır. Bunların bilim ve teknolojik devrimle "ilgisi" şuradadır ki; uluslararası sermaye, teknolojik olanakları yenilgiye uğrattığı işçi sınıfı aleyhine yüzsüzce olduğu kadar, maharetle de kullanmayı bilmiştir.

Teknik Devrim ve Büyüyen İşçi Sınıfı

Bilim ve teknikteki ilerleme veya "bilimsel teknik devrim"den; kapitalist toplumdaki proleterleşmenin kalkacağı, işçi sınıfının "küçüleceği", "öneminin azalacağı" ve giderek "yok oluş"a sürükleneceği sonucunu çıkarmak, "abesle iştigal"den başka bir şey değildir. Zira, sermaye egemenliği altında yaşanan teknik ilerleme: kapitalist gelişmenin; sermaye birikimi ve merkezileşmesinin hızlanması ve toplumdaki mülksüzleşmenin giderek genişlemesi demektir. Sermaye ihracı nispeten yavaşlatsa da, bu olgu kuşku yok ki kapitalizmin gelişkin olduğu ileri ülkeler için de geçerli bir olgudur. Elektroniğin sanayi, iletişim ve ulaşıma (ve topluma) uygulanmasının yoğunlaştığı son on beş yıllık süreç oldukça dikkat çekicidir: küçük tarımsal, ticari ve sınai işletmeler arasında bu ülkelerde yaşanan iflaslar iki üç katı artarak gerçekleşmiştir. Ki bu iflas dalgaları, sermayenin ara sınıfların mülksüzleşmesine de da-

yanan büyüme ve merkezileşmesi ve aynı zamanda buralardaki proleterleşmenin yoğunlaşma[7] derecesini de göstermektedir. Tüm veriler açıklıkla vurgulamaktadır; işçi sınıfı bütün bu ülkelerde, önceki on beş yıla göre daha yüksek oranlarla ve çok daha hızlı büyümektedir.

Öte yandan, işçi sınıfının büyümesi, geri bir noktadan ve nispeten farklı olmak üzere, bağımlı ülkelerde de aynı yolu izlemektedir: eski toplumdan kalan köylülüğün parçalanması; bu eski köylü işletmeleriyle birlikte, kapitalist toplumun ara katagorileri olarak teşekkül etmiş olan köylü-şehirli küçük-orta işletmelerin iflas ve çöküşleri, özellikle 1980'lerden sonra bu ülkelerde çok daha hızlı, şiddetli, sarsıcı olmuştur. İşçiler üzerindeki sömürünün giderek aşırılaşma ve vahşileşmesi bir yana; bu ülkelerdeki küçük mülk sahibi tabakaların mülksüzleştirilmeleri, bu süre boyunca âdeta bir felaket halinde gerçekleştirilmiştir. Öyle ki, daha 1970'lerde "köylü ülkeleri" denilen bu ülkeler; daha sonraki yirmi ila otuz yıl içinde, işçi ve işsiz kütlelerin şehir ve kırları doldurduğu "serbest işgücü" ülkeleri haline, aslında bu felaketler sonucunda gelmişlerdir. Dünya pazarı ve emperyalizme en ücra köşelerine kadar bağlanmalarının yanında; bu geri ve bağımlı ülkelerin son yirmi yılına damgasını basan şey, kapitalizm ve işçi sınıfının gelişme ve büyümesindeki görülmemiş sıçrama olmuştur.

Gerek gelişmiş, gerekse geri ve bağımlı ülkelerde olup bitenlerden çıkan ilk sonuç şudur: "modern sanayi", yüz elli yıldır olduğu gibi; "sermaye ve işçi yığınlarını durmadan üretimin bir dalından öbürüne atarak, mevcut bölünüşünü devrime uğratmaktan geri kalmadığı çalışmanın toplumsal bağdaşımlarını", biraz farklı şekilde olsa da "altüst etme"ye bugün de devam etmektedir. Yerleşik hiçbir şey bırakmama; azami kârı, şu sektörü yıkıp bu sektöre atlayarak arama; işçilerin mülksüzlüğünü hep yeniden üretirken, doğal olarak oluşan küçük mülk sahibi tabakaları dalgalar halinde yıkıma sürükleme; sermaye ve kapitalist tekellerin ele geçirmediği hiçbir şey bırakmama güdüsüyle hareket etme... Kapitalizm, bugün de toplumların; burjuva ve proleter sınıflar olarak karşı karşıya konulmuş iki temel sınıfa kesintisiz bir şekil-

de bölünmesi ve topluma bu bölünme üzerinden egemen olma demektir. Bir yanda, sermaye büyür ve merkezileşirken; öte yanda (işçilerin mülksüzlüğünün yeniden üretilmesi ile beraber), ara tabakaların dalgalar halinde (iflası, parçalanması) yıkılması ve büyüyen işsizler yığınıyla birlikte işçi sınıfının saflarına, dünyada her yıl on milyonlarca yeni emekçinin katılması, gözler önünde olup biten (somut, görülebilir) bir gerçekliktir.

Neresinden bakılırsa bakılsın; sınai üretim ve işçi emeğinin, "maddi olmayan üretim" ve "maddi olmayan emek" karşısında bir "öneminin kalmadığı", "küçülme, dağılma ve etkisizleşme yoluna girdiği" tezinin "bilim"le de, "teknik"le de bir ilgisi yoktur. "Maddi olmayan üretim ve emek"[8] kuşkusuz tümüyle "önemsiz" veya edilgen değildir. Buna karşın, bilim ve tekniğin gelişmesinde itici güç ve temel olan ortadadır: Toplumun maddi ihtiyaçlarını karşılayacak maddi üretim; bu üretimi gerçekleştiren "maddi emek (kol emeği)" olmadan; hele de kapitalizm koşullarında "maddi olmayan üretim" asla gerçekleşemeyeceği gibi, "maddi olmayan emek (kafa emeği)" de gerçekleşemez. Teknoloji dahil, tüm "maddi olmayan üretim"; "fikir, bilgi, enformasyon, yönetişim, imaj vs. üretimi" esas olarak, sermayenin sömürü ve kârlarının yoğunlaşıp pekişmesi ve insan bilincinin olguları "baş aşağı" (bugünkü dünyanın dönüşmüş bir dünya olarak algılanması gibi) kavramasına dönük bir üretimdir. Ve tüm kapitalistleri olduğu gibi, bu "maddi olmayan üretimi" yapan "tabakaları" da, son tahlilde gene sınai (maddi) üretim, işçi sınıfı finanse etmekte, beslemektedir.

Öte yandan, sermaye egemenliği, "bilgi, enformasyon, imaj vs. üretimi"ne değil, toplumun maddi ihtiyaçlarını karşılamakta kullanılan üretim araçları üzerindeki tekeline dayanır. Sanayi tekeli olmadığında; sermayenin "bilgi, imaj, enformasyon üretimi" ve tekelinden söz bile edilemez. Kolayca görülebileceği gibi, sermayenin egemenliği, bugün de sınai üretim üzerindeki tekeli sayesinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, toplumun temel üretken[9] sınıfı, herhangi başka bir sınıf ya da tabaka değil, bugün de sermayenin, saflarına "maddi olmayan üretim"den[10] yeni emekçi kesim-

ler yollayarak da kitlesini genişlettiği işçi sınıfıdır. "Önemini kaybetme", "küçülme", "yok olma" bir yana; bu sınıf, çalıştıkça sermayeyi büyüten; ürettikçe, kendini de üreten (ve yeniden üretilen) bir sınıf olarak büyüyen, önem ve ağırlığını artıran tek sınıftır. İşçi sınıfı, bugünkü durumda da: sermayenin, o olmadan asla var olamayacağı; sermaye büyüyüp merkezileştikçe, kitlesi her yerde kaçınılmaz olarak büyüyen "özel ürünü"dür.

Bir yanda, ruhunu satmış profesörleri, "dâhi" uzmanları, göterişli CEO'ları, yüksek bürokratları, satılık kalemleri, gösteri "yıldızları" ve öteki uşaklarıyla birlikte kapitalist burjuvazi... Öte yanda ise, saflarında; tarım ve hizmet sektörlerindeki emekçiler ve işsiz kitlelerin geniş çaplı olarak yer aldığı ve çekirdeği ve temel dayanağını sanayi proletaryasının oluşturduğu işçi sınıfı! İdeologlar ne kadar "yok" saymaya çalışırlarsa çalışsınlar; kapitalist toplumdaki temel karşıtlık ve kutuplaşma, geçen yüzyılda ne ise, bugün de esasta odur. İstediği kadar örtbas etsin; sermayenin saldırganlığı ve işçi sınıfının bu saldırganlığa karşı mücadelesi, bu karşıtlık ve kutuplaşmayı, bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir.

Buna karşın, bu karşıtlık ve kutuplaşma, geçen yüzyıldaki düzeyinde donmuş ve durağan bir karşıtlık ve kutuplaşma da değildir: a- sermayenin, üretimi "sonsuzca büyütme eğilimi" ile, bu büyümeye "kendine özgü bir sınır koyması" arasındaki karşıtlık[11] aşırı ölçüde olgunlaşmış; b- kapitalizmin bünyesindeki sayısız karşıt eğilim arasındaki çatışma daha çarpıcı bir biçim almıştır. Üretici güçlerin büyümesi ve iktisadi ve toplumsal evrim; kapitalizmin, üretici güçlerin gelişmesi ve evrimi desteklemedeki yeteneksizliği ve yıkıcılığına daha belirgin bir biçim vermiş ve bağrındaki söz konusu temel karşıtlık ve kutuplaşmayı, daha olgunlaştırmış ve çok daha göze çarpar hale getirmiş bulunmaktadır.

İşçi Sınıfının Güçlenen Niteliği ve Mücadele Yeteneği

İşçi sınıfının devrimci nitelik ve yeteneklerine gelince: bunlar ona herhangi bir teori ya da ideoloji tarafından "ihsan edilmiş" nitelik ve yetenekler değildir; o bu nitelik ve yeteneklerini, üretim içindeki yeri, üretim araçları karşısındaki konumu ve makineli sa-

nayi temelinde örgütlenmiş bir sınıf olmasından alır. Temel, toplumun tüm zenginliğinin üreticisi bir sınıf olduğu halde işçi sınıfı, "zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan" mülksüz[12] bir sınıftır. Toplum karşısındaki tarihsel rolü, işçilerin bu durumları; toplumsal üretim ve üretim araçları karşısındaki bu yer ve konumları ile doğrudan bağlıdır. Yani işçi sınıfının niteliği, yeteneği, tarihi rolü ve bunlarla bağlı amaçları; nesnel[13] temellerden doğmuşlardır ve ideologların istek ve teorileri, bunları asla değiştiremeyecekleri gibi, yok da edemezler.

İşçi sınıfı, bütün ülkelerde ve bütün dünyada, teknik devrim nedeniyle de, kitlesi hızlanan bir şekilde büyüyen ve safları genişleyen tek temel sınıftır. Bu tartışma götürmez bir olgudur; buna karşın, bilimsel teknik devrimin işçi sınıfı açısından anlamı, sadece proleterleşmenin hızlanması ve sınıf kitlesinin büyümesi değildir: Yüksek derecede uzman az sayıda işçinin, genel (hatta vasıflı) işçi kitlesinden yeniden ayrılması ve işin genelde daha basitleştirilmiş "düz işçi işi" olarak geniş ölçüde standartlaşması –makineler geliştikçe, işin daha basit ve basitçe yerine getirilebilir bir iş haline gelmesi kaçınılmazdır. Yeni ne kadar sektör ortaya çıkarsa çıksın ve saflarına "maddi olmayan üretim"den ne kadar "yeni tür" emekçi katılırsa katılsın; bu olgu, işçi sınıfı içindeki aristokratik tabakanın "daralması" ve işçiler arasındaki verili mesleki sınırlar bir ölçüde de olsa silikleşirken, sınıfsal homojenliğin daha da artması demektir. Yani işçi sınıfı, sadece kitlesi büyüyen bir sınıf değil; aynı zamanda, teknik gelişip kapitalizm yoğunlaştıkça homojenliği ve sınıfsal karakteri güçlenen bir sınıftır. Dolayısıyla: daha önce söz edilen ilkel "işçilik biçimleri" ne türden zaaflar yaratırlarsa yaratsınlar; işçi sınıfının sınıfsal homojenliği, olgunluğu ve mücadele yeteneği bugün çok daha gelişkin ve güçlüdür. İçinde yaşanılan bugünkü toplumda; işçi sınıfının, önüne çıkan tüm engellerle de, önceki dönemlere göre daha büyük bir yetenekle mücadele etmesini, işine daha ileriden ve daha sıkı sarılmasını engelleyebilecek hiçbir güç yoktur.

Toplumsal üretim ve üretim araçları karşısında tuttuğu yer, işçi sınıfını toplumun merkezine ve tüm sömürülen ve ezilenlerin

önüne kaçınılmaz olarak koymuştur. İşçi sınıfı, bu yer ve özelliği nedeniyledir ki, toplumsal evrim, ilerleme ve dönüşümün öncüsü ve temel itici gücüdür. O'nun sermaye ile mücadelesi; tüm ilerleme, gelişme, değişim ve toplumsal ve ekonomik tüm dönüşümün kaynağı ve temel dayanağıdır. Burjuvazi ile işçi sınıfı (sermaye ile emek) arasındaki karşıtlığın keskinleşmesi; bunun, işçi sınıfının sermayenin saldırılarına karşı mücadelesini tahrik etmesi; yenilgi ve atılımlar içinde gelişen bu mücadelenin belli koşullar altında sermayeyi tasfiye edecek bir devrime dönüşmesi: geride kalan yüzyıl (örneğin bellibaşlı bütün ülkelerde patlak veren muzaffer veya yenilgiye uğramış devrimler), bu kaçınılmaz gerçeği bütün çıplaklığı, yalınlığı, yadsınamazlığı ile birlikte herkese göstermiştir.

Büyük Ekim Devrimi ile kurulan ve II. Savaş sonrasında dünyanın 1/3'lük bölümüne yayılan (yeni uygarlığın) sosyalizmin yenilgiye uğraması; elbette, işçi sınıfının sonsuza dek boyun eğmesi; toplum ve tarihsel evrim karşısındaki rolünü "çalışanlara" ya da "bilgi, imaj, reklam, yönetişim vs. üreticileri" şahsında sermaye sınıfına terk etmesi anlamına gelmez. Onu bir süre zora soksa da, her yenilgi devrim için "yeni girişimler" yolunda "yeni bir başlangıç"tır. Son on beş yılın mücadelelerinden de anlaşılacağı gibi; harekete geçtiğinde, tüm öteki emekçi sınıfların dikkat odağı haline gelen işçi sınıfı; kendisiyle birlikte tüm ezilenleri kurtaracak olan devrime, sermayenin bizzat kendisi tarafından görevlendirilmiş bir sınıftır.

A
Proleter Devrim-Bir Dünya Devrimi

İşçi hareketinin gelişimi içinde devrime dönüşmesi ve devrimin sermaye karşısındaki zaferi önlenemezdir. Emekle sermaye arasındaki karşıtlık, işçilerin sermaye karşısındaki mücadelesini ve bu mücadelenin zincirlerini kırarak büyümesini kaçınılmaz kılar. O, kapitalist toplumun temelini oluşturur; dolayısıyla sermaye sınıfını yıkacak, işçi sınıfını egemen sınıf haline getirecek ve onu doğuran koşulları ortadan kaldıracak bir devrim olmadan çözülme-

si olanaksızdır. Üretici güçlerin yıkımdan, toplumun çatışma ve mücadeleler içinde çökmekten kurtulması için, bu karşıtlığın devrim yoluyla çözülmesi zorunludur. Bu zorunluluk; aynı zamanda işçi hareketinin büyümesi, yedeklerini hazırlaması, ilerleme ve gelişimi içinde devrime dönüşmesini de vurgular.

Açıktır, devrimin "gereksizliği" ve "olanaksızlığı" gibi iddialar en hafifinden saçmadır. Bugünkü kapitalizm, yıkılması aşırı ölçüde geç kalmış ve yerini sosyalizme bırakmak üzere, aşırı ölçüde olgunlaşmış bir kapitalizmdir. Üretimin toplumsallaşması ve bunun bir biçimi-yönü olarak bilginin toplumsallaşması çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Zor ve demagojiyle ayakta tutulmaya çalışılan köhnemiş kabuğun, büyüyen üretici güçleri sonsuza kadar zapdetmesi olanaksızdır. Öte yandan işçi sınıfı, geçen yüzyılın aksine bugün büyük kütleleri ile okur yazar, kültürel olarak ilerlemiş ve acılı da olsa ciddi deneyimler edinmiş bir sınıftır.

Kısacası, devrim bugün daha acil bir ihtiyaç ve daha karşı konulamaz bir zorunluluktur. Dahası, insanlığın ilerlemesi, üretici güçlerin gelişkinliği; işçi sınıfının deneyim, eğitim ve kültürü, "olanaksızlığı" bir yana devrimlerin, geçen yüzyıldaki devrimlere göre daha ileri mevzileri tutarak patlak vereceklerine de işaret etmektedir. İşçi sınıfının, emperyalizmin yarattığı yedekler ve bilginin ileri derecede toplumsallaşmasının olanaklarından yetenekle yararlanacağı, devrimci bir anlayış ve bilinçli bir girişkenlikle hareket edeceğinden hiçbir kuşku duyulamaz. Buna karşın, devrimin zaferi öyle kolayca ve kendiliğinden gelmeyecektir. Bunun için; işçi sınıfının, ana kitlesini bölünmeden birleştiren bağımsız ve devrimci bir parti olarak örgütlenmesi bir zorunluluktur.

Öte yandan, "küreselleşme süreci" gerçekte, öncelikle tek tek ekonomilerin, dünya ekonomisi içinde birbirlerine daha geniş bir alanda ve daha yoğun bağlanmasına yol açmıştır. Bu aynı zamanda, sermayenin olduğu gibi; bir sınıf olarak işçi sınıfı ve bir hareket olarak işçi hareketinin uluslararası özellik ve zorunluluklarının önceki dönemlere göre çok daha büyümesi demektir: Tek tek ülkelerdeki mücadele ve devrimlerin kaderinin; uluslararası işçi ve halk hareketleriyle dayanışmaya ve devrimin dünyadaki gelişimi-

ne daha fazla bağlanması... Mücadele ve devrimlerin zemini, kuşkusuz gene tek tek ülkelerdir; buna karşın, "küresel gelişme"nin yoğunlaştırdığı uluslararasılaşma sürecinin böylesi sonuçları da yadsınamaz birer olgudur. Kapitalizmin bir dünya sistemi olduğu; devrimlerin nihai hedeflerine ancak, işçi sınıfının tüm dünyadaki zaferi ile ulaşabileceği ise, olguların altını hep daha belirgin çizdiği bir gerçektir.

Sermaye sınıfı uluslararası bir zeminde egemen olan bir sınıftır ve işçi sınıfı karşısındaki mevzilenmesi uluslararası ölçekte bir mevzilenmedir. Devrimin bir dünya devrimi olmasını koşullayan bu olgu nedeniyle; onunla aynı zeminde bulunan işçi sınıfının sermaye karşısındaki mevzilenmesi de zorunlu olarak dünya çapında bir mevzilenme olacaktır. Mücadele ve örgütünün bütün biçimlerinin de uluslararası nitelikte olması: işçi sınıfının uluslararası ölçekte mevzilenmesinin anlamı, diğer her şeyden önce budur. Ve uluslararası olması gereken öteki örgütleri bir yana; dünya işçi sınıfı, tek tek ülkelerin yanı sıra, dünya ölçeğinde bir parti olarak da örgütlenmek zorundadır. Bu kuşkusuz, sadece ülkeler arasındaki dayanışma için değil; aynı zamanda, (işçi ve halk) hareketin, dünya devriminin ortak çizgisi üzerinde birleşerek gelişmesini güvenceye almak için de bir zorunluluktur.

Nitekim dünya işçi sınıfının politik örgütlenmesinin tarihi; üç Enternasyonal'in ve hareketin saflarında yaşanan revizyonist yozlaşma nedeniyle henüz tam şekillenmeden çökmüş olan Kominform'un tarihini de kapsar. Ayrıca, örgütlerinin çöktüğü ve hareketine revizyonist yozlaşmanın egemen olduğu o uzun dönem içinde de, işçi sınıfı adına örgütlenme girişimleri çok yönlü olarak sürmüştür. Bugünkü Uluslararası Marksist-Leninist Hareket'in: önce işçi hareketi içinde ortaya çıkan revizyonist yozlaşmaya; ardından Maoculuğa, Troçkizme ve diğer küçük burjuva akımlara karşı mücadele eden ve birçok ülkede bu mücadeleler içinde kurulan parti ve örgütlerce oluşturulan bir hareket olduğu, az çok ilgili herkesçe bilinir.

Kaldı ki, işçi sınıfı adına yapılan uluslararası çalışma, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşüyle yaşanan parçalan-

ma ve dağılma döneminde de durmamıştır. Liberal "sosyalist" ve kimi küçük burjuva "komünist" akımların toparlanma "çabaları" bir yana. Uluslararası Komünist Hareket'e bağlı parti ve örgütlerin uluslararası çalışmaları ve 1994 Quito Konferansı ile birlikte yenilenen örgütlenme girişimleri, nedenlerini; devrimin dünya devrimi olmasında, işçi sınıfının dünya çapında örgütlenme eğiliminde ve hareketin artan uluslararası zorunluluklarında bulan çalışma ve girişimlerdir. Ve bunlar kuşkusuz, Uluslararası Komünist Hareket'in aktivite ve güvenirliğini artırarak ve M-L parti ve örgütleri çoğaltarak sürecektir.

1- Uluslararası Marksist-Leninist Hareket, dünya işçi sınıfı tarihinin; Ekim Devrimi ve sosyalizmin inşasının; Komünist Manifesto'dan bu yana kurulmuş bütün (II. Enternasyonal'in devrimci dönemi ve Kominform) Enternasyonal'lerin tüm teori ve pratiğinin mirasçısıdır ve bu miras onun tarihsel temelini oluşturur. Bilimsel (proleter) sosyalizm; yani Marksizm-Leninizm bu Hareket'in genel çizgisinin esasıdır. "Çalışanlar" ve "halk" gibi küçük mülk sahiplerini de içeren kesimlere ya da örneğin "maddi olmayan üretim" yapan kategorilere değil; bunlara ve sorunlarına ilgisiz kalmamakla birlikte, işçi sınıfına tüm ülkelerde de kararlılıkla dayanmak: Uluslararası Hareket ve Marksist-Leninist parti ve örgütleri şekillendiren çizginin temelini oluşturan olgu budur.

2- Marksizm-Leninizmin, Hareket'in "genel çizgisinin esası"nı oluşturması; her şeyden önce Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in teorilerine dayanma ve (mücadele tarihi boyunca geliştirilmiş olan sosyalist kültürü de mal ederek) onları özümseme demektir. Buna karşın bu dayanma ve özümseme: geçmişte oluşmuş olana veya lafıza takılıp kalmak anlamına gelmez; Marksizm-Leninizm, "tamamlanmış bir dogma" veya "kapalı bir dizge" değildir; emperyalizmin çöküşü ve işçi sınıfı ve sosyalizmin zaferini yeniden ve yeniden açıkladığı oranda anlam kazanır. Tecrübeyle kanıtlanmıştır: Marksizm-Leninizm (diyalektik ve tarihsel materyalizm) ancak, kapitalizmin her dönemindeki temel tüm olgu ve olayların ve tüm kapitalist teorilerin bütün yönlerden açıklanması, bütün temelleriyle eleştirisi yoluyla gelişir, işçi hareketi saflarından ve

kendi içinden çıkan sapmalarla mücadele içinde zenginleşir. Marksizm-Leninizm, pratiğe yol gösteren, pratik için sonuçlar çıkaran bir "eylem klavuzu"dur: Diyalektik ve tarihsel materyalizmin görüş açısıyla hareket eden; Marksist-Leninist teoriyi diğer tüm toplumsal teorilerin üzerine çıkarmayı ve her zaman onlar üzerinde tutmayı birincil görevleri içinde gören Uluslararası Komünist Hareket ve mensubu partilerin teoriyi bu ele alışları ve teorik görevlerle ilgili bu anlayış ve tutumları, onların işçi sınıfına herhangi bir şekilde değil de, devrimci (bilimsel sosyalist tutumla) bir şekilde dayanmalarının en temel ve yegâne güvencesidir.

3- Uluslararası Komünist Hareket'in en önemli görevlerinden biri: diyalektik ve tarihsel materyalizmin (M-L) yeniden savunulması, tüm dünyada yayılması ve ileri işçiler arasında büyüyen bir güç haline gelmesi için; mensubu parti ve örgütleri desteklemek ve Hareket olarak da bu uğurda her yolla mücadele etmektir. İşçi sınıfının sermayeye ve halkların emperyalizme karşı mücadeleleri ve karşılıklı dayanışmalarını desteklemek; mensubu parti ve örgütlerin çalışmalarını, aralarındaki paylaşma ve deney alışverişini teşvik etmek; temsilcisinin olmadığı ülkelerdeki örgütlenme çabalarına yardımda bulunmak: Uluslararası Hareket'in ve kardeş parti ve örgütlerin gereklerini yerine getirmek üzere üstlendikleri işler, içeriklerini bu görevlerden alırlar. Bu görevlerle ilgili olarak Konferans'larda belirlenen işlerin yerine getirilmesi ve Uluslararası Hareket'in ileri gitmesinin güvencesi; ifadesini, kardeş komünist parti ve örgütlerin Koordinasyon Komitesi ile en sıkı işbirliği ve işlerin yürütülmesine en etkin şekilde katılımları bilinç ve tutumunda bulur.

4- Uluslararası Komünist Hareket, bugünkü temsil yeteneği, bileşimi ve yapısıyla: işçi sınıfının dünya partisi ve bu anlamda bir Enternasyonal değildir; teorik bir akım ve siyasal bir hareket olarak o, işçi sınıfının kurtuluş amacını, ileri güçlerindeki dayanışma perspektifini, bilinç ve girişim ruhunu ifade eder. Mensubu parti ve örgütlerin olduğu gibi; Uluslararası Hareket'in perspektifi de, işçi sınıfının dünya egemenliğini öngören dünya devrimi perspektifidir. Bu, dünya işçi sınıfının hiç değilse mücadele içindeki ileri

kitlesini temsil eden yeni bir Enternasyonal demektir ve onu inşa etmek, bu Hareket'in en temel merkezi görevidir. Teorik ve siyasal temsilin yanında; dünya işçi sınıfını örgütsel olarak da temsil edecek olan böyle bir Enternasyonal, tıpkı devrimlerin daha önceki devrimleri tekrar etmeyecekleri gibi, geçmişteki Enternasyonalleri tekrar etmeyecektir. Nasıl geleceği ve ne şekilde biçimleneceği; hareketin büyük ülkelerdeki kitlevi sosyalist gelişme süreci, bu sürecin yaratacağı olanak ve yüz yüze getireceği sorunlarla doğrudan bağlıdır. Böyle bir Enternasyonal perspektifi olmadığında; dünya işçi sınıfının, güçlerini ortak bir çizgi üzerinde birleştirmesi, örgütlemesi ve hareket geçirmesi bir hayaldir. İşçi hareketi ve devrimin tek tek ülkelerdeki gelişmesi ile; mücadelenin başta büyük ülkeler, dünyadaki gelişme seyri arasındaki organik ilişki göz ardı edildiğinde, gerçek bir ilerleme olanaksızdır.

Uluslararası burjuvazi, dünya pazarını kurmakla; devrimlerin tek tek devrimler olmaktan çıktığı ve tek bir devrim sürecinin halkaları haline geldiği dünya devrimi çağını başlatmıştı. İşçi sınıfının üstlendiği görev ise, dünya devrimini usulünce gerçekleştirmek; sınıflara bölünme, sınıf mücadelesi ve devrimi insanlığın yaşamından çıkarmaktır. Sömürüsüz, baskısız, özgür gelişme (altın) çağı... İşçi sınıfının dünya çapındaki egemenliği; insan toplumunun tüm sınıflar ve sınıf farklarından arınması ve kesin ve nihai kurtuluşu için en temel ve en son dönemeçtir.

B

Devrim Anlayışı ve Mücadele Çizgisi

Her ülkenin işçi sınıfı, uluslararası işçi sınıfının bir parçası olduğu halde, "sözcüğün burjuva anlamında olmasa da", "ulusal bir nitelik" taşır. Ülkesinde "siyasal iktidarı ele geçirmek, ulusun yönetici sınıfı haline yükselmek" ve "bizzat ulus haline gelmek", bu sınıf için en temel görevdir. İşçi sınıfının devrime girişmesi ve ülkesinde iktidarı ele geçirmesi zorunludur.

Demek ki, proleter devrimin bir dünya devrimi olması; işçi sınıfının ülkesinde iktidarı ele geçirmesini ve bir ulus olarak örgüt-

lenmesini dıştalayan bir neden değildir. Devrimin tüm dünyada bir çırpıda gerçekleşeceği "varsayılsa" (ki bu olanaksızdır.) bile; işçi sınıfının tek tek ülkelerdeki her bir bölüğünün ilk görevi, ülkesinde "iktidarı ele geçirme" ve "ulus haline gelme" görevidir.

Buna karşın, dünyada "bir çırpıda devrim olasılığı"ndan söz bile edilemez. Olgular herhangi bir şüpheye yer bırakmadan göstermektedirler: ekonomilerin "küreselleşmesi" büyük boyutlar aldığı halde, bugünkü dünyada, "zincirleme" veya "toplu bir devrim"e dair hiçbir belirti yoktur. Yaşanan süreç dünyada "eş zamanlı devrim" için bir veri sunmadığı gibi; başlıca bütün olgular, ekonomik ve siyasal alandaki eşitsiz ve sıçramalı gelişme faktörlerinin etkin olduğunu ve bunların etkinliklerinin daha da büyüyeceğini de vurgulamaktadır.

Tek ülkede devrim olanağı; emperyalist zinciri en zayıf halkasından yaran bir ya da birkaç ülkede devrim; iktidarın, uluslararası sermaye ve dünya emperyalizminin elinden dilim dilim, parça parça alınması –devrimin seyir çizgisi, bugün de budur. "Küresel saldırıya karşı küresel mücadele" ve "enternasyonal hareket" adına devrimi dışlayan "projeler"in aksine; işçi sınıfının partisi için bu çizgi, ülkesindeki mücadele ve devrimi örgütleme çizgisidir. İşçi sınıfının herhangi bir ülkedeki bir bölüğü; eğer ülkesinde devrimi ve iktidar için mücadeleyi temel almıyorsa, onun dünya devrimi ve enternasyonalizmden söz etmesi demagojiden başka bir şey değildir. Kim ne derse desin; dünya devriminin organik bir parçası olarak gelişen bir devrimi ilerletmek ve örgütlemekten daha temel ve daha enternasyonalist bir görev yoktur.

Buna karşın şu açıktır: geçen yüzyıldaki devrimlerin yenilgisi, devrim kavramının işlev ve anlamının bütün yönlerden bozulmasına yol açmıştır. Dar "solcu" grupların bu kavramla ilgili, bir tür "komploculuğa" dönüşen "devrimci gevezelikleri" bir yana, burada asıl önemli olan; sermayeyi emeğe "hoşgörü"ye, emeği sermayeye "uyum"a "ikna" etmeyi öngören ve en ilkel mevzideki demokrasi biçimlerini, "katılım demokrasisi" olarak sunan "dönüştürücü projeler" temelindeki hükümet değişikliklerini "devrim" sayan türden bozulmalardır. İleri kamuoyuna yön veren bo-

zulmalar bu türden bozulmalardır. Buralarda büyük oranda egemen olan liberal "sosyalist" akımlar; adını anmaya hiç de gönüllü olmadıkları devrimi, ileri işçiler arasında böylesi bir bozulmuşluk içinde tanıtmaktadırlar.

Sosyalizmin devrimden arındırılması; sermayeye dokunmayan ya da devrimi dışlayan "sosyalizm"! Komünist, sosyalist ve işçi adlarıyla liberal "sosyalist" akımı oluşturan partilerin sosyalizm ve devrim anlayışları, hükümet ortağı veya hükümet kuran bu tür partiler elinde, son on beş yılda denenmiştir. Dolayısıyla da açıkça görülmüştür: liberal sosyalist akımların mücadele ve "devrim" anlayışları, "sermayeye uyum"a sıkı sıkıya zincirlenmiş bir anlayıştır.

Oysa, işçi sınıfı açısından devrim, sermayeyi devirecek ve kendini egemen sınıf haline getirecek bir harekettir. Sermayenin gerçekten devrilmesi ve işçi sınıfının egemen sınıf olması için: hükümetlere girmek[1] ya da hükümet kurmak yetmez; bunun için, devlet iktidarının işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesi zorunludur. Yani, daha önceki dönemde olduğu gibi, "devrimin temel meselesi", bugün de "iktidar meselesi"dir. Ve işçi sınıfının, iktidarı ele geçirmesi; burjuva devlet aygıtını kırıp atması ve yerine, "toplumun yeni toplumsal politik örgütlenmesi" demek olan kendi devlet aygıtını koyması anlamına gelir. Nitekim Paris Komünü, Sovyetler ve Halk Demokrasileri, önceki yüzyıllarda bu proleter devlet tip[2] ve aygıtlarının özgün örnekleri olarak ortaya çıkmışlardır. Öte yandan, bu organ ve örgütler: hiç kuşku yok ki, keyfi istek ve tercihler nedeniyle değil; işçilerin egemen sınıf haline gelmesinin "olmazsa olmaz" koşulu olmaları nedenleriyle ortaya çıkmış olan organ ve örgütlerdir.

Proleter devrim, bir sömürücü sınıfın yerine bir başkasını koyan; emekçi sınıflar üzerindeki baskıyı "yeni" bir temel üzerinde yeniden kurumlaştıran ve tarihsel olarak kendinden önce gelmiş olan bütün devrimlerden, temelden ayrılır. Zira bu devrim, sadece kapitalist sınıfı, sömürüyü ve burjuva baskıyı değil; bütün sömürü ve baskı biçimleri ile birlikte tüm sınıflar ve sınıf farklarını kaldıracak ve insanlığı sınıfsız topluma götürecek bir devrimdir. Bu ise, kuşku yok ki: işçi sınıfının kaderini eline alması demek

olan bağımsız[3] hareketini; sermaye sınıflarını bastırırken, işçi ve emekçiler için egemenlik aracı ve gerçek bir demokrasi olan proleter devlet tipini ve bu tipin gerektirdiği devlet aygıt ve organlarını zorunlu kılar. Önce başkaldırı ve ayaklanma (devrimin yıkıcı rolü) organları olarak ortaya çıkan; kazanılan zaferle birlikte de işçilerin, içinde devlet ve toplumu yönetmeyi kitleler halinde öğrendikleri ve yönettikleri örgütler (iktidar organları) haline gelen proleter devlet organları olmasaydı; işçi sınıfının egemen sınıf haline yükselmesi, kapitalizmi yıkma ve sosyalizmi inşa etmeyi (devrimin kurucu rolü) başarması tümüyle olanaksız olurdu.

İşçi ve halk hareketi, başkaldırı ve ayaklanma biçimini aldığında; komün, sovyet veya halk (komiteleri) meclisleri tipinde organların ortaya çıkması bugün ve kuşku yok ki yarın da kaçınılmazdır. Öte yandan bunlar, önceki dönemin organlarını asla taklit etmeyecekler; daha zengin içeriklerle ve belki de birçok yerde (özgünlükler nedeniyle) yeni biçimler bularak ortaya çıkacaklardır. Buna karşın, zaferin kazanılması ve bu organların yeni tip devlet organlarına dönüşmesi için; işçi sınıfının devrimci girişkenliği, işçi hareketinin bağımsız, devrimci bir hareket olarak varlığı ve ileriye doğru gelişmesi bir önkoşul, temel bir zorunluluktur.

İşçi sınıfının bağımsız bir sınıf olması; kendi öz sınıfsal talep ve amaçları için harekete geçmesi ve öteki emekçi sınıfları kurtarma iddiasında dışa vurur. Mülkten ve yönetme tecrübesinden yoksun; konumuyla bağlantılı mücadele yeteneği, girişkenliği, enerjisi ve kurtarıcısı olduğu emekçi sınıfları yedekleme olanağından başka güveneceği hiçbir şeyi olmayan işçi sınıfının kurtuluşu; hep sömürücü sınıflar tarafından "kurtarılmış" öteki ezilen ve sömürülen *sınıfların aksine, tümüyle "kendi eseri olacaktır"*. Proleter devrim; işçi sınıfının uyanışı, örgütlenmesi, hareketinin yönetimini eline alması ve halkın başına geçmesine dayanır. Anlayışı, "halk devrimi anlayışı"dır ve emekçilerin uyuşturulması ve istismarına dayanan bütün üst sınıf devrimlerinden, bu halk devrimi anlayışı nedeniyle de ayrılmıştır.

1- Uluslararası Komünist Hareket ve mensubu Marksist-Leninist parti ve örgütler, bellibaşlı her türden sorunun çözümünü; iş-

çilerin sermaye karşısındaki sınıf mücadelesine bağlanmakta ve bu mücadelenin, işçi sınıfının devlet iktidarını ele geçirmesine kadar genişletilmesinde görürler. Onların parlamenter ve parlamento dışı, yasal ve yasayla bağlı olmayan bütün mücadele biçimlerini tanıması ve birleştirmesi ile karakterize olan mücadele çizgileri, esin ve anlamını halk devrimi anlayışından alan kitle mücadelesi ile sıkıca bağlıdır. Burjuva ve küçük burjuva "sosyalist" akımların üst tabakacı geleneğinden; bir yandan parlamentarizm, öte yandan ise terörizm eğilimlerinden; aynı şekilde hem kitlelerin gerisinden giden kendiliğindenci kuyrukçuluk, hem de kitlelerden kopuk maceracılıktan kalın çizgilerle ve bütün yönleriyle ayrılmış olmak, bu çizginin en belirgin ve en temel özelliğidir.

2- İşçi sınıfının anlayış ve çizgisini; "sermayeye dokunmayan 'devrim' veya devrimsiz sosyalizm" peşindeki liberal akımların aksine, devlet iktidarı ve işçilerin egemen sınıf olarak örgütlenmesi hedefi karakterize eder. Buna karşın, başarı bir çırpıda elde edilemez; dahası, stratejik hedeflere "düz bir yol"dan geçilerek ulaşılamaz. İşçilerin devrime ilerlemesi için: taktik bir anlayış; kitlelerin gündelik mücadelesine katılma tutumu; yani daha küçük hedeflere sahip eylem ve örgüt biçimleri hayati bir zorunluluktur. Kitle mücadelesinin en temel koşullarından biri; ajitasyon ve eylem sloganlarını, işçi ve halk hareketinin ve canlı hayatın aktüel bilgisine (verili sınıf güç ilişkilerine) dayandıran taktik bir anlayışın varlığıdır. Zinciri merkezi (acil) halkasından tutma demek de olan taktik: taktik adım ve başarılar olmadığında; işçi sınıfı ve halk hareketinin dinamiklerini geliştirmesi, olanaklarını verimli bir şekilde (zayıflıkları aşarak) kullanması ve işçi sınıfının, önüne almış bulunduğu stratejik hedeflerine doğru ilerlemesi olanaksızdır.

3- İşçi sınıfı ve halk hareketinin sermaye ve emperyalizme karşı cepheden saldırıya geçtiği ve bir devrime dönüştüğü ana kadarki tüm süreç; bazen kısmen iç içe geçen ve bazen keskin çizgilerle ayrılan taktik dönemlerden oluşan bir süreçtir. En gerisinden en ilerisine bu süreçteki tüm mücadeleler: işçi sınıfının, yenilgiler sırasında güçlerini korumasını; gelişme koşullarında ise çoğaltması, devrim için örgütlemesi ve eğitmesini kolaylaştıran ve güvenceye

alan hazırlık mücadeleleridir. Devrim işçi kitlelerinin anlayış ve girişkenliğine dayanır. Buna karşılık, "kitleler kendi özdeneyimleri ile öğrenirler" ve devrim, kitlelerin bilinç ve eyleminde önlenemez bir ihtiyaç haline ancak, bu öğrenme ve eğitim sürecinde gelebilir. İşçi sınıfı partisinin "sırrı": kitleler arasına ve kitle mücadelesine katılma olanağı; "kitlelerin özdeneyim yoluyla öğrendiği" bilinci ve "kitlelere mal etme" anlayışı ile hareket etmesinde yatar.

İşçi sınıfı, önceki çağların ezilen-sömürülen ve devrimci sınıflarının mücadele biçim ve yöntemlerini (bunları devrimci bir eleştiriden geçirse de), hiç kuşku yok ki kendi tarihsel ve yararlanılabilir mirası yapmıştır. İşçiler bu tarihsel birikime, tüm modern çağlar boyunca, grev ve grevin çeşitli kullanılma biçimleriyle, büyük ve aşılamaz katkılarda bulunmuşlardır. Onların, elektroniğin olanaklarını daha ileriden fark etmeleri; bunları giderek daha verimli bir şekilde (bilgiyi yayma, merkezileştirme, güçlerini ortak harekete yöneltmede vb.) kullanmaları ve mücadele araç, biçim ve yöntemlerini zenginleştirmeleri ise, kuşku yok ki önlenemezdir.

C
İşçi Sınıfı Hareketi ve Sendikalar

İşçi hareketi, genel çerçevesi ile henüz sendikal bir harekettir. Gerek sermaye ve hükümetlerin saldırıları; gerekse saldırıların işçiler arasındaki yankıları, hareketin gelişmesi için koşulların tüm dünyada olgunlaşmakta olduğunu göstermektedir. Ne var ki durum ve gidişatı, sadece bu türden olgular tayin etmemektedir. Sürecin diğer bir yönüne dikkat çeken etkin ve küçümsenemez olgular da vardır ve bunlar, işçi hareketinin durgunluklar ve yenilgiler içinde, zorluklarla dolu yollardan geçerek gelişeceğini özellikle vurgulamaktadır.

Bu karşıt olgular ve hareketteki çelişkili gidişatın neden ve niçinleri irdelenebilirdir. Fakat, burada önemli olan bunları irdelemek değil, şudur: Bünyesinde önemli bir zaaf teşkil etmelerine karşın; karşıt yöndeki olgular ve çelişkili gidişat, gene de hareketin ileri gitmesi ve yayılmasını mutlak durduracak nitelikte etken

ve faktörler değillerdir. Kural ve beklenir olan; işçi hareketinin, bu durumdan doğan zaaf ve zayıflıkları aşmanın olanaklarını da doğurarak gelişmesidir. Sendikal hareket, bugüne kadar olduğu gibi, bugün de (gelecekteki genişlemesi bir yana) şu iki alandaki saldırılara[1] karşı gelişecek ve bu iki alandaki mücadelelerin toplamı bir hareket olarak şekillenecektir: ilkin, eski kazanımları yok etmek üzere hükümetler; ikinci olarak ise, işyerlerindeki koşulları kötüleştirmek üzere kapitalistler aracılığı ile yürütülen saldırılara karşı mücadele alanları... Patronlar ve hükümetlerin saldırganlıkları, işçilerin bu iki alandaki mücadelelerini, tüm dünyada da kaçınılmaz bir "kader" haline getirmiştir.

Hükümetlerin saldırılarına karşı ulusal ölçekte ve sermayedarların saldırılarına karşı işyerleri ölçeğinde mücadele... Mücadelelerin, bir diğerini destekleyecek; işçileri ileri götürecek ve hareketi "gerçek bir sınıf hareketi"ne doğru genişletecek bir şekilde birleşmesi... Tüm hareketin, her türden "esnekliğe" karşı; işgününün korunması ve (ücretlerin düşmesi ile değil, tam ücret karşılığı olarak) 6 saat-5 gün-30 saatlik işgünü ve iş haftası[2] talep eden bir mevziye doğru yönelmesi. Geliştiği ve işçilerin, çalışan ve işsiz yığınları arasındaki ittifakı konu haline getirdiği oranda, işçi hareketinin varacağı ilk "durak" zorunlu olarak burasıdır.

Yeni kazanımlar elde etme yoluna girdiğinde; işçi hareketinin uzun süre sendikal sorunlara kapanan bir hareket olarak kalması olanaksızdır. Böylesi bir durumda: kapitalistler ve hükümetlerin işyeri kapatma, başka ülkelere taşınma, rekabet gücü gerekçesiyle işçi tasfiyelerine başvurma, özelleştirme vs. tehdit ve girişimleri karşısında; işçilerin "elkoyma", "kârların kısıtlanması", "işçi denetimi", "ulusallaştırma" gibi talepler ortaya atmaları kaçınılmaz ve hatta önlenemezdir.[3] Bazı önemli ülkelerdeki bu tür belirtiler; açık ki, işçi hareketi açısından ileriye doğru yeni bir dönemin açılması demektir. Çoğu durumda fazlaca dolambaçlı yollardan geçse ve başlangıçta bütün belirtileriyle görülmese de; işçilerin, önce bir veya birkaç ülkede önünde sonunda tutacağı bu ileri mevzi, hareketin politik ve "gerçek bir sınıf hareketi" olma yoluna girmesinin en temel dönemeci de[4] olacaktır. İşçi hareketinin, kitlesel

politik bir harekete dönüşmesi; her şeyden önce, bağımlı ülke halklarının emperyalizme karşı mücadelesinin sağlam bir temel kazanması ve işçi sınıfının, sermayenin hesaplaşma denemelerine karşı, mevzilenmesini devrimci bir bilinçle yenilemesi demektir.

Gidişatla ilgili (kısmen uzun vadeli de olsa) beklenti böyle olunca; a- ileri işçilerin anlayışı, eylemi ve, b- işçi örgütlerinin yaşantısıyla ilgili veriler ve bunların koşullandırdığı görevler kuşku yoktur ki özel bir önem kazanırlar. Özellikle de kitle hareketinin, ileri işçiler üzerindeki sınıf dışı anlayışları ve saflarındaki bölünmeleri süpürüp atacağı döneme kadarki süreçte... İleri işçi kitlesi ve işçi örgütleri, işçi sınıfı ve halkın dayanabileceği tek olanaktır. Kaldı ki, ileri işçiler ve sendikaların içinde bulundukları durumu; işçi hareketinin en önemli sorunlarının aynası olarak görmek ve sundukları veriler üzerinden yürümek bir zorunluluktur.

Sendikal İşçi Hareketi ve İleri İşçi Kitlesi

Başta sosyal demokrat ve "sosyalist" akımlar, tüm burjuva partileri, işçi sınıfı içinde, sermayenin işçiler arasından satın aldığı "burjuva işçi"lerden oluşan işçi aristokrasisine dayanır. İşçi sınıfının başındaki şu andaki en önemli "bela": politik fraksiyonlar halinde örgütlenmiş bu aristokrasi ve onun bir parçası olan sendika bürokrasisinin; ileri işçiler içinde oynadığı yatıştırıcı, umut kırıcı rol ve onlar arasında yaptığı yıkıcı çalışmadır. Ki bu bela aslında, işçi sınıfının; kendi sınıf girişkenliğini, mücadele ve örgütlenme yeteneğini gerektiği ve hareketin talep ettiği biçimde kullanıp kullanamamasını koşullayan, hayati bir "bela"dır.

İlkin, sosyal demokrat ve liberal "sosyalist" akımlar, ileri işçilerin büyük kesimini "politika dışı" bir çizgiye itmiş, geri kalanını ise değişik fraksiyonlar halinde[5] bölmüşlerdir. Bu bölünmeler içinde komünist kümeler de bulunsa da; ileri işçiler arasındaki kümelenmelerin bugünkü durumu, işçi sınıfı içindeki güç ilişkilerinin bu sınıf dışı sosyal demokrat ve "sosyalist" akımlardan yana olduğunu açıkça göstermektedir. Fraksiyonlar arasındaki ideolojik mücadeleler kaçınılmazdır; ne var ki, mevcut güç ilişkileri, bu kaçınılmaz ideolojik mücadelelerin; sınıf dışı "sosyalist" akımlar

tarafından, kötü amaçlarla kullanılmasına ciddi olanaklar da sunmaktadır. Nitekim, söz konusu "sosyalist" fraksiyonlar ve dayandıkları sendika bürokratlarının; gerektiğinde hareketin ön cephesini çökertmek ve sendikaları bir tür sıkıyönetim rejimine götürmek üzere, bu ideolojik mücadelelerden "yararlandıkları"na dair kötü olaylar, neredeyse "olağan" görülebilecek kadar çoktur.

İkinci olarak, işçi aristokrasisi ve sendika bürokrasisine dayanan bütün siyasal akımlar, her yenilgiyi veya ileri atılan her adımı; manevralar çevirmenin, ileri işçileri aldatma ve bozuşturmanın bir aracı haline getirmişlerdir. Bunlar, hareket içindeki teslimiyeti temsil ettikleri gibi; işçilerin girişkenlik ruhunun aşınmasını, politikadışılık, güvensizlik, yorgunluk ve ilgisizliğin giderek müzminleşmesini tahrik de etmektedirler. Moral ve örgütsel değerlerin aşınması da demek olan bu türden ruh hali bozuklukları: yenilgileri, ağır çöküntü ve yıkıntılara dönüştürmenin yanında; söz konusu akımlarca, kazanım ve başarıların "üstüne yatma" ve "uyutma"nın (reformizm) örtüsü işlevi görmek üzere de kullanılmaktadırlar.

1- Bir zorunluluktur: işçi sınıfı partileri, başta hareketi durduran ve kazanımların üstüne yatan anlayışlar olmak üzere, sağı ve soluyla ileri işçiler arasındaki her türden ideolojik etkiye karşı kuşkusuz mücadele edeceklerdir. Ancak, fraksiyonlara bölünme; anlayış ve refleks bozuklukları vs., bu ileri işçi kitlesinin özel kabahati değildir. İşçi sınıfı partileri, işçi kitle hareketinin: a- örgütleyici ileri işçileri, bağlı bulundukları sosyal demokrat ya da liberal "sosyalist" akımların karşısına kaçınılmaz olarak dikeceğine; b- işçilerin sağduyusuna, hareketin uyandıracağı sınıf güdüsüne ve emekçiler kitlesi üzerindeki birleştirici, eğitici ve düzeltici gücüne güvenerek çalışırlar.

2- İleri işçilerin birliği ve eylem birliğini, işçi hareketinin birliğinin güvencesi olarak, her türden ideolojik mücadele kaygısının üstünde tutmak; kazanımların işçi hareketini ileri götürmenin dayanağı haline, işçilerin bilinçli mücadelesi sürecinde geleceği tutumuyla hareket etmek; farklı kümelerde toplanmış ya da örgütsüz ileri işçi grupları karşısında sekter pozisyonlara düş-

mekten kaçınmak: bu sorunlar üzerine azami bir dikkatle eğilmeden, mücadele içindeki ileri işçilere ve işçi hareketine herhangi bir yardım olanaksızdır.

İşçi hareketinin dinamiklerini geliştirerek ilerlemesi, kitlesi sürekli tazelenen ve yeni genç güçlerle takviye olan örgütleyici ileri işçiler kitlesinin tutum ve girişimleriyle doğrudan bağlıdır. İşçi sınıfının bu ileri kitlesinin tutum ve girişimleri: hiç kuşku yok ki, bugünkü başlıca işçi örgütleri olan sendikaların değişmesi; sendikal hareketin tutarlılık kazanarak gelişmesi, taleplerini ilerletmesi ve politik bir hareket olmaya doğru genişlemesini de tayin edecektir.

İşçi Örgütleri Olarak Sendikalar ve Sendikal Çalışma

İşçi sendikaları ve sendika birlikleri, ilk ve özellikle ikinci büyük savaştan sonra, aşağı yukarı bellibaşlı bütün ülkelerde de en önemli kitle örgütleri haline gelmişlerdir. Ayrıca sendikalar, özellikle ikinci savaştan sonra, uluslararası alanda geniş ölçekli örgütlenmişlerdir. Sendikalar, işçilerin sermaye karşısındaki birleşme ve mücadele merkezleridir. Ancak bu örgütler, çok uzun bir süredir işçi aristokrasisi ve sendika bürokrasisinin elindedirler ve adım adım bürokratikleşmişlerdir. Kimi ülkedeki kısmi istisnalar dışında; bunlar, işçilerin mücadele merkezleri ve eğitim gördükleri birer okul olmaktan çıkarılmışlar veya çıkarılmaya çalışılmaktadırlar.

Aslında sermaye, işçi aristokrasisi aracılığı ile, sendikaları, işçi hareketini denetleme aygıtları olarak, koşullara uygun şekilde yeniden "örgütleme"ye[6] çalışmaktadır. Yenilginin işçi sınıfı saflarında yarattığı karışıklık ve gerileme, uluslararası sermayeye bu olanağı tanımıştır. Sendikaları, işçilerin mücadele aracı olmaktan çıkarıp, doğrudan sermayenin eline veren "Japon" veya "hizmet sendikacılığı" gibi yönlendirmeler, basit birer rastlantı olarak görülemezler.

Yenilgi koşulları ve bu türden yönlendirmeler, son yirmi yılda sendikalardan bir kaçışa yol açmıştır. Bu duruma ve sendika üst yönetimlerinin öteki ihanetlerine karşın, uluslararası işçi sınıfının hiç olmazsa deneyimli kesimleri, sendikaları gene de terk etme-

mişlerdir. Genel kitlesine göre düşük de olsa, bugün dünyada 200 milyondan fazla emekçi sendikalarda örgütlüdür. Dahası, sendikalar sadece bu örgütlü kesimler için değil; Fransa ve başka birçok ülkede görüldüğü üzere, henüz örgütsüz olan işçiler için de birer "merkez" ve "otorite"dirler.

Son on beş yıldaki mücadeleler altını yeniden çizmiştir: sendikalar, önceki dönemlerde olduğu gibi, bugün de işçilerin yeri başka hiçbir şeyle doldurulamaz örgütleridir. Mücadele aracı olarak gereksizleştiğini söyleyenler olsa da; ekonomik ve sosyal hayattaki hemen her olay, sendikaların bugün daha gerekli olduğu ve onların işçilere her zamankinden daha yakın durmaları gerektiğine işaret etmektedir. Sendikalar ve sendikal örgütlenme olmadan; işçi hareketinin ilerlemesi ve işçilerin mücadelenin deneyleri ile eğitim görmeleri olanaksızdır.

Meslek örgütleri oldukları halde, sendikalar sadece ekonomik mücadele örgütleri değildir; pek çok (tabii ki dünyadaki değişimle) nedenle, ekonomik mücadele politik mücadeleye çok daha yaklaşmıştır ve politik mücadelenin kaldıraçları olarak bu örgütler, bugün çok daha önemlidir. İşçi sınıfının daha geriden gelen bölüklerini, ileri kesimleriyle birleştirecek ve bir arada örgütleyebilecek, sendikalar dışında başka bir örgüt yoktur. Kısmen yerel gerici, esas olarak sosyal demokrat, yanı sıra ise liberal "sosyalist" akımlara bağlı sendika bürokrasisinin, yönetici aygıt ve organlarına çöreklenmiş[7] bulunması, sendikaların bu özelliğini ortadan kaldırmaz. Nitekim işçilerin girişimleri, sadece sermayeye karşı mücadeleyi değil; aynı zamanda, başarılı başarısız yeni sendikalaşma eylemlerini, sendikaları ele geçirme, kendi örgütleri olarak dönüştürme ve yeniden örgütleme çabalarını da içermektedir.

1- Sendikalar işçi sınıfının sermaye karşısındaki en önemli ve bugün "rakipsiz"[8] birleşme ve mücadele merkezleridir. Sendikaları bu nitelikleri ile tanımak; Uluslararası Komünist Hareket ve mensubu M-L parti ve örgütlerin işçi sınıfı ve işçi hareketi karşısındaki pozisyonlarını tayin eden en önemli zorunluluklardan biridir. Örgütlendikleri sendikalarda çalışılmadığında; işçilere ve taleplerine katılma ve sermaye karşısındaki mücadelelerine destek

olmaktan tek bir söz bile edilemez. Bürokrasinin egemenliği; kendi başına, sendikaları işçi örgütleri olmaktan çıkarmayacağı gibi, onlara katılmamanın[9] bir "kriteri" de olamaz.

2- Ekonomik alan sermayenin güçlü olduğu alandır; başarılı olmaları için sendikaların, mücadelelerini politik alana[10] genişletmeleri zorunludur. Salt mesleki sınırlara hapsolmaktan kurtulmak; işçilerin sermaye ile mücadelesini genelleştirmek ve (diğer emekçi sınıflar ile gençlik, kadın kesimlerinin talepleri ve çevre, kültür sorunları) anti-emperyalizm ve demokrasi (elde etme, koruma, geliştirme) zeminine genişletmek; sınıflar, halklar ve ülkeler arasındaki uluslararası tüm sorunları, işçilerin sınıf mücadelesinin konusu[11] haline getirmek –politik mücadelenin kaldıraçları olarak hareket etmeleri, sendikaların işçilerin sınıfsal ve kitlevi örgütleri olarak gelişme ve büyümelerinin en temel koşullarından biridir.

3- İşçi aristokrasisi ve sendika bürokrasisi, bir süredir reformcu da olsa az çok anlamı olan bir ücret mücadelesi dahi yürütmemektedir. Son on beş yılda, hemen tüm ekonomik eylemlerde de işçiler, bu tabaka ve onun ihanetleriyle uğraşmak zorunda da kalmışlardır. İşçi aristokrasisi, bugün katlanarak çürümüş ve aşırı yozlaşmış bir tabakadır. İşçilerin sermaye karşısındaki mücadelesi; bu tabakaya karşı mücadeleyi de kapsayarak gelişmeye, daha önceki dönemlere göre çok daha muhtaçtır. Öte yandan, işçiler arasındaki tabanının daralması ve sermayenin, alt tabakalarını işçiler arasına iter bir tavra girmesi; mücadelenin, işçi ve sendika aristokrasisini de kapsamasının yedeklerini çoğalttığı gibi, olanaklarını da genişletmiştir.

4- Ekonomik mücadeleyi sürdürebilmeleri ve ilgilerini işçilerin politik mücadeleleri alanına genişletebilmeleri için: sendikaların işçi aristokrat ve bürokratlarının elinden kurtulması; işçilerin eline geçmesi ve işçi sınıfının gerçek (demokratik) sınıf örgütlerine[12] dönüşmesi zorunludur. İşçilerin sendikalardaki mücadeleleri: sendikaları bu bürokrat tabakalardan arındırmayı; onları kendilerinin sermayeye karşı güvenle birleştikleri ve bizzat yönettikleri örgütler olarak "yeniden inşa etmeyi" öngören bir mücadeledir. Tepesini sendika üst bürokrasisinin tuttuğu işçi aristokrasisi sendi-

kalardan atılmadığı takdirde; işçilerin sendikal mücadelesi ve işçi sınıfı hareketi açısından gerçek bir ilerleme ve başarı olanaksızdır.

5- Sendikaların bürokrasiden kurtulmaları ve gerçek işçi örgütleri olarak dönüşümlerinin olanakları elbette vardır. Bunlar, her şeyden önce ve zorunlu olarak, işçilerin sermaye karşısında yürüttüğü sınıf mücadelesinin gündeme soktuğu olgularda aranabilir: a- üst kademelere çıkıldıkça azalsa da, birçok ülkede işçilerin sendikalar ve şubelerinde giderek çoğalan mevziler kazanması; b- kimi ülkelerde "taban"a yakın duran yeni sendikalar ve hemen her ülkede yerel muhalif sendikacı veya şubeler platformlarının ortaya çıkması; c- işçilerdeki hareketlenmeler sırasında görülen, ama uzun süredir unutulmuş olan işyeri komitelerinin mücadeleci işçiler arasında yeniden bir alışkanlık olma yoluna girmesi vs. vs. –bunlar, sermayeye karşı hareketin dayanakları ve aynı zamanda işçilerin sendikalardaki mücadelesinin kazanımlarıdırlar. Hedef haline gelen ve ufalanan alt sendika bürokrasisi kesimlerinin saldırılar karşısındaki konum ve sendikalardaki pozisyonlarının değişimine yön veren temel etken de olan işçi hareketi, ortaya yeni sınıf güçleri ve yeni olanaklar da çıkarmıştır. İşçilerin sendikalarda dayanacağı örgütçü güçler, yararlanacağı yedekler ve kullanacağı kürsülerin oluşumu ilerleme ve gelişmeye bugün de devam etmektedir.

6- Sermayeye karşı olduğu gibi, sendika bürokrasisine karşı başarının da temel güvencesi, işçilerin mücadelesi ve örgütlü gücüne dayanmakta yatmaktadır. Sermayenin saldırılarına karşı yenilenen girişimler yanında; işçilerin işyerlerinde örgütlenmeleri ve sendika yönetimlerinden demokrasi talep etmeleri, hayati bir önem arzetmektedir. Demokrasi talep etmeden; sendikalar değiştirilemeyecekleri gibi, işçilerin ana kitleyi kucaklayan bir örgüt oluşturmaları ve örgütlerini yönetmeyi öğrenmeleri de olanaksız olacaktır. Mücadeleyi ilerletmek ve işçilerin sendikalardaki durumunu güçlendirmek üzere: a- sendika bürokrasisinin klikleri arasındaki çatışmadan (yedek durumuna düşmeden) yararlanmak ve, b- saldırılara karşı işçileri birleştirmek için politik fraksiyonlar ve bütün çevrelerle (koşulsuz) ittifaklara girmek zorunludur. Fakat,

kendi başına bu yetmez; işçilerin girişkenliğine dayanan bir anlayışla ele alınmadıkları takdirde, taktik girişimlerin yerlerine oturması ve bir işe yaraması kâğıt üzerinde bile olanaksız olur.

7- Birçok ülkede işçi sendika hareketi bölünmüş durumdadır; işçilerinin çok büyük kesimleri sendikal örgütlenmenin dışında ve örgütsüzken, pek çok ülkede (işyerlerinden başlayarak) birkaç sendika, federasyon veya konfederasyon bulunmaktadır. Sendikal hareketin ve sendikaların bu örgütsüzlüğü ve bölünmüşlüğü; tarihsel şekillenişle ilgili (işçi aristokrasisinin eski kuşaklarının da büyük rol oynadığı) olumsuz nedenlerin yanı sıra, sendika bürokrasisinin bugünkü kuşaklarının bölücü ve yıkıcı faaliyeti ile sıkıca bağlıdır. Sendikal bölünmüşlük ve rekabet, sendikal hareket ve sendikaların şu andaki en önemli sorunlarından biridir. Örgütsüzlüğe, sendikal bölünmüşlük ve rekabete karşı mücadele, özellikle işçilerin sendikalarda birleşmesi ve sendikaların gerçek işçi örgütleri olarak dönüşümü için zorunludur.

a- Bazıları karşısında diğerleri daha "geri" olabilirler; buna karşın işçi sınıfı partileri, işçilerin az çok istikrarlı bir şekilde katıldıkları tüm (kitlesel) sendikalara katılırlar. Ne var ki işçi partileri, genel bir kural olarak; sendikaların daha ileri bir çizgi üzerinde birleşmesi veya işçilerin daha ileri olan sendikalarda toplanması için mücadele etmekten de asla geri kalmazlar. Fakat böyle de olsa, sendikal hareketin gelişmesi ve sendikaların birleşmesi için en hayati faktör gene de, farklı sendikalara bağlı işçilerin, işyerlerinde oluşturdukları ortak mücadele örgütlerine dayanarak, sendikaları işbirliğine, giderek birleşmeye zorlamalarıdır.

b- İşçi sınıfı partilerinin sendikalarla ilgili çizgisinin hareket noktasını; sendikaların, işçilerin kendi yönettikleri örgütler olarak dönüştürülmesi düşüncesi oluşturur. Ancak bu, gelişmeler içinde ve gerçekten gerekli olduğunda yeni sendika veya sendikaları da dıştalamaz. İstikrarsız ve eylemin patlamalı geliştiği ülkelerde; sektörel ya da genel krizlerin hareketi, bir sendika ya da sendikaların dışına ittiği özgül durumlarda ve şimdiden tahmin edilemeyecek olan bazı koşullarda işyeri ve sektör düzeyinde veya genel bazda yeni sendikalar kaçınılmaz olabilir. Yeni sendikalar, kuşku-

suz her durum ve koşulda mutlak olarak reddedilemezler; buna karşın, işçilerin mevcut sendikalardan kopuşlarının öyle kolay (kazanımların bir tarihleri olduğu unutulmaz) olmayacağı ve buralardaki mücadelenin çok büyük bir değer taşıyacağı gene de yadsınamazdır. Hareketin eğilim ve ihtiyaçlarına dayanma yerine; her zaman sınıftan kopmayla sonuçlanan "çocukluk hastalıkları"na kapılmak, işçi partileri açısından affedilmez bir hatadır.

c- İşçiler arasında henüz cılız da olsa bir sendikalaşma hareketi gelişmektedir ve sırf varlıklarını korumak nedeniyle de olsa, sendikalar bu hareketi örgütlemeye zorunludurlar. Sendikal hareketin örgütlenmesi ve sendikaların büyümeleri; sadece örgütsüz işçiler açısından değil, sendikalarda örgütlü işçiler açısından da büyük bir önem arzetmektedir. İşçi hareketi, örgütlenerek gelişmek zorunda olan bir harekettir ve özel bir destek görmese bile sendikalarda kaçınılmaz olarak örgütlenecektir. Şu ya da bu sendika mı, yoksa yeni bir sendika mı gibi sorunlar çıksa da; işçilerin bu sorunları aşmaları, sendikalaşmaya ve sendikaları genişletmeye kendi deneyimlerine dayanarak devam etmeleri önlenemez bir şeydir. Bütün olanakları ile katıldıkları mücadele içinde; doğru ve olması gerekenleri açıklar ve yayarken, örgütlenecek sendikanın seçiminde işçi çoğunluğunun tutumuna bağlı kalmak: örgütlü sınıf güçlerinin, yeni sendikalaşma hareketi veya sendika değiştirme eylemleri içindeki tutumu, işte budur.

8- Sendikal hareket ve sendikalar, ülkelerin ulusal, devletsel, geleneksel farkları nedeniyle, her değişik ülkede değişik yollardan geçerek ve farklı özellik ve gelenekler oluşturarak şekillenmişlerdir. Sendikal hareket ve sendikalar içindeki çalışma ile ilgili çizginin; anlayıştaki birliğine, büyük ölçüde ortaklaşan yanlarına ve ortak hedeflerine karşın, ülkelerin ve hareketin geleneklerini ve diğer özgünlüklerini dikkate alan bir çizgi olarak şekillenmesi, bütün ülkelerde de büyük bir önem arzeder. Sendikal hareket ve sendikaların şekilleniş ve geleneklerindeki ulusal farkları bir bütün olarak gören; söz edilen tüm görevleri, ulusal özgünlükler üzerinden somutlaştıran; hareketin somut gelişme dinamiklerine bağlı, mücadele içinde yenilenen, uygulanabilir, özgün bir çizgi

–böyle olmadığında; başarılı mücadeleler bir yana, sendikal harekete ve sendikalara katılabilme dahi olanaksız olacaktır.

İşçilerin, hareketlerinin yönetimini ele almaları, giderek sendikaların yönetimini (sadece bundan ibaret değil) üstlenmeleriyle bir tür özdeştir. Görevler ancak, sendikalardaki çalışma işyerlerine; işçi kitleleri arasında mevzilenmiş ileri işçilere dayandırılabildiği oranda yerine getirilebilir. Bu olmadığında: harcanan enerjiye ve yapılan iyi işlere karşın; sendikaların gelişmelerine, işçilerin sendikaları ellerine almaları, onları ihtiyaçları temelinde yeniden kurmaları ve hareketlerini bilinçle ilerletmelerine destek, olsa olsa sadece "hoş" bir söz olabilir.

D
Emperyalizme Karşı Mücadele

Sanayi sermayesinin hâkim olduğu dönem, kapitalizmin dünya çapında nispeten istikrarlı, düzgün bir şekilde geliştiği, yayıldığı bir dönemdi. Kapitalizmin bu dönemi, XX. yüzyıl başlarında yerini, derin sarsıntı ve çatışmalarla dolu bir dizi sıçramayla geliştiği ve mali sermayenin ekonomiye ve tüm dünyaya hâkim olduğu emperyalizm dönemine bıraktı.

Emperyalizme geçişin işçi hareketi bakımından anlamı, öncelikle; işçi aristokrasisinin satın alınışının[1] hızlanması, işçi sınıfının yaşam koşullarının kötüleşmesi ve müzminleşen işsizlik oldu. Ama bu her şeyden önce; işçi hareketinin şiddetlenmesi, yayılması, devrimci patlama ve ayaklanmalara dönüşmesinin güncel ve pratik bir sorun haline gelmesi demekti.

Emperyalizm sadece işçi sınıfının değil, tüm sınıf, ulus ve ülkelerin yaşantısını temelden sarsmış, değiştirmişti: İlkin, eski özgür geri ve sömürge ülkelerin bastırılması; buralardaki burjuva unsurların üst kesimlerinin (sistematik olarak) satın alınması; sonuç olarak da bu geri, sömürge ülkeler ve halklarının köleleştirilmesi ve bağımsız gelişme yollarının tıkanması –emperyalizmin bu ülkelerdeki egemenliği ve onları gelişmiş merkez ülkelerin cephe gerisi ülkeleri haline getirmesinin içeriği böyle şekillenmişti. Bu kuşkusuz,

öncelikle: a- işçi sınıfının (gelişen kapitalizm nedeniyle) bu ülkelerde de büyümesi ve, b- hızlanan ulusal uyanış, emperyalist baskıya karşı ayaklanma ve ulusal kurtuluş savaşı anlamına geliyordu.

İkinci olarak, pazar ve toprak olarak paylaşılmasının tamamlanması, dünyada yeni bir duruma yol açmıştı: güçlü kapitalist ülkelerin; paylaşılmış pazar ve toprakları yeniden paylaşmak ve egemenliklerini tüm dünyaya yaymak için, bütün insanlığı ateşe atacak büyük ve genel savaşlar da dahil, rakipleri ile her yol ve her araçla mücadele etmeleri "zorunlu"ydu. Büyük kapitalist ve emperyalist ülkeler arasındaki bu mücadele, aynı zamanda ve her şeyden önce: a- kendi cepheleri zayıflarken, işçi sınıfı ve ezilen halkların hareketinin güçlenmesi ve güçlerinin büyümesi; b- tüm mücadelelerin ve şurada burada patlayan devrimlerin olanaklarını genişletmesi, zafer ve yaşama şansı bulması; ve, c- emperyalist savaşların, savaşan ülkelerin egemen sınıflarını da yıkacak olan büyük devrimlerle sonuçlanması demekti.

Emperyalizm dönemi, kapitalizmin bütün eğilim ve yasalarının daha açık ve bütün sonuçlarıyla görüldüğü bir dönemdir. Bu nedenledir ki, onun "tüm dünyayı kucaklayan temel çelişkileri, uluslararası önemdeki tüm çatışmaları, en açık" ve en yıkıcı bir biçimde emperyalizm döneminde ortaya çıkmıştır. Genel olarak "kapitalist gelişmenin koşullarından" kaynaklanmakla birlikte; dünya proleter devriminin "özel olarak onun emperyalist aşamasından" doğması ve güncel bir sorun haline gelmesinin anlamı burada yatmaktadır.

Kapitalizmin emperyalizm dönemi, tüm ülkeleri tek bir zincirin halkaları halinde birbirine bağlamakla kalmamış; ama aynı zamanda dünyadaki tüm sorunları, tek bir büyük sorunun parçası haline de getirmiştir. Ezilen uluslar ve sömürge halkların emperyalizme karşı mücadeleleri ve ulusal (ve halk) kurtuluş savaşlarının dünya proleter devriminin bileşenleri haline gelmesi; geri ve bağımlı ülkelerdeki köylülüğün ve tüm öteki sömürülen ve ezilen tabakaların gericileşmiş, eski gericiliklerle ittifaka girişmiş burjuvazinin yedeği olmaktan çıkıp, işçi sınıfı ve devriminin yedekleri olacakları bir konum kazanmaları. Dahası, sermaye sınıf-

larının saflarındaki çelişkilerin, büyük kapitalist mihraklar arasındaki çatışma ve savaşların, devrimlerin dolaylı yedekleri rolünü de oynamaları. Bütün bunlar, proleter devrimin sadece güncel bir sorun olmasını değil, aynı zamanda zaferinin kaçınılmaz ve önlenemez olduğunu da vurgular.

Emperyalizm çağının, proleter devrimleri çağı olmasının temel esprisi kuşkusuz bu olguda dile gelir. Özetle söylenirse: emperyalizmin çöken kapitalizm ve çağın proleter devrimleri çağı olduğu gerçeği, olgular; kapitalizmin genel bunalımının ilk ve ikinci aşamalarının yaşandığı XX. yüzyılın sahne olduğu büyük olaylar tarafından bütün açıklığı ile gösterilmiştir. Geçen yüzyılda görüldüğü gibi: kapitalizm, emperyalizme mahkûmdur; onun "yükselebileceği" bir yeni "aşama" yoktur; krizler, çatışmalar ve altüst oluşlar içinde çökmesi kaçınılmazdır. Emperyalizm, kapitalizmin dünyaya ve tüm insanlığa söyleyebildiği "sonsöz"dür.

Üretici güçlerin büyümesi, emperyalist devletin sınırlarını aşmış ve "ekonominin tüm dünyayı kucaklayacak şekilde uluslararası çapta örgütlenmesini" zorunlu hale getirmişti. Tek tekele doğru eğilimi etkinliğini sürdürse de; dünya ekonomisi, tekelci gruplar arasındaki çıkar çatışmaları içinde parçalanıyor, çöküyordu. Emperyalist ülkeler, sıkışan, çöken ve parçalanan ekonomiyi, geçen yüzyılda dünya çapında "tek bir tröst" olarak örgütlemeyi savaş yoluyla gerçekleştirmek üzere iki kez "denediler". Bu iki girişimin sonu da, üretici güçler ve insanlık için kanlı birer yıkım oldu. Ama umulan, beklenir olan odur ki: işçi sınıfı bu kez bu tür "denemeler"e izin vermeyecek; emperyalizmi devirerek, ekonomiyi bütün dünyayı kucaklayacak tek ve uyumlu bir ekonomi olarak yeniden örgütleyecektir. Emperyalizm, tüm liberal demagojinin aksine tarih ve ilerlemenin değil, sermaye ve kapitalizmin sonunu anlatır.

Emperyalizm ve Siyasal Akımlar

Sermayenin muhafazakâr, liberal, "neo-muhafazakâr", "neo-liberal" vs. sözcülerinin emperyalizmi savunan-meşrulaştıran demagojilerinin burada tartışılması elbette yersizdir. Aynı şekilde

burada, gelişmiş ülkelerdeki resmi sosyal demokrasilerin XX. yüzyıldaki atalarını yüzlerce kez aşan emperyalist tutumlarını irdelemek de, kuşku yok ki fazlaca anlamsız olur. Bu akımlar hakkında burada söylenebilecek en önemli şey, aralarındaki "farklar"dır; ama bunların büyük ölçüde, sosyal demokratların, sendikaları ve zaman zaman da olsa işçiler arasındaki gidişatı "gözetmek" zorunda kalmalarından ileri geldiği, zaten bütün açıklığı ile görülmektedir.

Bağımlı ülkelerdeki işbirlikçi sermaye sınıflarının öz temsilcileri ve emperyalizmin buralardaki dayanakları olan muhafazakâr ve liberal partiler ve bunların yanında "iki arada bir derede" duran sosyal demokrat akımları ele almanın da burada herhalde pek bir önemi yoktur. Emperyalizmin "yeniden fetih" ve "küreselleşme" dayatmalarına uyumda (işbirlikçi sınıfların) gösterdikleri yetenek derecesine bağlı şekilde; bunlar kısmen dökülüp saçılarak, kimi yerlerde parçalanıp birleşerek, yeni "konsept" ve "işbirlikçi tipi"ne uygun partiler olarak "dönüşüm" süreci içindedirler. Buralardaki tek ilginçlik; gerçekte sadece, "küreselleşmeye uyum" ve yörüngesinde "dalgalanma" tutumundaki [2] sosyal demokrasinin "zavallılığı"ndadır.

Sosyal demokrasinin "sol" kanadı durumundaki liberal sosyalist akımlara gelince: emperyalizm ve "küreselleşme" karşısındaki tutum ve pozisyonları, emeğin sermaye karşısındaki "uyumu"nu öngören genel çizgi ve tutumlarından çok farklı değildir; bunların emperyalizm karşısındaki pozisyonlarına hâkim olan özellik, kayganlık ve bulanıklıktır. Emperyalist sermayenin geri ülkeleri haraca kesen faaliyetine: "gelişme, kalkınma, modernleşme" adına hayırhah bir tutumla yaklaşma ve "hayır" demek gerekirken; "emeğin Avrupası" görüntüsü altında, tekelci ve emperyalist Avrupa'ya destek olma[3] anlayış ve girişimiyle hareket etme, bu akımlar içinde iyiden iyiye meşrulaşmıştır. Ayrıca bunlar arasında; "işçilerin vatanı yoktur" veya "emperyalizme karşı mücadele işçilere kurtuluş getirmemektedir" gibi argümanlara dayanarak, ulusal sorunların içerdiği devrimci potansiyeli reddeden ve sayıları az da olsa, "demokrasi, insan hakları götürme"

gerekçesiyle askeri işgal ve darbeleri "tavırsızlık"la karşılayan, hatta destekleyen gruplar dahi vardır. ABD'nin "aşırılıklarına" (bazıları dışındaki) "muhaliflikleri" bile, bunlarda yaygın olan ve oldukça da kökleşmiş bulunan uzlaşmacılık ve oportünizmi hiçbir şekilde gizleyememektedir.

Tartışılamazdır, kapitalizm koşullarında "işçi sınıfının vatanı yoktur." Buna karşın, işçi sınıfının görevi: sınıflara bölünmüş ama aynı zamanda, emperyalizm tarafından ezen ya da ezilen ulus olarak da konumlandırılmış olan ulusu; bağımsız, demokratik ve sosyalist bir ulus olarak yeniden örgütlemektir. Ve doğal olarak bu, öncelikle: sınıfsal sorunların olduğu gibi; o ulus hangi pozisyonda bulunursa bulunsun, ulusal sorunların da; diğer her sınıftan önce işçi sınıfının ilgileneceği, müdahili olacağı ve çözümünü üstleneceği sorunlar olduğunu gösterir.

Öte yandan, emperyalizmin yıkılışı kendi başına kapitalizmin yıkılışı ve işçi sınıfının kurtuluşu demek değildir. Fakat emperyalizm, tekelci kapitalizmdir ve emperyalizme karşı mücadele olmadan, kapitalizme karşı mücadele olmaz. Buna karşın, tekelci kapitalizm ve emperyalizmin temelli yıkılması ve nihai olarak tasfiyesi için, genelde kapitalizmin yıkılması ve tasfiyesi perspektifi ile hareket etmek zorunludur. Tekelci kapitalizm, kapitalizmin zirvesi ve hâkim unsurudur; ona karşı mücadele, işçi sınıfının iktidara yürümesinin en önemli dayanağı; yıkılması ise, onu ele geçirmesinin en tayin edici adımıdır. Emperyalizme karşı mücadele olmadan, işçi sınıfının bir sınıf olarak birleşmesi dahi olanaksızdır. Zira o, tüm ülkelerde iktidar ve iktidarın hâkim unsuru olduğu gibi, uluslararası ölçekteki hâkim kapitalist güç de odur.

Açıktır, emperyalizme karşı mücadele işçi sınıfının sırtında bir yük değildir. Aksine bu mücadele, tüm sömürülen ve ezilenlerin, işçi sınıfının çevresinde toplanması ve halk içinden yeni devrimci güçler çıkması anlamına gelir. Nitekim olgular, işçilerin en kötü durumda bulundukları dönemlerde bile, tekelci sermaye ve emperyalizme karşı mücadeleye, sözde "sosyalist, ama gerçekte oportünist ve reformist gruplar gibi yaklaşmadıklarını herkese göstermişlerdir.

Emperyalizm Karşısındaki Tutum ve Görevler

Mücadelesi geliştikçe, gelişmiş ülkelerdeki işçi sınıfının, ilgisini silahlanma ve emperyalist müdahalelere de yöneltmesi kaçınılmazdır. Bağımlı ülkelerdeki işçi ve halk hareketi ise, zaten her adımında uluslararası tekel ve emperyalist girişimlerle karşı karşıya gelmektedir. İşçi ve halk hareketi bu ülkelerde, uluslararası sermaye ve emperyalist baskılara yönelmeye ve bu alandan genişlemeye âdeta mahkûmdur. İşçi sınıfı buralarda, önceki dönemlere göre çok daha güçlenmiş[4] bir sınıftır. Emperyalizme karşı mücadelenin; istisnalar hariç, bu ülkelerin tümünde de giderek işçi hareketi çevresinde toplanması, geçici haller dışında önlenemezdir. Gelişmiş ya da geri bütün ülkelerde de işçi sınıfı; tüm ulusun öncüsü olarak hareket etmeye ve tekelci sermaye ve emperyalizme karşı halkı seferber etme görevini üstlenmeye mecburdur. Tüm halkı tekeller ve emperyalizme karşı birleştirecek bir mevzi tutulmadığında, dünyada çözülebilecek sınıfsal ya da ulusal az çok ciddi tek bir sorun bile yoktur.

Uluslararası Komünist Hareket'in, işçilerin emperyalizme karşı mücadeledeki rolü ile ilgili temel anlayışı; işçi sınıfına dayanma ve işçi sınıfının tüm halkın ve ulusun öncüsü olarak hareket etmesi anlayışıdır: a- emperyalizme karşı mücadelenin sorunlarını işçilerin her günkü sınıf mücadelesine bağlama anlayışı ile ele almak; b- bu sınıfın anti-emperyalist harekete tüm örgütleri ile girmesi için mücadele etmek; c- emperyalizme karşı mücadelenin halk arasındaki tutarlı, sorumlu ve militan örgütleyicisi tutumuyla çalışmak... Uluslararası Komünist Hareket ve mensubu M-L parti ve örgütlerin emperyalizme karşı mücadele çizgisi ve tuttukları mevzi bu anlayışla şekillenmiştir. İşçi sınıfının, anti-emperyalist mücadelenin halk nezdindeki öncü gücü ve örgütleyicisi haline gelmesi, bu anlayışın yön verdiği çalışma ile sıkı sıkıya bağlıdır.

Emperyalizmin dünyadaki egemenliğinin bir ayağı gelişmiş merkez ülkelerinde, diğer ayağı ise geri ve bağımlı ülkelerdedir. Bu ülkelerin, ezen ve ezilen ülkeler olarak pozisyonları karşıttır ve anti-emperyalist görevler, durumları karşıt olan bu ülkelerde doğal olarak farklıdır. Gerek bu farklılaşmayı ve gerekse emperya-

lizme karşı mücadelenin dünya çapında bir mücadele olduğu gerçeğini göz ardı etmemek gerekmektedir. Zira, emperyalizme karşı devrimci bir mevzi tutma ve hareketi ortak hedeflerde birleştirmenin başka bir olanağı yoktur.

1- Tüm ülkeler için böyle olsa da; gelişmiş ülkelerdeki işçi sınıfının emperyalizme karşı mücadelesi her zaman özel bir önem taşımıştır. Zira bu ülkelerdeki işçi sınıfları, emperyalist ve ezen ülkelerin işçi sınıflarıdır; dünya işçi sınıfının ileri bölüklerini oluşturmaktadırlar. "İşçilerin vatanı yoktur" tutumuyla hareket etmek; bunun bir ifadesi olarak, başta kendi ülkesi olmak üzere, emperyalist hükümetlerin öteki ülkelere siyasal, diplomatik ve askeri müdahalelerine karşı çıkmak; gene kendi ülkelerininkine karşı olanı başta olmak üzere, bağımlı ülkeler işçi ve halklarının tekelci dayatmalara, emperyalist baskı ve saldırılara ve işgal hareketlerine karşı mücadelelerini desteklemek; bu mücadelelerin, tekelci sermaye ve emperyalizmi yenilgilere sürerek gelişmelerine yardım etmek... Emperyalizme karşı mücadele ve enternasyonalist dayanışmanın gelişmiş ülkelerdeki başlıca görevleri bunlardır. Buna karşın, bu (enternasyonalist anti-emperyalist) görevlerin, işçi sınıfı ve halkın ana kitlesine, her günkü mücadeleler içinde malolması da gerekmektedir.

İşçilerin, tekeller ve (G-8 ve AB komisyonlarının kararları için ulusal ve uluslararası platformlar dahil) hükümetlerin saldırılarına karşı mücadelelerini desteklemek, bu mücadelelere katılmak ve onları örgütlemek, kuşku yok ki sınıf mücadelesi içindeki her girişimin temelidir. Buna karşın, a- tekelci sermayenin yanından uzaklaşmalarına yol açtığı *ara tabakaların*[5] kucaklanması; b- tüm halkın ekonomik, sosyal çıkarları ve demokrasi ile ilgili isteklerinin ısrarla savunulması; silahlanma, savaş, işgal karşıtı ve doğa ve kültür yıkıcılığına karşı taleplerin günlük eylemlerin konusu haline gelmesi için mücadele edilmesi; c- tüm bu sorunlarla ilgili acil talepleri içeren ve barış hareketinden anti-küresel harekete, muhalif bütün kurumları kucaklayan platformlar oluşturulması; d- işçilerin mücadelesinin, tekelci kapitalist ve emperyalist saldırıları hedef haline getiren demokratik bir halk hareketinin

merkezine doğru yönelmesi için özel bir ajitasyon yürütülmesi gibi görevleri unutmamak, son derece önemli ve hayati değer taşıyan bir zorunluluktur.

İşçi sınıfının, ulusun kaderini eline alması ve bütün halkı tekelci sermayeye karşı çevresinde toplamasının başka bir yolu yoktur. Öte yandan, emperyalist baskı altındaki bağımlı ülke halklarına ve anti-emperyalist mücadelelere desteğin de başka bir yolu yoktur.

2- Geri ve bağımlı ülkeleri karakterize eden şey; mali, ekonomik, ticari olarak (siyasal ve askeri yönden de artan) emperyalizme bağımlılık ve yarı feodal kalıntıların şurada burada bir şekilde varlığı ile de koşullu anti-demokratizmdir. Emperyalizmden tam kurtuluş ve gerçek demokrasi –işçi sınıfının, halkın başına geçmesi; işbirlikçi sınıfları ve emperyalizmi devirmesi; halk iktidarına dayanarak, ulusal özgürlük ve demokrasiyi hâkim kılması ve sermayeyi tasfiyenin yolunu açması için yegâne olanaktır. İşçilerin bu ülkelerdeki temel dayanağı; kimi yerlerde işçi köylü temel ittifakı iken, diğer kimilerinde kırın ve kentin emekçi tabakaları ile ittifaktır. Bu ittifaklar olmadan, emperyalizmin yıkılması ve bütün temelleriyle birlikte tasfiyesi olanaksızdır. Oysa emperyalizmin yıkılması sorunu; öteki tüm temel sorunların çözüm yollarının birleştiği merkezi kavşak noktası ve bu ülkelerdeki en tayin edici, en yakıcı sorundur.

Emperyalizmin yıkılması ve gerçek bir bağımsızlık ve demokrasi için asgari nitelikte programlar; işçilerin ve halkın ilgisinin özgürlük ve demokrasi sorunlarına genişlemesi ve ekonomik taleplerin yanı sıra, özgürlük ve demokrasinin acilleşen talepleri uğruna mücadele için taktik planlar vs.. Bunlar, bu tür ülkelerde birer zorunluluktur; buna karşın, bu ülkeler için zorunlu başka anti-emperyalizm sorun ve görevleri de vardır ki, bunlar asla atlanamazlar.

a- Bağımlı ülkelerin bir kısmı, çok uluslu ülkelerdir; zayıf uluslar, bu ülkelerde ulusal bakımdan ezildikleri gibi, bunların bir çoğunda ulusal ya da dinsel azınlık sorunları da vardır. İşçi sınıfı, özel olarak da ezen ulus işçileri; işbirlikçi sermaye sınıfları karşısında, ezilen ulusun ayrı devlet kurma dahil, kendi kaderini tayin hakkını ve ulusal, dinsel azınlıkların tüm azınlık haklarını koşul-

suz desteklerler. Fakat bu destek, genel bir savunuyla sınırlı değil; tam aksine, gerçekleşmesinin koşulları için içtenlikle mücadeleyi öngören bir destektir. Öte yandan, ezilen ulus saflarından çıkan demokratik içerikli hareketleri desteklemek; bu hareketlerin demokrat olmadığı koşullarda ise bastırılmalarına karşı durmak, işçi sınıfının ve özellikle de ezen ulus işçilerinin, kendi ulusunun ezdiği uluslar karşısındaki görevlerinden bir diğeridir. Bu görevler ihmal edildiğinde; farklı uluslardan işçilerin sınıf birliği ve işçi sınıfının emperyalizme karşı mücadelesinin devrimci bir mücadele olarak gelişmesi olanaksızdır.

b- Bağımlı ülkelerdeki emperyalist sömürü ve baskıya karşı mücadeleler, gelişmiş ülke işçileri için bir destektir. Buna karşın, bu ülkelerin işçileri; (iletişim olanaklarından da yararlanarak) gelişmiş ülke işçileriyle dayanışmayı özel olarak öğrenmek zorundadırlar. Diğer bağımlı ülke halkları ve işçilerini desteklemek; onlarla uluslararası ölçekte dayanışmak ise, bu bağımlı ülke işçileri için vazgeçilmez ve enternasyonalist olan başka bir görevdir.

3- Emperyalizmin son on-on beş yılda artan saldırıları ve bir tür sömürgeleşmeye zorlayan dayatmaları; bağımlı ülkelerdeki tekel dışı orta tabakalar arasında, bazı ülkelerde sonuçları da görülen hareketlenmelere yol açtı. Mevcut sürecin devamı koşullarında; orta tabakalara dayanan, emperyalizmin şu ya da bu mihrakına yönelen yeni hareketlenmelerin olması ve hatta bunların bir miktar çoğalması görmezden gelinemez bir ihtimaldir.

a- Bu türden ulusal bağımsızlık girişimleri: emperyalizmin şu ya da bu ölçüde zayıflaması; ezilen ulusların ise ilerlemesi, özgürlük ve demokrasi isteklerinin cesaretlenmesi demektir. Tutarlı ulusal özgürlüğün öncüsü işçi sınıfıdır; buna karşın uluslararası işçi sınıfının tutumu, bu tür ulusal hareketlenme ve hükümetleri destekleme; emperyalist girişimlere karşı güçlenmeleri, daha tutarlı ve ileri mevziler tutmalarında onlara yardım etme tutumudur.

b- İşçi sınıfı ulusun sonuna kadar tutarlı yegâne temsilcisidir. Tutarsızlıklarını (uygun şekilde) eleştirmekten ve ulusun öncüsü olma iddia ve çalışmasını tutarlılıkla takip etmekten vazgeçmemek; ama onlarla işbirliği yapmak, ileri gitmeleri için onları[6] des-

teklemek: bu tür ulusal hareketlenme ve hükümetlerin olduğu ülkelerdeki işçi partilerinin, bu hareket ve hükümetler karşısındaki görevleri ise, işte böyledir. İşçi sınıfı partisi için; bu tür hareketlenme ve hükümetleri destekleme süreci, aynı zamanda: halk yığınlarının ulusal özgürlük ve demokrasi deneyim ve bilincinin gelişeceği; orta sınıfın tutarsızlıklarını aşarak, emperyalizme karşı daha tutarlı bir platforma yöneleceği ve gözlerini işçi sınıfına çevireceği bir süreçtir.

4- Kapitalist tekel ve büyük emperyalist ülkeler arasındaki anlaşmazlık ve çatışmalar giderek artmaktadır. Öte yandan, gidişat öyledir ki; fazla uzak olmayan bir zamanda, "emperyalist" pozisyondaki birçok küçük gelişmiş ülkenin ulusal bağımsızlık sorunlarının; bu ülke halklarının yanı sıra, sermaye çevreleri nezdinde de ciddi ve yakıcı sorunlar olarak gündeme girmesi kaçınılmaz görünmektedir. Ayrıca son on-on beş yıllık süreç: bağımlı ülkelerdeki işbirlikçi sınıfları da "sarsmış" ve aralarındaki gruplaşma ve hizipleşmelere daha büyük bir hız kazandırmıştır. Buralardaki gidişat: şu emperyalist grup ve hükümetle bu hizip, bu emperyalist grup ve hükümetle işbirlikçi şu hizip arasındaki sorun ve sürtüşmelerin; bu ülkelerde çoğalacağı, yayılacağı ve giderek daha etkin konumlar kazanabileceğini göstermektedir. Mücadelesini ve emperyalizme karşı mücadeleyi ileri götürmek için; işçi sınıfı, tekelci sermaye ve emperyalizm cephesindeki tüm bu sorun, sürtüşme ve çatışmalardan yararlanmak zorundadır: a- mücadelenin sivri ucunu hâkim[7] emperyaliste yöneltmek; b- emperyalistler ve tüm gerici mihraklar arasındaki çelişkilerden yararlanmak; c- bir emperyalist ya da gerici bir mihraka karşı mücadele ederken, diğer bir emperyalist ya da gerici mihraka dayanmaktan (koltuk değneği olmaktan) kaçınmak –bunlar bütün temelleriyle birlikte anlaşılmadığında; nasıl hareket edilirse edilsin, mücadelenin olanaklarından yararlanmak ve hareketin güçlerini büyütmek olanaksız gibi bir şeydir.

Genel bir sonuç olarak vurgulanırsa: emperyalizmin çöküşü ve işçi sınıfının egemen sınıf haline gelmesi kaçınılmazdır. Ancak her ulus, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine olduğu gibi; emperyalizme karşı mücadeleye de, farklı mevzilerden katılarak ve ona

farklı katkılarda bulunarak ilerleyecektir. Gerçek işçi partilerinin üstünlüklerinden biri de, hiç kuşku yok ki onların her birinin, anti-emperyalist mücadelenin bu özelliğinin bilincinde olmasında yatmaktadır.

E
İşçi Sınıfı ve Halkların Uluslararası Dayanışması

İşçi sınıfının uluslararası dayanışmasının en yüksek biçimi ve en temel aracı, bir partiler birliği de olan Komünist Enternasyonal'dir. Fakat işçi sınıfı, salt siyasal parti ve örgütleriyle dayanışmakla[1] yetinmez. İşçi sınıfının en önemli uluslararası kitlesel dayanışma araçları; sendikalar, gençlik ve kadın örgütleri gibi kitle örgütleri ve bunların uluslararası kurumlarıdır. Sınıf mücadelesinin özel alanlarındaki (sanat, bilim, basın) örgütlerin varlığı ise, halkların anti-emperyalist dayanışması için, önemi yadsınamaz başka bir olanaktır.

İşçi sınıfının uluslararası sınıf ve halkların anti-emperyalist dayanışması süreci; işçi sınıfı hareketinin tarihsel gelişme seyri ve örgütlerinin durumuyla sıkı sıkıya bağlı bir süreçtir. Nitekim, dünya işçi hareketinin 1955-60'larda aldığı büyük yenilgi, işçi sınıfının uluslararası örgütleri ve uluslararası sınıf ve halklar dayanışması bakımından da bir dönemeç oluşturur.

Olgular ortadadır: uluslararası sınıf dayanışması ve çekirdeğini bu dayanışmanın oluşturduğu bağımlı ülke ve sömürgelerdeki kurtuluş hareketleri ile dayanışma; bu yenilgi sonrası dönemde zayıflamış, giderek gerileyeceği çıkmaz bir yola girerek hızla güdükleşmiştir. Büyük sınıf dayanışması olaylarının, söz konusu yenilgi sonrasındaki dönemde giderek görülemez olması ve Vietnam devrimine desteğin, anti-emperyalist dayanışmanın son ciddi örneği olarak kalması, bu bakımdan yadsınamaz bir veridir. Bugün herkesçe görülmektedir; Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşü aslında, giderek gerileyen uluslararası her tür dayanışmanın çoktandır dibe vurmuş bulunduğunun bir ilanı da olmuştur.

Buna karşın, bu çöküş ve dibe vuruş olayı, diğer her şey gibi,

işçiler ve halkların uluslararası ölçekteki dayanışmasının sonu olmamıştır: Sendikalar ve uluslararası organlarının çatısı altında gerçekleşen sektörel dayanışmalar, genel protesto eylemleri ve uluslararası boyutlar taşıyan kimi mücadeleler... Hemen her kıtada görülen muhalif sendika ve sendikacılar konferansları... Çeşitli uluslararası sempozyumlar, seminerler, forumlar ve diğer tartışma platformları.. ABD ve büyük güçlerin kuşatması altında olan ve silahlı saldırılarına uğrayan ülkelerle dayanışma eylemleri vs.. Daha fazlasına gerek yok; işçi sınıfı ve halklar mücadele ettikçe, dayanışma hareketinin her yerde gelişmesi, hareketin doğasının bir gereğidir.

Teknikteki ilerleme öyle sonuçlar vermiştir ki, yoksul ve küçük köylüler gibi en yalıtık kesimler bile, artık yalıtık olarak kalmamaktadır: a- işçi sınıfının değişik ülkelerdeki bölükleri arasındaki dayanışmanın daha zorunlu hale gelmesi; b- diğer ezilen kesimler ve bağımlı ülke halklarının emperyalizmden kopuş ve işçi sınıfı ile ittifaka olan mecburiyetlerinin giderek daha belirgin bir hal alması gibi olgular, dönemin en karakteristik olguları arasındadır. Gerek bu olgular, gerekse sermayenin bütün ülkelerdeki eş zamanlı saldırılarındaki artış, işçiler ve bağımlı ülke halkları arasındaki dayanışmayı kaçınılmaz olarak teşvik etmektedir. İşçiler, bu teşviği giderek daha ileriden anlayacaklar ve ihtiyaç duydukları dayanışmayı, daha bilinçli bir girişkenlikle örgütleyeceklerdir. Son on beş yılın olayları, işçilerin uluslararası dayanışma konusundaki yatkınlık ve girişkenliklerini, en kötü durumlarda bile bir şüphe duyulmayacak bir şekilde ve olgusal olarak kanıtlamışlardır.

1- İşçi aristokrasisinin yıkıcı, bölücü etkisi altında bulunsalar da; ileri işçiler, işçi temsilcileri ve mücadeleci sendikacılar, sendikaları tek tek ülkeler ölçeğinde olduğu gibi, uluslararası ölçekte de mücadele ve dayanışma içine az çok da olsa çekecek yolları bulmaktadırlar: diğer ülkelerdeki sendikalar ve işçilerle en alt şubeler ve işyerleri[2] düzeyinde bağlar kurma ve sendika merkezleri ve uluslararası örgütlerini aşağıdan baskılarla zorlama vs. gibi. İşçilerin girişimleri, ulusal boyutta olduğu gibi, uluslararası ölçekteki dayanışma bakımından da en temel dinamiktir. İşçi ve emekçilerin, sermayenin uluslararası (IMF ve AB komisyonları vs.) ku-

rumlarının saldırılarına karşı ortak hareketinin ve tek tek ülkelerdeki mücadelelerle dayanışma eylemlerinin gelişmesi ve bu hareket ve eylemlerin, sendikaları mücadeleler içine giderek daha fazla çekmesi, önlenemez bir şeydir.

a- Değişik ülkelerdeki ileri işçiler, mücadeleci sendikacılar ve sınıf sendikacılarının: sermaye ve emperyalizmin saldırıları ve sendika aristokrasisinin sendikalardaki faaliyeti karşısında dayanışmaları; deney alışverişinde bulunmaları, ortak tavır ve ortak bir çizgi oluşturmaları, işçi ve halk hareketinin şu andaki en temel ihtiyaçlarından biridir. Doğrudan haberleşebilmelerinin yanında; ileri işçiler, işçi ve sendika temsilcileri, mücadeleci ve devrimci (sendikalara ve) sendikacılara dayanan uluslararası konferanslar zorunludur. Dünya işçi sınıfının diri güçlerinin anlayış, deneyim ve enerjisini ortaklaştırmak vazgeçilemez bir görevdir.

b- Sendikalar ve yanı sıra öteki işçi ve halk örgütlerinin; tekelci sermayenin her tür yıkıcı faaliyetine ve emperyalizmin silahlanma, saldırı ve işgal hareketlerine karşı dayanışmaları zorunludur. Bunun yanı sıra, bazı başka olanaklar vardır ki, bunlar görmezden gelinemez: Uluslararası gençlik ve kadın forumları; anti-emperyalist gençlik kampları; bilim, sanat ve kültür sorunlarıyla ilgili uluslararası kongreler ve gençliğin, kadınların ve aydınların bölgesel ve genel sempozyum ve konferansları vs.. Tüm bu kesimlerin; kesimler olarak olduğu gibi, emperyalizme karşı mücadele eden işçiler ve halklarla da etkin ve kitlesel eylemleri öngören dayanışmaları... Sermaye ve emperyalizmin saldırı ve baskılarına ve diğer kötülüklerine karşı uluslararası dayanışma, işçi ve halk hareketinin en önemli olanaklarından biridir.

2- Sermayenin genelleşen saldırısı karşısında, işçi sınıfı ve emekçilerin eyleminin "beklenmedik şekilde" patlak vermesi: burjuva ve küçük burjuva "sosyalist" akımları ve sendika aristokrasisini sarsmakla kalmamış; işçilerin uluslararası dayanışmasını teşvik etmenin yanında, yeni uluslararası "örgütler"in ortaya çıkmasına da yol açmıştır: bir tür "örgütler örgütü" olan ATTAC[3] ve gene başka bir tür "örgütler örgütü" olan Sosyal Forumlar bu türden örgütlerdir. Öte yandan, bu süreç aynı zamanda; "barış hareketi" ve "insan hakları örgütleri" gibi "eski" hareket ve ör-

gütlerin canlanmaları ve işlevlerini "yenilemeleri" gibi gelişmelere de yol açmıştır. Sosyal Forum'lar; mücadeleci sendikacılar, ileri işçiler, kadın ve gençlik kesimleri arasında ilgi gören kürsüler durumundadırlar. Barış ve insan hakları örgütleri ise: resmi terör, militarizasyon ve saldırganlıkların teşhirinde bir rol oynadıkları gibi; bazı durum ve anlarda demokrasi dışılık, silahlanma ve işgal olaylarına karşı tepkilerin örgütleri de olabilmektedirler. İlgi gördükleri ve bir işlev sahibi oldukları sürece: Sosyal Forum'lar ve benzer platformların hazırlanması ve örgütlenmesinde yer almak; barış hareketi ve insan hakları inisiyatifleri gibi hareket, örgüt ve inisiyatiflerle işbirliği yapmak, ulusal alanda olduğu gibi, uluslararası alandaki dayanışma için de bir gerekliliktir. İşçiler ve halklarının, tekeller ve emperyalizm karşısındaki mücadele ve dayanışmalarını ileri götürecek her tür hareket ve örgütü değerlendirmek, herhalde "aklın gereği" bir şey olmalıdır.

Emperyalizm, bağımlı ülke halklarını ve diğer ezilen kesimleri, sadece itmek ve kendine karşı ayaklanmaya zorlamakla kalmamakta, aynı zamanda onları işçi sınıfı ile ittifaka daha fazla mecbur etmektedir. Uluslararası sınıf dayanışması ve işçiler ve işçi örgütlerinin, ezilen halklar ve diğer ezilenlere verdiği destek; sermaye ve emperyalizm karşısında bir ilerleme olduğu gibi, işçi sınıfının bilinç ve olgunluk derecesi için de bir göstergesidir.

F

Özel Alanlar ve Bazı Olanaklar

Sermayenin emekçisi ve öğrencisiyle genç nüfusa yönelik "vaatleri", son dönem saldırılarıyla birlikte tümüyle iflas etmiş bulunmaktadır. Gençlik giderek daha fazla işsizlik, eğitimsizlik ve gelecek kaygısı içindedir. Artık herkes inanır olmuştur: halkın genç kuşağı, tüm dünyada da işsizler kitlesiyle birlikte, işçi sınıfının ve giderek artan yoksulluğun geleceğidir.

Gelişmiş ülkelerde, üniversitelere gidebilen gençler içinde, işçi aileden gelen gençlerin oranı en iyi dönemlerde bile %5 ve 8'le kötü bir durumdaydı. Son saldırılarla birlikte, bu oranların emekçi ai-

lerden gelen gençler aleyhine açık biçimde kötüleştiği görülmektedir. Şu ilginçtir: hükümetin yayınladığı istatistiklerde (işçi aileden bir gencin, üst sınıfa mensup bir genç karşısında üniversiteye gitme şansı 1/7'dir) dahi, Almanya'da artık "her sınıfın kendi soyunu ürteme durumunda" olacağı açıkça itiraf edilmektedir. Kaldı ki, üniversitelerin Almanya'dan farklı olmadığı diğer gelişmiş ülkelerde de durum "daha iyi" gözükmemektedir. Üniversite bir yana, gençlik basit bir meslek eğitimi dahi alamaz duruma hızla itilmektedir.

Geri ve bağımlı ülkelerdeki gençliğin durumu ise, gelişmiş ülke gençlerinden en az on kat, belki daha da kötü ve gerçekten umutsuzdur. Çocuk ve gençlerin önemli bir kesimi (çoğunlukla kızlar), birçok ülkede okul yüzü bile görememektedir. Eğitim görmüş gençliğin neredeyse 1/4'ü müzmin işsizdir ve bu ülkelerde meslek eğitimi son derece küçük bir kitle için vardır. Buralardaki işbirlikçi ve bunlarla çalışan küçük-orta sanayinin önemli bir kesimi, okul çağı çocuk ve gençlerinin hayasızca sömürülmesine dayanmaktadır. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde işçi, öğrenci ve köylü gençlik, on beş yıl öncesine göre bugün çok daha kaygılı, umutsuzdur.

Dünyada nüfusun yarısından fazlasını oluşturan ve kapitalizmin erkeğin karşısına yanlış biçimde koyarak, ezilen cins konumunu (iktisadi, sosyal ve siyasal hayata açsa da) muhafaza ettiği kadın nüfusun durumu da, son yıllarda hızlanan bir şekilde kötüleşmektedir. "Sosyal devlet"in "çözdüğü" söylenen en önemli sorunlardan biri kadınların "özgürlüğü" ve "eşitliği" sorunuydu. Oysa fazla uzun olmayan bir dönemde görüldü: artan işsizliğin, toplumsal çürüme ve yoksulluğun baskısı altında en ileri ülkelerde bile çözülen aile koşullarında; toplumdaki önyargılar ve her türden fiili (bazen ve geri ülkelerde çoğunlukla hukuki de) eşitsizlik altında, çocuk bakımı "sorumlulukları" ile de altta kalan kadının; "sosyal kapitalizm" düzeninde geçerli, kayda değer bir "eşitlik" ya da "özgürlük" bulduğundan tek söz bile edilememektedir.

Kadın özgürlüğü denince ilk akla gelen ve sorunun sözcüsü durumunda bulunan gelişmiş ülkelerde bile, bu soruna verilen önemin çoğunlukla demagojik olduğu bütün çıplaklığı ile gözler önünde durmaktadır: Aynı işi yapan erkek emekçiye göre, hemen her iş-

te %25-40 daha düşük ücretle çalışmaları dahi onları kurtaramamaktadır; gelişmiş ülkelerdeki emekçi kadınlar, krizler ve işsizliğin ilk kurbanları olarak ve buralarda "gerileyen işgücü"nü, "üreteceği" yeni nesillerle "beslemek" ve "büyütmek" üzere eve dönmeye "teşvik" edilmektedirler. Aleyhlerine gelişen diğer şeyler bir yana; en "iyi" durumda olduğu AB ülkelerinde bile emekçi kadınlar, aralarında büyüyen işsizler kitlesiyle, erkek nüfusa (erkeklerden ortalama %2 daha fazla) daha şimdiden fark atmış bulunmaktadırlar.

Gelişmiş ülkelerin kadın yığınları arasında, hayal kırıklıkları ve gelecekle ilgili kaygılar artarken; geri ülkelerin yüz milyonlarca kadını cehalet ve yoksulluk içinde ve binbir bağla hâlâ bağlı bulunduğu geleneksel yaşamın kıskaçları arasında, hayata dair "umutlarını" tümüyle yitirmiş durumdadır. Ağır çalışma koşullarına mahkûm edilen ve fuhuş için sokaklara sürülen on milyonlarca kız çocuğu ve genç kadının acılı yaşamı ve kararmış geleceğinden söz etmeye gerek bile yokur. Bu ülkelerde iktisadi ve sosyal yaşama katılmış emekçi kadınlar dahi, ev işlerine sıkı bağlılıkları ve neredeyse yok pahasına çalışmaları bir yana, biçimselin ötesinde ciddiye alınabilir ve az çok uygulanabilir sosyal bir garantiye bile sahip değildir. Kaldı ki, bu ülkelerdeki kadın işçilerin çok büyük kesimleri, genelde "kayıt dışı sektörler"de köle muamelesi gören emekçilerdir. Ayrıca, dünyada her yerde diriltilmeye çalışılan ve kadının ezilmesinde kullanılan dinsel ve törel önyargılar, bu geri ülkelerin çoğunda hâlâ çok canlı ve işlevlidir.

Öte yandan, bir olgudur: işsizliğin artan müzminleşmesi, ücretlerin hızlanan düşüşü ve hareketin büyük yenilgisiyle koşullu diğer nedenlere bağlı olarak; çalışan kadını erkekten ayırt eden ve "geleneksel işleri"ne dönüşünü teşvik eden "modern" önyargılar, gelişmiş ya da geri gücünü istisnasız tüm ülkelerde de artırmaktadır. "Dengesi" giderek sarsılan kapitalizm koşullarında bugün daha açık görülmektedir: 1960'lı yıllarda olduğu söylenen ve "kadının eşitliği ve özgürlüğü"nün ifadesi ve bunların "sosyal devlet"in temel bir ilkesi haline getirilmesinin vesilesi sayılan "cinsel devrim" aslında bir yanılsamadır. Kadınların eşitlik ve özgürlük istekleri karşısında sermayenin oynadığı asıl rol: tüm diğer toplumsal iliş-

kilerde olduğu gibi; bu alanda da gerçekte sermayeye rağmen yaşanan evrim ve ilerlemenin baltalanması, istismar edilmesi ve çürütülmesinden başka bir şey değildir. Kapitalizmin "devamı" ve "işgücü ihtiyaçları"ndan bakma: sermayenin kadın sorununa yaklaşımı; asgari bir "çözüm" yaklaşımı bile değil, işte budur ve bu, onun bu sorunu "çözmesi"nin olanaksızlığını da vurgulamaktadır.

Sonuç olarak söylenirse: gençler ve kadınların, "sosyal devlet" ve "yeni düzen" vaatleriyle parlatılmış olan sermaye düzenine duydukları "güven" hızla sarsılmaktadır. Saldırıların "reform", "önlem" vs. biçimi verilerek "sunulmaya" çalışılması nedensiz değildir. Nitekim açıkça ve giderek görülen şudur ki; aldatma çabaları etkisini giderek kaybetmekte ve her saldırı, gençliği ve emekçi kadınları uyandıran, örgütleyen ve harekete geçiren bir özellik de kazanmaktadır. Son on-on beş yılda olup bitenler nedeniyle bile söylenebilir: a- gençliği içtenlikle destekleyecek ve ona özgür bir gelecek verecek; b- kadına yardım edecek, erkekle eşitliğini gerçekten sağlayacak; aileyi ekonomik bir birim olmaktan çıkararak, öteki ev işleriyle birlikte çocuk bakımını da topluma verecek ve onu özgür kılacak tek sınıf, işçi sınıfıdır. "Hesaplar"ın "geri tepeceği" ve işçisi, köylüsü ve öğrencisiyle gençlik ve kadın hareketinin, sermaye ve gericilikler için ciddi ve kaçınılmaz bir sorun haline geleceği bugünden görülmektedir.

Öte yandan, tekeller ve emperyalizm, sadece işçi sınıfı ve bağımlı ülkelerin emek ve servetlerini değil, bunların bir parçası olan doğayı da yağmalamaktadır. Ürünlerine, tüm doğal dengeleri bozarak, sorumsuzca müdahale edilmesinin yanında; sınai ve diğer atıkların, doğaya; suyu, havayı, toprağı kirletecek, bitki örtüsü ve hayvan varlığını yok edecek bir şekilde bırakılması, toplumsal ve doğal yaşam üzerindeki bugünkü en önemli tehditlerden biridir. Oysa, üretici güçler ve üretim teknolojisinin karakter ve düzeyi izin vermektedir ki; sınai, tarımsal ve diğer tüm üretici faaliyetler, doğayı tahrip etmeden, aksine onu besleyerek gerçekleştirilebilir.

Hal böyle olmasına karşın, sermaye egemenliğinin hiçbir döneminde, doğanın korunmasına yönelik (kendisinin isteyerek aldığı) gerçek bir önlem yoktur. Kapitalist dünyanın gitgide belir-

ginleşen olguları: sermaye sınıflarının[1] giderek gözlerinin döndüğünü; doğa, çevre ve toplumdaki tahribatı görmemeleri bir yana; bunların, kendi soylarının "yarını" ve gelecekteki yaşamını düşünecek bir zihniyetlerinin dahi bulunmadığını göstermektedir.

İnsanlığı, doğa ve çevre[2] sağlığını, ortaya çıktığı andan bu yana, 1955-60'lı yıllarda yenilgiye uğrayan ve mücadelesi giderek "sendikal" alana gerileyen işçi sınıfı temsil ediyordu. İşçi hareketinin kapsamının daralması politik bir boşluk yaratmıştı. Ortaya çikan bu boşluktan, işçi sınıfıyla ittifakı bozmuş ve onunla rekabete girişmiş bazı "kentli" küçük burjuva tabakalar yararlandılar. Yeşilci hareket, sanayi karşıtı, "muhalif" bir hareket olarak işte o dönemde ortaya çıktı. Fakat bu hareketin halk içinden yürüttüğü muhalefetin uzun süre devam etmesine olanak yoktu. Nitekim, esasta gelişmiş ülkelere özgü bu Yeşilci hareket ve onu temsil eden partiler, belli bir muhalefet döneminden sonra giderek gerilemişler ve orta tabakalara doğru çark ederek, sermaye hükümetlerine payanda olan liberal burjuva hareket ve partiler haline gelmişlerdir. Bu akım ve partilerden, az çok tutarlı bir mücadele beklemek için, ortada artık hiçbir neden kalmamıştır.

Kuşku duyulamaz; işçi hareketi geliştikçe, görüş açısını genişletecek ve doğa ve çevrenin korunması ile ilgili istek ve eylemlerini ısrarla geliştirecektir. Ancak, sermaye ve emperyalizmin tahrip ettiği, yıktığı sadece doğa ve doğal çevre değildir; kültürel cephedeki saldırı, daha önce hiç görülmemiş büyük bir maddi ve manevi kültür felaketi halini daha şimdiden almış bulunmaktadır.

Sermaye ve emperyalist gericilikler, sadece sosyalist, anti-emperyalist ve demokratik kültürü değil, insanlığın bugüne kadar biriktirdiği insani tüm kültürü, bir tür yıkma ve imha kampanyası yürütmektedirler. Her tür medya, basım yayın, sanat, bilim, kültür kurum, organ ve araçları üzerine oturmuş olan tekeller, bu kampanyanın "koç başları" ve "vurucu güçleri" olarak çalışmaktadırlar[3]. İşçi sınıfı, emekçiler ve halkların manevi yönden de çökertilmesi ve çözülmesi: kârlı bir "yatırım sektörü" olması bir olgu ise de; sermayenin kültür cephesindeki faaliyeti, gerçek içeriği ile büyük bir çözme, çökertme ve imha faaliyetidir.

Tarihini ayrıca ele almak gerekmez, yapılmaya çalışılan: tarihsel olarak oluşmuş insani kültürün; işçi ve emekçilerdeki ileri ulusal, sınıfsal anlayış, güdü, gelenek ve alışkanlıkların; insani kişilik özellikleri, güven duygusu, halkçı düşünüş tarzı, sanatsal beğeni ve bilime inancın ezilmesi, tasfiyesidir. Ulus, halk ve sınıf olarak hareket eden kitleler değil, davranış çizgisinden yoksun ve kozmopolit yozlaşma içinde savrulmuş kalabalıklar; insan birey değil, hayvani rekabet içinde çözülmüş meta "birey" –sermaye ve emperyalizmin ulaşmaya çalıştığı yer işte burasıdır.

Her ülkede az çok var olan kimi ilerici aydın çevreleri dışta bırakılırsa; bilim, sanat ve basın dünyası, ya tümüyle gericileşmiş ya da boyun eğdirilmiş "seçkinler"den oluşan devasa bir "kültür" ordusuna dönüşmüştür. Bugün olanakları pek az olsa ve yarın gene belki daha az olacak olsa da; kitlesi sürekli genişletilen bu kültür çapulu ordusu karşısında duracak, tüm insanlığı ve insani tüm kültürü savunacak, işçi sınıfından başka hiçbir toplumsal güç yoktur. Kültürel mücadele alanı, işçi sınıfı açısından asla ihmal edilemez bir mücadele alanıdır.

Gençlik, kadın, doğa ve kültürle ilgili sorunlar, genel halk hareketinin en önemli sorun ve dinamikleri içindendir. Gençliğin kazanılması; kadınların uyanıp harekete geçmesi; aydınlarla ittifak ve yeni ilerici genç aydın kuşaklar yetişmesi vs.: bunları ihmal ettiğinde, işçi sınıfının halk arasında kabul görmesi ve güven duyulacak bir güç oluşturması olanaksızdır.

1- İşçi sınıfı, kadın cinsi ve kadını ve erkeği ile genç kuşaklara, sadece sermaye ve emperyalizm karşısında desteklenen ve kurtuluş vaat edilen kesimler olarak bakamaz. Bu kesimler ve hareketleri, işçi hareketinin en yakın müttefiki ve vazgeçilmez yedekleridirler. Gençler ve kadınların girişkenliği ve örgütlenmesi işçi sınıfı açısından hayati değerdedir: Onların meslek ve cins esasına dayanan örgütlenmelerini desteklemek; bu örgütlerin anti-emperyalist, demokratik bir platform üzerinde gelişmelerine yardım etmek; ajitasyon ve propaganda araçlarını oluşturmaları ve yetenekle kullanmayı öğrenmelerinin tüm sorumluluğunu üstlenmek zorunludur. Enerji, girişkenlik, yenilenme ve devrimci ruh

demek olan gençlik ve kadın cinsi karşısındaki kayıtsızlık, işçi sınıfı açısından çaresi olmayan bir "atalet" anlamına gelir.

2- Doğa ve çevreyi koruma mücadelesinin, bu mücadelenin de bir parçası olduğunun altı çizilerek söylenirse, kültür cephesindeki mücadele, işçi sınıfının mücadelesinin "üç biçimi"yle de sıkı sıkıya bağlı bir mücadeledir. Hobi grupları ve "sivil toplum örgütleri" aracılığı ile yürütülemeyeceği gibi; bu mücadele, işçi sınıfı ve halkın gündelik yaşamına ve sermaye ile emek arasındaki her günkü mücadeleye bağlanmadan da yürütülemez. Hiç değilse ileri işçiler ve gençliğin uyanan kesimlerinin kültürel yaşamının canlandırılması; buna hizmet edecek kültürel organ ve kurumlar oluşturulması; sendikaları harekete geçirme ve muhalif basın, sanat, bilim kurum ve örgütleriyle işbirliği vs.. Bunlar zorunludur; aksi takdirde, politikada sığlık ve darlık kaçınılmaz; işçi ve halk hareketinin derinlik ve kişilik kazanması ise, olanaksız olur.

Özet olarak söylenirse, büyük bölümü zaten genç ve kadın olan işçi sınıfı, toplumun genç kuşağı ve kadın cinsinin enerji, yaratıcılık ve girişkenliğini bünyesine emmek zorundadır. Öte yandan, insanlığın bugününü dönüştürme ve yarınını kurma işini üstlenen işçi sınıfının; sermaye ve emperyalizmin kültür cephesindeki saldırısına karşı mücadeleyi de üstlenmesi ve insana ait ilerici, demokratik ve insani ne varsa, tümünü de savunması ihmal edilemez bir zorunluluktur.

G

İşçi Sınıfının Bir Parçası ve Yöneticisi Olarak Parti

Kendisi parti ve egemen sınıf olarak örgütlenmiş sermayenin, geride kalan yüzyıl içinde asla hazmedemediği[1] şey, işçilerin bağımsız bir parti olarak örgütlenmesidir. Nedeni açıktır: bağımsız bir parti olarak örgütlenmiş işçi sınıfının; tekelci kapitalizmin egemen olduğu bu çağda, sermayeyi devirmesi ve egemen bir sınıf olarak örgütlenmesini hiçbir güç engelleyemez.

Sermayenin işçilere karşı mücadelesinin merkezini, her zaman ve her durumda işçi sınıfının bağımsız parti düşünce ve girişimle-

ri oluşturmuştur. Yöntemler çeşitlidir: a- ileri sınıf güçlerini zorla ezmek; b- işçi aristokrasisini yenileyerek (ve genişleterek), hareketin ön saflarında uzlaşma eğilimi yaratmak; c- zor ve satınalma[2] yöntemlerini birlikte kullanarak, devrimci parti veya girişimlerini tasfiye, oportünizm ve tasfiyeciliği teşvik etmek gibi.

Geride kalan yüzyıl, sermayenin işçi sınıfına karşı mücadelesinin bütün biçim ve yöntemlerine tanık olmuş bir yüzyıldır. Savaş ve faşizmle ezme; Mac Chartizm ve nükleer tehditle kuşatmaya alma; bunları, işçi ve sendika aristokrasisini çeşitli "taviz" ve "sosyal devlet" politikaları yoluyla destekleme vs.. Tüm saldırılar, kaçınılmaz olarak dünya işçi sınıfının yetişmiş ileri güçlerini, partilerini hedeflemişti. Zira partisi boyun eğmediği ve örgütü bozulmadığı takdirde, işçi sınıfının uzun süre aldatılması veya bastırılması olanaksızdı.

1950'li yılların sonlarında alınan ilk büyük yenilgiden sonraki kırk yıl boyunca işçi hareketi içinde biriken ve 1985-90'larda bütünüyle çürütülerek bugüne aktarılan liberal bürokratik küçük burjuva tortunun, öncelikle işçi sınıfının bağımsız parti anlayış ve pratiğini bozması son derece doğaldı. Gerideki iki yüzyıl kanıtlamıştı; işçilerin bağımsız parti sorunu, devrim anlayışı ve devlet iktidarı sorunlarını da içeren tayin edici, temel bir sorundu.

Sermayenin saldırısı ve işçi sınıfının yenilgisinin en önemli sonuçlarından biri; ileri işçiler ve sosyalist, ilerici aydın çevreleri arasındaki "bağımsız parti" anlayış ve pratiğinin bütünüyle bozulması ve temelden reddi olmuştur. Bu bozulma ve reddin iki biçiminden söz edilebilir: Bunlardan ilki, kökleri Maoculuk, Fokoculuk veya öteki küçük burjuva devrimciliği biçimlerine dayanan ve bugün tümüyle çürüyerek kapalı birer tarikata dönüşmüş bulunan terörist eğilimli küçük burjuva akımların temsil ettiği "öncü parti" anlayış ve pratiğidir. Bu anlayış ve pratik, önceki dönemlerde sınıf önderliğini "ideolojik önderliğe" indirgeme üzerinden şekillenmişti. Bugün ise varlığını, yine eskisi gibi daha çok bağımlı ülkelerde; kimi köylü ve şehirli küçük burjuva çevreler, lümpen "okumuş" gruplar ve dar düşünceli öğrenci toplulukları içinde sürdürmektedir. İkincisi ise, kaynağını işçi sınıfı saflarında daha önce yaşanan yozlaşmalardan alan; Gorbaçovculuk ve 1989-90'daki çöküşle

birlikte tümüyle liberal bir konum kazanan işçi, sosyalist veya komünist partilerin temsil ettiği "öncü parti"[3] anlayış ve pratiğidir. Ki bu anlayış ve pratik; sermayeyi yıkma ve tasfiye amacından arındırılmış bir "iktidar" düşüncesi üzerinde kurulmuş, alelade parlamentarist bir parti anlayış ve pratiğini temsil etmektedir.

Devrim yapan ve sosyalizmi inşa eden partinin varlığı ve tarihine karşı saldırı içinde oluşan bu anlayış ve pratik, en pespaye biçimler içindeki sosyal demokrasiye bir "dönüşü" de içerir. Her ne kadar eski sınıf dışı bürokratik geleneğin liberalleşmiş hali[4] olsa da: toplumda "yeni dinamikler" keşfettiği içindir ki; bu anlayış ve pratiğin "sosyalizm" düşüncesi, eğitimli ara tabakalara, genel olarak çalışanlara, çeşitli "hareket"lere ve hatta orta sınıfa dayanan reformist-liberal bir eğilimler karmaşasıdır. Aralarında adları hâlâ "işçi" olanlar olsa da: bu anlayış ve pratiğin oluşturduğu akıma ait parti ve gruplar, işçilerin ayrı bir parti olmasına genelde karşıdırlar; bunlar, farklı çıkar ve eğilimlerin birbiriyle iç içe geçtiği ve liberal demokrasiye tapınmanın kural haline geldiği bir anlayış ve çizgi üzerinde şekillenmiştir.

Bu her iki anlayış ve pratiğin değişik tonlarından veya yerel kimi görüntülerinden de söz edilebilir. Buna karşın, bunlar yaygın değildir ve pek bir önem taşımamaktadırlar. İşçilerin bağımsız bir parti oluşturmasını değişik nedenlerle de olsa baltaladıkları halde; işçi sınıfı içinde ve ileri kamuoyu arasında hâkim olan anlayış ve pratik, sosyal demokrasi ile birlikte bu iki akıma bağlı hareketlerin ağırlıklı etkisi altında şekillenmiştir. Dolayısıyla şu açıktır: İlerici, sosyalist kamuoyu ve ileri işçi kitlesi; sosyal demokrasi ile birlikte, bu iki "parti" anlayış ve pratiğinin etkisinden kurtulamadığı sürece; işçi sınıfının, kendi ana kitlesini temsil edecek bağımsız, devrimci ve kitlesel bir partiye sahip olması olanaksızdır.

Oysa, en azından modern tarih, özellikle de gerideki yüzyıl kanıtlamıştır ki; bir sınıf, politik mücadeleye, ancak partisi aracılığı ile katılabilir. İşçi sınıfı da, temel bir sınıf olarak, politik mücadeleye, kendi bağımsız partisi ile girmek zorundadır. Aksi takdirde, işçi sınıfının kendi bağımsız hareketi ve iktidar mücadelesindeki sosyalist bir işçi sınıfından söz edilemez.

İşçi Hareketi ve İleri İşçilerin Parti Birliği

Uluslararası Komünist Hareket ve mensubu Marksist-Leninist parti ve örgütler, işçi sınıfının devrimci ve bağımsız partisini, işçi hareketi ile sosyalist (M-L) hareketin birliği olarak görürler. Bu, diğer şeylerle birlikte; toplumsal dinamiğin işçi sınıfı olduğunu, Marksizm-Leninizmi özümseyerek anlayan aydın ve genç aydınların; işçi sınıfına katılma amacıyla, bu sınıfı örgütleyen ve yöneten ileri, bilinçli işçilerle birleşmeleri anlamına gelir.

İşçi hareketinin bir yol izlemesi; bunun karşısında, aydın (sosyalist ve o potansiyeli taşıyan) hareketinin bir başka yol izlemesi. Bunun sürgit devamı durumunda, işçi hareketinin birliğinin ve politik bir hareket haline gelmesinin dumura uğraması kaçınılmazdır. Kolayca anlaşılacağı gibi; böyle bir şey, aynı zamanda, aydınların proleter bir anlayış kazanmaları ve işçi sınıfına ait Marksist aydınlar olarak yeniden şekillenmelerinin baltalanması da olacaktır.

Bugün hemen her ülkede, sosyalizm, komünizm, çalışanlar, emek vs. diyen çok sayıda parti vardır. Ama bunlar bağımsız işçi partileri değildir. Uluslararası Komünist Hareket'e mensup ve gerçekten işçi sınıfına dayanan parti ve örgütlerin sayısı henüz pek azdır ve belki bir iki küçük ülke dışta tutulursa, oldukları ülkelerde de bunlar, hareketi örgütleyen ileri işçilerin kayda değer kesimlerini henüz kucaklamamışlardır. Oysa, işçi hareketinin bugünkü en önemli sorunu, ileri işçi kitlesinin birliği ve daha tam söylenirse, bu kitlenin parti olarak birliği sorunudur.

İleri işçiler çoğunluğunun, var olduğu ülkelerde M-L partilerde birleşmesi ve olmadığı ülkelerde ise, devrimci partiler oluşturabilmesi için; tek tek ülkelerin özgünlüklerinden bağımsız, bütün ülkeler için zorunlu, kaçınılmayacak görevler vardır. Öyle ki, gerekleri ısrarla yerine getirilmediğinde, ileri işçi ve genç aydın kuşakların parti birliğine ulaşmak olanaksızdır.

Bu görevlerin en dikkat çekenleri şunlardır: a- Teorik cephedeki (ekonomik, felsefi, tarihsel teorilerin bütün alanlarını kapsayan) mücadeleyi, "postmodern" bir mevziden yürütülen liberal ideolojik saldırıya karşı mücadeleyi kararlılıkla genişletmek; b- iş-

çilerin parti birliğini, sınıf mücadelesi dışında salt propaganda, eğitim ve bir tür "halkla ilişkiler" sorunu olarak gören "projeci" idealist anlayışa karşı mücadele ile yetinmemek; aksine bu görevi, her günkü mücadele ve eylem içinde gerçekleştirilebilecek bir görev olarak yürütmek. Teorik mücadelede ileri bir çizgiyi tutma ve pratik hareketin çıkarları ve ileri işçi kitlesinin partide birleşmesi hedefine bağlayarak yürütme gibi zorunluluklar bir yana; ileri işçiler, sosyalist aydın ve genç aydınlar kitlesinin parti birliğinin ilk koşulları, işte bunlardır.

Bu iki koşul, ileri işçi kitlesinin mücadele içinde gelişen birliğinin, devrimci bir parti birliğine genişlemesi bakımından zorunlu ve görevleri asla ertelenemez koşullardır. Buna karşın, hareketin gidişatı ile ilgili taktik girişimler, işçilerin bu parti birliği bakımından da atlanıp geçilemeyecek derecede önemlidirler: İleri işçilerin birliği ve eylem birliğini öngören ve halka bağlı yetişkin, yetişmekte olan genç kuşak aydınların en geniş kesimlerinin gerçek Marksist alternatifi tanımalarını ve işçi sınıfına katılma eğilimlerini teşvik eden girişimler. Çeşitli bloklar, eylem birlikleri, ittifak platformları vs.. Her günkü mücadelenin zorunlulukları ve işçi sınıfı içinde örgütlenmiş ve orada çalışan ideolojik akımlar arasındaki güç ilişkileri dikkate alındığında, bu tür girişimlerin taşıdığı hayati önem kendiliğinden anlaşılır.

Burjuva liberalizminin güdümü altındaki "sol" akımların işçi sınıfı saflarındaki etkisi, ileri işçi kitlesinin parti birliği bakımından bir sorun olmakla birlikte, bu baş edilemez bir sorun da değildir. İlkin, işçilerin düşe kalka da olsa ilerleyen mücadelesi, bu ileri kesimler arasındaki uyanış ve birliğin koşullarını önlenemez bir şekilde genişletmektedir. İkinci olarak ise, bugün henüz zayıf da olsalar, işçiler içindeki komünist kümeler giderek güçlenmekte ve değişik ülkelerde yayılmaktadır ve kuşkusuz bunlar, ileri işçilerin birliği ve parti birliği bakımından (özellikle de yeni başlangıçlar nedeniyle) önemli birer güvencedirler. Sosyalizm işçiler arasında yeniden bir eğilim haline geldiğinde; gerçek M-L kümelenmeler ve bunları temsil eden partilerin, işçilerin kitlesel parti birliği için sundukları güvencenin, bugün görünenden çok daha

hayati olduğu (herkesçe) daha derin şekilde anlaşılır olacaktır.

Öte yandan, işçiler arasındaki komünist kümelenmeler, sermayeye karşı olduğu gibi, liberal "sosyalist" etkiye karşı mücadelede de yalnız değildir: Eski revizyonist partiler, Gorbaçovcu liberalizme bir bütün olarak veya topluca gitmeyi başaramamışlardır. Hemen bütün ülkelerde de, bu partilerden kopmalar olmuş veya saflarında, onları "bir nokta"da tutan "sol kanat"lar ortaya çıkmıştır. Hatta az sayıda da olsa, bazı (küçük) ülkelerin partileri, geri dönüş yaparak işçilere, Marksist anlayış ve geleneklere daha yakın bir konuma yönelmişlerdir. Bu parti ya da grupların birçoğu, kimileri kararsız, çelişki ve belirsizlikler içinde olsa da, SBKP'nin XX. Kongresi'ni, Sovyetler Birliği'ndeki "geri dönüş" ve çöküşün başlangıcı olarak ele almakta, Leninizmi ve Stalin'i şu veya bu şekilde savunmaktadır. Açık revizyonist mihrakla henüz tam bir kopuş yaşamamış bu "akım"a ait parti ve örgütler ve kimi ülkelerde görülen işçilere ve Marksizme yakın bazı devrimci yerel gruplar; şüphe yok ki, işçi sınıfı içindeki liberal ve sosyal demokrat etkiye karşı mücadele, Marksizmi işçiler arasında yayma ve ileri işçilerin birliği bakımından önemi yadsınamaz bir olanak oluşturmaktadırlar.

Bu nedenle ileri işçiler kitlesi arasında en geniş birlik ve ittifakın sağlanmasının bir unsuru olarak ele almak üzere, partisiz veya liberal "sol" partilerin etkisi altındaki işçilerle birliğin karşısına koymadan –bu parti ve gruplarla yakın işbirliği ve ortak çalışma– ileri işçi kitlesinin eylem birliği için atılan her adım, aynı zamanda, bu kitlenin parti birliğini hazırlamak için atılan bir adımdır. İleri işçiler arasında eylem birliği tutumuyla hareket edilmediğinde; bu ileri işçiler kitlesinin birliği ve saflarında işçi sınıfının ana kitlesini birleştirecek olan devrimci ve kitlesel bir işçi partisi olanaksız bir şey olur.

Uluslararası Komünist Hareket'e bağlı Marksist-Leninist partiler, esasta "ileri işçi kitlesinin birleştirilmesi" anlayışıyla kurulmuş partilerdir. Ne var ki, 1980'ler öncesinin koşulları ile bugünkü koşullar farklı olduğu gibi; işçi sınıfı hareketinin ileri güçlerinin, en az tahribatla ve mümkün olan genişlikte birleşmesi, bugün her zamankinden çok daha acildir. Buna karşın, sürecin hangi ül-

kede nasıl yaşanacağı; ulusal, özgün ve ihtiyaç olanın ne olduğu, nasıl bir yol izleneceği ve ne tür girişimlerde bulunulacağı gibi; her ülkede[5] tarihe, bugüne ve geleceğe ait pek çok faktörle bağlı farklı ve önemli sorunların bulunduğu da bir olgudur.

Burada önemli olan şudur ki, geniş bir perspektif, iddia ve kararlılıkla hareket etmek, bununla birlikte hayatın kendisinden ve gerçeklerinden kopmamak zorunludur. İşçi sınıfının ileri kitlesinin çoğunluğu veya kayda değer kesimlerinin parti birliği: kimi ülkelerde daha kestirme yollar bularak ve hızlı gelişen bir süreçten geçerek gerçekleşirken; başka bazılarında süreç dolambaçlı patikalara sapabilir ve kimi beklenmeyen zorluklar çıkararak ilerleyebilir. Bunlar son derece doğaldır. Deneyler göstermiştir: ileri işçi kitlesinin kazanılması öyle bir çırpıda başarılacak bir iş değildir. Bu görev, işçi hareketi için önemli birçok ülkede, belki de uzun süreleri kapsayan mücadeleler içinde gerçekleşecektir. Görevleri üstlenmek, "olmazsa olmaz" bir koşuldur; buna karşın, sürecin seyrini tayin edecek olan şey, son tahlilde gene de işçi sınıfı hareketinin kendi temposu ve dinamikleridir.

Sonuç olarak söylenirse, altı çizilmesi gereken şudur: a- Marksist-Leninist parti ve örgütlerin, ileri işçi kitlesi arasında (aydınların da olanaklı katılımıyla), hareketin talep ettiği ihtiyaçları karşılayacak derecede büyümeleri ve, b- henüz bir parti bulunmayan ülkelerdeki ileri işçilerin, Uluslararası Hareket'in genel çizgisine bağlı devrimci partiler olarak örgütlenmeleri sorunu, işçi hareketinin bugünkü en hayati sorunudur. Bu anlaşılmadığı ve örgütü yöneten plan bu amaca bağlanmadığında, ileriye atılacak gerçek tek bir adım bile yoktur.

Bir Mücadele ve Savaş Örgütü Olarak Parti

İşçilerin bağımsız partisi ancak, devlet iktidarı ve işçi sınıfının nihai amaçları temelinde şekillenmiş bir görüş açısı (ve tabii program) ve çizgi üzerinde kurulabilir. Fakat ne var ki, işçilerin devrimci ve bağımsız partisi, salt bir görüş açısı (ve tabii program) ve çizgi birliği olarak ele alınamaz; işçi sınıfı için parti, aynı zamanda irade, eylem ve örgüt birliği demektir.

Partinin çizgi, eylem ve örgüt birliği olması, her şeyden önce: a- özümsenmiş bir genel teoriyi, ondan esinlenen bir programı ve hareketi yönetecek taktik bir anlayışı; b- kopmaz bağlarla bağlanmayı öngördüğü işçiler arasında çok yönlü ve kesintisiz gündelik çalışma yürüten bir örgütü zorunlu kılar. Devrimci karakteri ile ayırt edilmiş bir teori, program ve taktik anlayış, gerçek ve devrimci bir işçi partisi için, kuşku yok ki zorunlu bir koşuldur. Buna karşın çok yönlü, kesintisiz gündelik çalışma yeteneği gösteren bir örgüt olmadığında: diğer her şeyi "mükemmel" bir özellik gösterse de işçi sınıfı "parti"si, şekilsiz bir yığındır; o bir mücadele ve savaş örgütü değil, olsa olsa parlamenter bir çevre, bir "yığın" olabilir. İşçi sınıfı, tüm gücünü örgütünden alır; örgütü olmadığı veya bozulduğunda ise, o sadece bir "hiç"tir.

İşçi partisi, işçi sınıfı örgütleri içinde en temel olanı ve en üst örgüt biçimidir. Parti, işçi hareketini örgütleyip yöneten ileri işçi kitlesinin, saflarında birleşmesine dayanır ve işçi sınıfının bir parçasıdır. İşyeri ve yerleşim esasına göre ve işçi sınıfını "kendine uydurarak" değil, kendini onun durumuna uydurarak örgütlenmek, işçi sınıfının partisi için bir zorunluluktur. Parti, örgütlerini daha baştan işçiler arasında ve işçi örgütleri olarak mevzilendirmek zorundadır.

Mücadele koşulları, işçi sınıfı için çok çeşitlidir; onun parti ve örgütü, legalite ve parlamentarizmin önde olduğu koşullarda olduğu gibi; çıplak baskı ve zorbalığın egemen olduğu en ağır koşullarda da mücadele etmeyi bilmelidir. Ayrıca parti, parlamentarist bir örgüt olmamasının yanında, kendini kitlelerin yerine geçiren bir komplo örgütü de değildir. Mücadele eden, örgütlenen ve hareketi yöneten ileri işçiye her yönden yardım: partinin işçi sınıfını aydınlatması, harekete geçirmesi, örgütlemesi ve ona öncü olmasının özü burada dile gelir.

Mücadele koşulları, işçi sınıfının partisinden; gelişmiş, denenmiş, profesyonelce yetenekler yanında, büyük bir enerji, kararlılık ve özveri de talep eder. Bunun içindir ki: işçi partisi, işçi sınıfının genç kuşağına[6] dayanır; o, kadını ve erkeği ile işçi sınıfının gençliğinin partisidir. Nitekim, tüm tarihi boyunca en ağır, en umut-

suz koşullarda bile, işçi sınıfının partisini öncelikle ve en yoğun biçimde, işçilerin (kadın erkek) genç kuşakları desteklemiştir. İşçi partisi, her zaman ve her durumda; işçi sınıfının yeniyi anlamaya, ileri gitmeye en yatkın, en özverili ve en enerjik kesimlerinin, genç kadın ve erkek işçilerin partisi olmaya mecburdur. Diğer taraftan, işçiler arasında örgütlenmesi ve genç işçi kuşaklarına dayanması, parti örgütünün her türlü koşul altında ve kesintisiz gelişen bir çalışma yapabilmesi için yetmez. Örgütün niteliği ve yapısı; partinin sağlamlık, esneklik ve ustalık kazanabilmesi ve sermayenin her türden saldırısı karşısında mücadelesini sürdürebilmesi bakımından büyük önem taşır. Bu açıdan bakıldığında parti, olabildiğince merkezileşmiş bir örgüt olmak ve profesyonel bir çekirdeğe (ve aygıta) dayanarak çalışmak zorundadır. Anlaşılabilirdir ki: a- bilginin ve tüm yönetimin olabildiğince[7] merkezileşmesi; b- (alt organın üst organa, azınlığın çoğunluğa, bütün örgütün parti merkezine tabi olması) parti kararlarına uyma zorunluluğu; ve c- bunun yanında, kitleler arasında düzenli çalışma sorumluluğu da demek olan merkezi parti yapısı ve disiplin, çalışmasının kesintisiz gelişmesi ve partinin ilerlemesinin en temel güvencesidir.

Fakat partinin bu örgütlenmesi, salt merkeziyetçi bir örgütlenme değildir; merkezciliğin arka yüzü olarak demokrasi, işçi sınıfı partisinin yaşamını düzenleyen vazgeçilmez başka bir araçtır. İşçi sınıfı partisinin örgütünü yöneten örgütsel ilke demokratik merkeziyetçiliktir. Merkeziyetçilik (disiplin) yanında demokrasi; ileri işçiler kitlesi ve parti iradesinin teşekkülü ve örgütteki yaratıcılık, yetenek ve enerjiyi açığa çıkarma ve kitleleri birleştirmenin bir biçimi olarak işlev görür. Merkeziyetçilik ve disiplin olmadan demokrasi olmayacağı gibi, demokrasi olmadığında da merkeziyetçilik olmaz. Eleştiri ve özeleştiri, bu partide öğrenme ve gelişmenin olduğu gibi, savaşmanın da en temel silahlarındandır. Partideki demokrasi, piyasa sosyalizminin (bürokrasiye örtü) sorumsuz demokratçılığından tümüyle ayrıdır; diğer şeylerin yanında o, kitlelere bağlanma ve sorumluluğa dayanan, amaçlı, işlevli gerçek bir demokrasidir[8].

İşçi sınıfının partisi, işçi sınıfının "üç mücadele biçimi"ni (ekonomik, teorik, siyasal) uyumlu bir şekilde yürüten ve işçi hareketini örgütleyip yöneten bir savaş örgütüdür. Öte yandan parti, içinde proleter, halkçı bir çalışma tarzının geliştiği ve işçilerin (ve tabii genç devrimcilerin de) proleter devrimci karakter özellikleri ile yetiştikleri bir okuldur. Bu okuldaki eğitim esas olarak, sınıf mücadelesi ve "görevlendirme" temeline oturur; amacı ise her şeyden önce, ileri işçilerin hareketi ve partiyi sorumluluk ve yetenekle yönetmeyi öğrenmeleridir. Öğrenmenin ana özelliği, buradaki ifadesini, hareketin genel tecrübesi ve kendi deneyimine dayanmakta bulur. Bu okulun bir üstünlüğü de; oradaki Marksist eğitimin, modern ileri kültürün özümsenmesi ve eleştirisine dayanan bir gelişkinlikle yürütülmesindedir.

Örgütün niteliği, yani: a- parti örgütünün, devrim yapmakla görevli ve gündelik çalışmaya yetenekli bir mücadele ve savaş örgütü olarak kurulması; b- aynı zamanda, işçilerin eğitim gördüğü bir okul olması. Bu iki olgu, örgütün tüm şekillenişine yön verdiği gibi, çalışma tarzı ve kadro politikasının da temelidir. Kaldı ki, örgütün işçiler arasında mevzilenmesi ve her düzeyde merkezileşmesinde bir "iskele"rolü üstlenen merkezi kitle yayın organlarının da, bu iki olgunun yörüngesinde örgütlenmeleri bir zorunluluktur. Örgütü kuran ilke, norm ve araçların, kendilerine hayat veren partinin hedeflerine sıkıca bağlanması zorunludur.

Öte yandan, işçi sınıfı partisinin, önem derecesi dönemlere göre değişen ve özel politika sorunu haline getireceği örgütsel ve örgüt içi görevleri de olacaktır: Örneğin, işçilerin partide ve partinin her kademedeki yönetiminde artan bir ağırlık[9] oluşturmaları gibi; gene aynı şekilde gençlerin, özellikle de genç işçiler ve kadınların yetişmeleri, partide ilerlemeleri ve yönetici organlarda hızlanan bir şekilde çoğalmalarını özel olarak teşvik etmek gibi. Bağımsız gençlik örgütünün öneminin de altı çizilerek söylenirse; tüm dünyada ve hemen her ülkede işçi ve sosyalist kamuoyunda "küçük burjuva bir atmosfer"in hâlâ egemen olduğu bugünkü koşullarda, bu ve benzer sorunlar üzerinde özel olarak yoğunlaşılması zorunludur. İleriye doğru adımlar atabilmek için ihtiyaç duyulan sınıf

anlayışı ve ruhu ve enerji, yetenek ve yaratıcılığın harekete ve partiye maledilmesinin başka bir olanağı bugün yoktur.

İşçi sınıfının geriden gelen yığınlarıyla kopmazcasına bağlı ileri işçiler kitlesini bünyesinde birleştirmiş; başta sendikalar, işçi örgütlerini çevresinde toplamaya yetenekli, işini yapmayı ve her şeyden yararlanmayı bilen bağımsız, devrimci bir parti: liberal ve sınıf dışı "sosyalist" akımların boğucu etkisi altında mücadele eden işçi sınıfının ihtiyacı olan parti budur. İşçi sınıfı, bulundukları ülkelerde Uluslararası Komünist Hareket'e bağlı M-L parti ve örgütlerin çalışmalarıyla; henüz bir parti veya örgüt bulunmayan ülkelerde ise, bu ülkelerin devrimci işçileri ve işçi sınıfı ve Marksizme sadık aydınları aracılığıyla bütün ülkelerde de, böylesine kitlesel ve öncü partilere önünde sonunda sahip olacaktır. Bundan hiçbir kuşku duyulamaz.

-IV-

İşçi hareketi ve sosyalizmin aldığı yenilgi; yarım yüzyıl boyunca yaşanan gerileme ve Sovyetler Birliği'nde ortaya çıkan çöküş ve dağılma; altı daha önce çizilmiş olan saldırıların yanında, başka nedenlerle de çarpıtılmaktadır: Yenilgi, gerileme süreci ve yaşanan çöküşün; verilen mücadelelerin "boşa gittiği", "boşu boşuna verildiği" gibi duyguların güçlenmesi, inançsızlık ve inkârcılığın yayılması ve meşrulaşması için de kullanıldığı herkesçe bilinmektedir.

Sermaye propagandacıları, böyle hareket etmekle esasta, "yakın beklentiler" içinde işçi sınıfına yönelmiş; yenilgi gündeme geldiğinde ise, "inancı"nı yitirerek boyun eğiş ve teslimiyet eğilimine girmiş küçük burjuvanın ruh halini ileri kamuoyunda "canlı tutma"ya çalışmaktadırlar. Oysa asıl "boşa giden"in bu çabalar olacağını görmek hiç de zor değildir.

İşçi sınıfı, yeteneklerini kanıtlamış ve tarihsel olarak "rüştünü ispatlamış" bir sınıftır. O sınıf ki, Marksizm-Leninizm gibi yenilmez bir teori ve ileri bir dünya görüşünün ortaya çıkıp gelişmesinin temel bütün verilerini sunmuş; saflarından ve yürüttüğü mücadele içinden insanlığın bilinç ve eyleminde çağlar boyu yaşayacak büyük (Marx, Engels, Lenin, Stalin) klasikler çıkarmayı bilmiş bir güç olarak, kendini tüm dünyaya kabul ettirmiş bir sınıftır. Dahası, (sadece iki savaş arası ve sonrasına bile bakıldığında) Kirov, Jdanov, Dimitrov, Enver Hoca, Clara Zetkin, E. Thaelmann, Jose Diaz*, Maritegui** gibi devrimci kişilikler yetiştirerek, liderlikler oluşturmak; kitlesel partiler halinde birleşerek, dünya tarihine yön veren devrimler yapmak, tayin edici büyük savaşlar kazanmak; bütün ülkelerde de büyük mücadelelere girerken, dünyanın üçte birlik bölümünde yeni bir uygarlık inşa et-

* Jose Diaz: İsp. Komünist Partisi'nin İspanya iç savaşı dönemindeki Genel Sekreteri'dir. Komüntern yıllarının önde gelen komünislerinden biridir.

** Maritegui: Yine aynı dönemlerde yaşamış, Peru Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri'dir. Latin Amerika'da Marksizmin yayılmasında birincil derecede rol oynamıştır.

mek, yeni bir dünya kurmak. Bugünkü mücadelesinin uyarıcı, aydınlatıcı etkisi bir yana; sınıfsal nitelikleri çok daha güçlenmiş olan işçi sınıfının, bu büyük tarihsel mirası yok sayacağı ve "psikolojik harp" taktiklerine uzun süre boyun eğeceği beklentisi, belli ki ancak aptalca bir beklenti olabilir.

Kaybedilen mevziler ne kadar önemli, yenilgi ne kadar ağır ve etkili olursa olsun, "boşa giden" tek bir mücadele bile yoktur. Bu mücadelelerin sunduğu deneyim ve kazandırdığı tecrübe; işçilerin anlayış, davranış ve reflekslerinde, gidişat içinde ve gelecekte görülecek bilinç sıçramalarına yön vermek üzere, en kötü dönemlerde dahi yaşayacaktır. Öte yandan, Marksizm-Leninizm ve işçilerin mücadelesinden bu teorinin yol göstericiliği altında çıkıp gelişmiş olan bilimsel, sanatsal ve edebi kültür; zenginliğini, gücünü ve yenilmezliğini, bu mücadelelerin deneyim ve tecrübelerine dayanması ve onların özeti olmasından alır. Ki bu ileri teori ve sosyalist kültür; işçi sınıfının tarihsel deneyiminin, gelecekteki mücadelelere ışık tutması ve işçilerin çok daha ileri mevzilere yönelmesinin tayin edici bir güvencesidir.

Şu kesindir: işçi sınıfı için yenilgi bir kader değildir; buna karşın tarih, ona yön veren devrimci sınıfın aldığı yenilgiler içinde (tabii zaferleri sonucunda) ilerler ve ne kadar ağır ve uzun süreli olursa olsun, işçilerin güncel yenilgi ve gerilemeleri de bu kuralın dışında değildir. Burada asıl olan şudur: işçilerin zaferlerden olduğu kadar ve belki ondan daha da fazla yenilgilerden öğrenmeyi bilmeleri zorunludur. Yenilgiler işçi sınıfının nesnel konumunu ve bundan doğan niteliklerini asla değiştiremez. Yenilgiyle geriye düşmüş olsa da; tarih ve insanlık ilerlemekte ve işçi sınıfı bu ilerleme içindeki "itici güç" pozisyonunu sürdürmektedir.

Gerçek şudur ki, insanlık (yenilgi ve sonrasıyla koşullu) yıkıntı ve baltalamalar içinde ve önceki dönemdekinden farklı deneyimler yaşayarak ilerlemektedir. Onun bu ilerleyişindeki kararsızlık, yalpalama ve parçalanmaları etkisizleştirecek ve ilerleyişini hızlandıracak atılım ve sıçramalar ise kaçınılmazdır ve kuşku yok ki giderek yaklaşmaktadırlar. Bunlar ve devrimci belirtiler, sisler arasından da olsa göründüklerinde, işçilerin, tarihsel tecrübe ve deneyimleri nasıl bir yetenekle kullandıklarını herkes görecektir.

DİPNOTLAR

Uluslararası Durum ve Görevler

1- Sosyalist ve emperyalist kamplar arasındaki mücadele, olgu ve olayları belirleyen, tayin eden tek etken değildi. Halkların emperyalizme ve işçilerin sermayeye karşı mücadelesi sertleşmekte ve ilerlemekteydi. Emperyalistler arasındaki mücadele ise, zaman zaman sivrilen görüntüler içinde gelişiyordu. Bunlara karşın, gidişata son tahlilde de olsa yön veren mücadele, sosyalist ve kapitalist kamplar arasındaki mücadeleydi.

2- Bu büyük mücadelenin kesintiye uğraması, kuşkusuz tüm mücadelenin bitmesi anlamına gelmez; işçilerin ve halkların mücadelesi her yerde sürüyordu. Ayrıca, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti, Kruşçevciliğe boyun eğmeden yoluna devam (sonraki dönemde yıkılışı ayrı bir sorundur) ederken; Çin Halk Cumhuriyeti bu bloktan koparak, kendini bugünkü konumuna getirecek adımları hızla atacağı bir "yenilenme"ye yönelmişti.

3- 1960 öncesi dönemde, emperyalist yeniden paylaşım mücadelesi, Batılı kamp içinde cereyan ediyordu; bu mücadele, Fransa'nın "özerk davranma" çabaları bir yana bırakılırsa, esas olarak ABD ile İngiltere arasında idi. Hem karşılıklı güç ilişkileri, hem de sosyalizme karşı mücadelenin gerekleri nedeniyle; zaman zaman sivrilse de, bu mücadele nispeten hafifletilmiş, bastırılmış olan düşük ölçekli bir mücadele idi.

4 - Asıl yenilgi 1950'lerin ortalarında Kruşçev'in Sovyetler Birliği'nde iktidarı ele geçirmesiyle alınmıştı. İşçi hareketinin geri çekilmesi ve sosyalizmden geriye kalan kırıntılarla yetinme sürecinin önü bu olayla açıldı. Gorbaçovcu dönem, Kruşçevci ve Kruşçevsiz Kruşçevcilik dönemi olan Brejnevci dönemlerin bir devamıdır ve 1990'daki çöküş, aslında 1950'lerin ortalarında alınan yenilginin kaçınılmaz bir sonucu olmuştur.

5- Bu olgular, gerilerinde yatan uzlaşmaz karşıtlıkların birer ürünüydüler; çöküşün yol açtığı şey ise, onların "üste çıkması"na bir tür "ebelik" oldu. Öte yandan, gerek işçi sınıfı ve halklara karşı saldırı, gerekse Batılılar arasındaki emperyalist mücadele, elbette Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle başlamamıştır. Burada söz konusu olan, dünya çapında yeni bir paylaşım sürecinin başlaması ve saldırıların genel bir karakter kazanmasıdır.

I- "Yeni Dünya Düzeni", Sermaye Sınıfları ve Emperyalizm

1- Birleşme ve yutma olayları bu dönemde öylesine yoğunlaşmıştır ki, söz edi-

len süre içinde bütün sektörlere yayılmış ve değer olarak çok büyük bir bölümü uluslararası olmak üzere, 24.000 satınalma veya birleşme olayı ile, daha önce hiç görülmemiş boyutlara ulaşmıştır.

2- Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte ön plana gelen olgulardan (yeni bir fetih ve paylaşım mücadelesi ve genel bir saldırı dalgası) söz edilmektedir.

-A-

1- Sadece ekonomilerin gelişmesi değil, kriz ve durgunlukların gelişmesi ve ekonomilerin bunlardan etkilenmesi de, birçok özel koşula bağlıydı ve bunların gelişmelerinde olduğu gibi, ekonomileri etkilemeleri de kaçınılmaz olarak eşitsizdi.

2- Sermayedeki yoğunlaşma ve merkezileşme; 1990'ların ortaları ve 2000'li yılların başlarında, en ileri ve en yoğun biçimiyle AB ülkelerinde ortaya çıkmıştı. Öyle ki, sadece şirket satınalma ve "yeniden yapılandırma" işlerine 1999 yılında 1218 milyar dolar yatırmaları bir yana; AB'li sermaye gruplarının 2000 yılındaki (aynı nitelikte) yatırımları, 1478 milyar dolar gibi rekor bir miktarla, o yıldaki tüm füzyon tutarının neredeyse yarısına ulaşmıştı. Nitekim AB ülkeleri tekelleri ve 1980'li yıllar ve 1990'ların ilk yıllarındaki büyümelerine dayanan Japon tekelleri, bu yıllar arasında ABD ve dünya pazarındaki paylarını hızla artırmışlar ve dünyadaki en büyük 100 büyük şirket arasında, 1995 yılından itibaren 38 ve 37 şirketle ABD'li (24) tekellerin açık ara önüne geçmişlerdi. Bu dönemde, Japon ve AB ekonomileri durgunluk yaşamaktaydı ve bu ülke tekellerinin bu atakları, önceki dönemlerin hızlı gelişmesi ve birikimine dayanan bir ataktı.

3- Ekonomik faktörlerdeki kimi gelişmeler ve ekonomi dışı faktörlerin ekonomiler üzerindeki etkisinin artması gibi nedenlerle, 2001 yılı sonrasında ABD sermaye grupları arasında yeni bir hareketlenme başlamıştı. Olgular gösteriyordu: dünya ekonomisine yön veren 500 büyük tekelci grup arasında; 1994 yılında, bu 500 tekelin toplam cirosunun %29'una sahip 151 şirketle temsil edilen ABD sermayesi; 2003 sonlarına gelindiğinde şirket sayısını 189'a çıkarırken, bu şirketlerin cirosu sıçrama yapmış ve toplam cironun %39'u olarak gerçekleşmiştir. 1994 yılında 500 büyük şirket arasında, çok büyük bir (%37 ciro payına sahip 147 şirket) ağırlığa sahip olan Japon tekellerinin, 1990'ların sonları ve 2000'li ilk yıllarda yaşadıkları büyük düşüş (%14.6 ciro ile sadece 82 şirket) ise, dönemin en önemli ekonomik karakteristiklerinden biri olmuştu. Japon şirketlerinin bu düşüşü ve AB'li şirketlerin 2000 başlarına kadar gelen hamlelerinin (171 şirketten 167 şirkete gerilerken, ciro payının %30.2'den %37.5'e ilerlemesi) kısmen yerinde sayar hale gelmeleri kuşku yok ki, bir yandan bu ülke ve bölgeler-

deki kriz ve durgunlukla, kısmen de dünya pazarında yürüyen mücadelenin gelişme seyri (ve tabii eşitsiz gelişme ile) ile bağlantılıydı.

4- Tekellerin büyümeleri ile, ekonomilerin gelişme ve büyümeleri, birbirleriyle aynı şey değildir. Ekonomiler krizdeyken de, durgunluk içindeyken de, tekeller büyüyebilmektedirler ve en azından en irileri ve iyi örgütlenmişleri büyümektedirler. Bunu karşın, genel koşullarından etkilenseler de; dünya pazarında mücadele eden gelişmiş ülkelerin sermaye grupları, durumlarını kendi ülke ekonomilerine kabul ettirmektedirler. Bu kabul ettirme, birçok durumda kuşku yok ki, bire bir değil, dolayımlı bir kabul ettirmedir.

5- ABD ve öteki büyüklerin 1980'lerin ortalarında, kendi pazarlarını korumaya yönelmeleri, GATT'ın ticaretteki rolünün bitmesi ve çökmesi anlamına gelmiştir.

6- Kastedilen ABD ile Japonya savunma anlaşmalarıdır.

7- ABD'nin koruma önlemleri karşısında; Japonya'nın ABD pazarında üretim için 1989'da doğrudan yatırdığı sermaye 70 MD'ı (milyar dolar) bulmuştu. ABD'de Japonya'ya yatırımlara yönelmesine karşın, oraya aynı dönemde ancak 8 MD yatırmıştır.

8- Sadece 1999-2000 yılında; ABD'nin Almanya'ya yatırdığı 40 MDM (milyar mark) karşısında, Almanya'dan ABD'ye doğrudan yatırılan sermaye 130 MDM'dir.

9- Uzay araştırmalarına verilen destek, 1984'deki 775 MDM'den 1988'de 1241 MDM'ne çıkarılmıştır. Ayrıca, elektronik şirketlerine teşvikler aynı yıllarda iki katından fazla artılırken, AB fonlarının devreye sokulması da sağlanmıştır.

10- Bu mücadele aslında farklı düzeylerde de olsa hep var olmuştur. Burada YDD'nin iddiaları üzerinden hareket edildiği ve bu mücadelenin, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra kazandığı anlam ve özel önem nedeniyle bu şekilde ele alınmaktadır.

11- 1991-Irak saldırısından sonra ABD, Filistin ve Arap krallıkları ile ilgili olanlar da dahil, "Ortadoğu'nun yeni statüsü" konusundaki sözlerini unutmuş ve uluslararası koalisyon arasındaki ilk anlaşma, bu nedenle kadük olmuştur. Yugoslavya savaşı, büyük güçler arasında, daha sonra gene unutulacak ikinci genel anlaşma sayılabilir.

12- AB ordusunun, ABD ile anlaşma üzerinden gitmediği koşullarda; sonrasında ne olacağı tahmin edilemese de, yakın gelecekte, herhangi bir müdahale durumunda esasta Almanya-Fransa ordusu olarak kalacağı kolaylıkla görülebilir. Ne var ki, ABD'nin kabullenmediği koşullarda; bu güçlerin yakın zamanda ayrı askeri operasyonlara girişmelerinin zor olduğu ve sınırlı kalacağı da görmezden gelinemez bir şeydir.

13- AB'nin bugünkü bütün üyelerini kucaklayan ve disiplin altına alan "siyasal bir birlik", "devlet gibi bir devlet" olması, teoride olanaksız değilse de, pratikte olanaksız gibidir. AB gelecekte bir birlik olarak kalacaksa, bu ancak bir kısım AB ülkeleri ile olabilir.

14- Şu açıktır: bu, söz konusu iki ülkenin Rusya (ve hatta birbirleri ile de) ile her sorunda anlaştıkları ve ABD ile her sorunda koptukları anlamına gelmemektedir. Avrupalılar, ABD'den tam kopmaya henüz hazır değillerdir ve daha bir süre genelde "müttefik" politikası ve nispeten tabi olma çizgisi izlemeye devam edeceklerdir.

15- İlerideki on ila yirmi yıl içinde yağmalanmaktan kurtulursa, Çin'in çok büyük ve dünyadaki tüm ittifakları ve gidişatı değiştirme yeteneğine sahip bir güç olarak ortaya çıkma ihtimali yok sayılamaz; böyle bir olasılık, nasıl olacağından bağımsız olarak vardır.

16- Bu ülkeler, çok etkili olmasa da, Batılı yayılma ve ABD dayatmalarına karşı bir alternatif olmak üzere "Şangay Beşlisi" diye bilinen bir uluslararası kümelenme de oluşturmuşlardır. Bu, onların ABD karşısındaki mevzilenmelerini de göstermektedir. Yakın dönemli mücadelelerde, Rusya'nın özel durumu ve dikkate alınır gücü bugün de büyük önem taşımaktadır ve onun bugün ve hemen yarınki ağırlığı Çin'in gölgesinde kalmamalıdır. Ayrıca Rusya, AB'nin Almanya ve Fransa'sı için daha özel bir "müttefik"tir.

17- Uluslararası politik, askeri, ekonomik kurum ve örgütler, gerideki yüzyılın güç ilişkileri içinde ortaya çıkmış kurumlardır. Bunlardan kimileri çökerken; bazılarının, ortaya çıkan mihraklardan birinin aletine dönüşmesi kaçınılmazdır. Öte yandan, bu örgüt ve kurumlar, örneğin BM ve AB bugünden yarına hemen çökecek örgüt ve kurumlar değildir; bunlar, karşıt güçler karşı karşıya geçinceye kadar varlıklarını koruyacaklardır.

-B-

1-Uluslararası ilk saldırılar, 1993 kriziyle birlikte ve bağımlı ülkeleri hedefleyerek "kendiliğinden" gerçekleşmiştir. Bu ülkelere verilen "kredi" koşulları birdenbire ağırlaşmış ve bunların ödedikleri faizler hızla yükselmiştir. Ayrıca, zaten bu ülkelerin aleyhine olan ve bu rejim içinde "olağan" sayılacak bir eğri içinde; kriz öncesi üç yılda, önceki yıllara göre %2.4 - 2.1 - 2.1 gibi oranlarla seyreden (terms of trade) ticaret hadlerinin; kriz sonrası yıllarda %-3.3, %-02, %-1.8'lik oranlarla dönüş yapması, bu ülkelerin durumlarını daha da ağırlaştırmıştır. Öyle ki, 1993 krizi gibi küçük bir krizden; petrol ihraç eden ülkeler bile, ticaret koşullarında + %11'lerden %- 6'ya ciddi şekilde gerilemişlerdir.

2- Gelişmiş ülkelerin kendi tarımlarına destekleri yılda 400 milyar doların üs-

tündedir. Buna karşılık, hayli mütevazı tarım desteklerini kaldırmalarını dayatmanın ve giderek daraltılan kotaların yanında; geri ülkelerin tekstil ve gıda ürünlerine, gelişmiş ülkeler tarafından %59 ve %90 ile 444'ler arasında gezinen gümrükler de uygulanmaktadır.

3- Hint köylüsünün 2000 yıldır yetiştirdiği buğdayı tohumluk olarak patentleme yoluyla; gelişmiş ülke tekellerinin, bu buğdayın ekimini yapmasından dolayı köylüleri mahkemelere düşürmesi, bu bakımdan çok ilginç ve tabii bir o kadar da canice bir eşkıyalık olaydır. Büyük ülkeler ve tekeller, bütün tarımsal ürünler için aynı yolu izlemektedirler ve bu yol aslında, bağımlı ülkelerin tarımsal üretimlerinin ve çiftçi ve köylü nüfusunun sürülmek ve mahkûm edilmek istendiği yer için tipik bir örnek oluşturmaktadır.

4- Buna aslında, yeni sömürgeciliğin bir biçimi veya bir türü demek ne ölçüde doğru olur, tartışılabilir. Buna karşın, bugün yapılmak istenenin, bilinen yeni sömürgecilik tanımı içine sığmadığı tartışmasızdır.

5- 1980-90 yılları arasında, borçlu geri, bağımlı ülkeler, gelişmiş ülkelere, her ay ortalama; 12.5 milyar doları ana para, 6.5 milyar doları faiz olmak üzere 19 MD ödemede bulundular. Buna karşın bu ülkeler, borçlarının bu süre zarfında %62 artış göstermesinden yine de kaçınamadılar.

6- En gelişmiş sayılan bağımlı ülkelerde son on-on beş yıl tayin edici olmuştur; borsalar, sigorta ve bankalar gibi mali kurumlar, haberleşme kuruluşları, enerji işletmeleri ve ağır sanayi sektörleri, bu süre içinde büyük oranda, gelişmiş ve özellikle de büyük gelişmiş ülkelere ait tekelci grupların eline geçmiştir ve bu süreç hızlanarak devam etmektedir.

7- Ücretler, işyeri anlaşmaları, parasız çalışma saatleri yoluyla ve kimi mutlak yollarla düşürülmektedir. Sermaye, 35 saate göre belirlenen ücret karşılığı 50 saat çalışma istemektedir. 73 saat çalıştırma hakkı ise, ücreti ödenecek bir çalıştırma "hakkı" değil, esnek çalışma yoluyla denkleştirilecek bir çalıştırma "hakkı"dır ve 50 saatlik iş haftası ise, diğer gerekçelerin yanında, bu denkleştirmeyi de kolaylaştıracak bir adımdır.

8- Her benzetme gibi, bu benzetmeler de söylenmek istenenlerle tam olarak çakışmamaktadır. Burada ileri sürülenler kuşkusuz, eski dönemin ve o dönemki ilkel koşulların aynısıyla geri geleceği anlamına gelmemektedir; kastedilenler, işçiler ve halklar için bugünkü dünyada olabilir ve herhangi bir hakhukuk tanımayan en kötü koşullardır.

9- Bu politika kuşkusuz henüz işçi sınıfının bağımsız politikası değildir.

II- "Yeni Dünya" ve Gidişatın Yönü

1- ABD ekonomisi 2002'de %2.4 olarak büyümüş ve sonraki yıllardaki büyümesi ise, fazlaca güvenilir olmayan ABD verilerine göre, ortalama %3 civarında gerçekleşmiştir.

2- Dünya ekonomisinin 20 anahtar sektöründe; her birinde 15 büyük tekel tüm üretimi kontrol edebilir bir güce, daha 1990'ların ortalarında ulaşmış bulunuyordu.

3- ABD ekonomisi 9 trilyon dolar borçludur. "Uzmanlar" bu borcun, para ve faiz politikalarında, ABD hükümetinin manevra alanını daraltacak ve dolara olan "güven"i sarsacak sonuçlar doğuracak büyüklükte bir borç olduğu üzerinde hemfikirdirler.

4- ABD'de 1980'de 1.4 trilyon dolar olan tüketici borç stoku, 2000 yılında 6.5 trilyon dolara çıkmıştır. 2001'deki borçlanma bu borcun üzerine gelmiş bir borçlanmadır.

5- ABD'nin kronik hale gelmiş bütçe açıkları; kriter olarak kabul edilen sınırları iki katından fazla aşarak, GSMH'nın %6.4'ünü bulmuş durumdadır. Öte yandan, ABD'nin dış ticaret açıkları da, uzun yıllardır kabul edilebilir oranların çok üstünde seyretmektedir.

6- AB'nin büyük ülkeleri; İtalya, Almanya, Fransa ve diğerleri, finansman dengeleri bakımından giderek büyüyen açıklar vermektedirler ve şimdi birçok göstergenin yanında, borçlanma ile ilgili kriterler değiştirilmek istenmektedir. Daha yakın zamana kadar açık nedir bilmeyen Japonya'da ise; bütçe açıklarının GSMH'sına oranının aşırı ölçüde yükselmesi nedeniyle, "piyasalar"ın destek talepleri giderek karşılanamaz hale gelmiştir.

7- Halkın çokca tükettiği temel mallardan alman vergiler ve kimi sigorta kesintileri doğrudan ve dolaylı yollarla hemen bütün ülkelerde arttırılmıştır. KDV'lerin Almanya'da yeniden arttırılması, KDV'lerin dünyadaki gidişat açısından bir göstergedir. Kurumlar vergileri ise, "yatırımları artırma" adına şimdiden sıfırlanma yolundadır.

8- Dünyada tescil edilmiş tüm mülkiyet ve patent haklarının %90'ı bugün dünyaya egemen olan 4.000 uluslararası tekele aittir. Bilim ve teknoloji işlerinin tekelci gruplar ve ordulara bırakılması; tekniğin gelişmesinin azami kâr hedefine bağlanması, frenlenmesi ve geliştiği ölçüde de tek yanlı gelişmesine izin verdiği gibi; hükümetlerin geri ülkelere karşı dayatmaları, genelde koydukları rekabet kuralları ve kendi tekellerini korumaya almaları gibi uygulamalar, kabaca bakıldığında görülmese de, en etkili ve geniş tekel işlevi görmektedirler. Ve bunlar bugün, görüntü farklıymış gibi olsa da, önceki döneme göre daha etkili kullanılmaktadır.

9- Kapitalizm, yapılmış ve birikmiş olanı, genellikle krizler ve savaşlar vs. yoluyla yıkarak yeni büyüme imkânları yaratır. Doğu'nun çöküşü, sermaye için; savaş sonrası gibi olmasa bile, büyük bir "başlangıç olanağı" idi. Görülen o ki, kapitalizmin yeni "başlangıçlar yapma" ve büyük oranlı büyüme imkânları da körelmiş bulunmaktadır.

10- Tekelci hâkimiyetin arttığı ve ağırlaştığı koşullarda da rekabet vardır ve tekelci egemenlik, olanaklı gelişmeyi sınırlasa da, tekeller azami kârı, tekniği şu veya bu kadar geliştirmede görebilirler. 1990'lı yıllarda (esas olarak işçi ve halk hareketindeki yenilgi ve gerilemelere dayanan), iş yoğunlaştırılmasının yanında; birçok alanda teknik yenilenmeler de olmuştur ve bu durum, tekellerin ekonomi üzerindeki ağırlığı ve durgunluğun artması ile ilgili ileri sürülenleri dışlayan değil, onlarla iç içe ve paralel giden bir durumdur.

11- Teknolojik gelişme, sermayenin organik bileşiminin yükselmesidir. Bu gelişme ve iş yoğunlaşması; öteki koşullar sabit kaldığında, canlı işgücü, yani çalışan işçi sayısının azalması demektir ve artı değer bu iş gücünden elde edildiğinden, işçi sayısı azaldığı; değişen sermaye değişmeyen sermaye karşısında küçüldüğü (değişmeyen sermaye oranı değişen sermaye karşısında büyüdüğü) için kâr oranları düşme eğilimine girer. Bu eğilim, sermayeyi, artı değer oranlarını mutlak ve nispi yollarla artırmaya zorlar. Ve tekeller arası çatışma daha da şiddetlenir. Olgulara bakıldığında; kâr oranlarının tüm dünyada düşme eğilimi yaşadığı görülmektedir; örneğin Almanya'da 1980'li yıllarda sanayide %7.2'den %9.9'a yükselen kâr oranlarının, 1995'lerde %5'lere düştüğü görülmektedir; ki sonraki yıllarda da süren (tekellerin kârındaki büyüme bundan ayrı bir şeydir) bu düşüş, Almanya'daki kadar derin olmasa da, öteki gelişmiş ülkeler için de geçerlidir. Öte yandan, son saldırılarla birlikte tekeller kârlarını artırsa bile, kâr oranlarındaki düşüş eğiliminin etkisini ve etkinliğini bugün de koruduğu, kabaca bakıldığında dahi görülebilir.

12- Sermaye yoğunlaşması, kapitalizmde kesintisiz bir süreçtir; buna karşın, yoğunlaşma ve tekelleşme hareketi düz bir çizgi izlemez, sıçramalı bir süreç içinde gelişir.

13- Esnek çalışma; uluslararasılaşma, üretim, ulaşım ve iletişim çok hızlandığından, patronlara pazarı daha bilerek ve planlayarak çalışma imkânı verir. Aynı zamanda sömürü yoğunlaşması ve kriz yüklerinin geri ülkelere yıkılması, gelişmiş ülkeleri ve "esnek" ekonomileri bir süre krize karşı dayanıklı kılar.

14- Esnek üretimin sermaye sınıfı için bir anlamı da, stoklardan kurtulma ve stoksuz çalışma imkânıdır. Stoksuzluk ise, iyi değerlendirildiğinde, grevlerin sermayeyi dize getirme gücünün olağanüstü artmasından başka bir şey değildir. Geri ülkelerin kriz yükleri altına itilmesi; bu ülkelerde patlama öğelerini sıkıştırma ve işçi sınıfının hazır yedekler bulması ve halkın başına geçmesini tahrik etme, kolaylaştırma anlamı kazanmaktadır.

15- İşçi ve emekçilerin çalışma ve yaşam koşulları giderek zorlaşmaktadır. Ücretler, ABD dahil ve başta Avrupa ülkeleri tüm dünyada düşüş halindedir.

Gelişmiş ülkelerde, ABD, Almanya ve Fransa gibi ülkelerde bile, son on yıl içinde nüfusun %12-13'ü yoksulluk sınırlarının altına düşmüştür. Geri ülkelerin neredeyse bütününde de yoksulluk, nüfusun yarısını ve hatta daha fazlasını kucaklar durumdadır. Geri ülkelerde, kitlelerin giderek genişleyen kesimleri, sigorta ve eğitim sistemlerinin dışına itilmektedirler. Bu ülkeler, iki trilyon doları aşan bir borç altındadırlar ve bunların büyük çoğunluğu, yoksulluğa itilmiş bu kitleleri az çok uygar olan bir ortama çekebilecek olanaklara sahip değillerdir. Açlık ise, dünyada büyük bir felaket halini alarak, birçok ülkede yayılmaktadır.

III- İşçi Sınıfı-Görevler

1- Sosyal demokrasi, toplumda "teknoloji, bilgi, yönetişim - yönetim modelleri, imaj, reklam vs üretenler" şahsında yeni dinamikler keşfetmek ve işçi sınıfıyla tarihsel moral bağlara da artık bir gerek olmadığını ilan etmekte bir sakınca görmemiştir. Liberal sosyalist akımlar ise, tüm "çalışanlar" adına kentli küçük burjuvazinin eğitim görmüş tabakalarına dayanmayı ve tüm "çalışanları" bu tabakaların çevresinde toplamayı çizgi haline getirerek şekillenmişlerdir.

2- İşçi sınıfını inkâr teorileri yeni ve bugüne özgü değildir, her yenilgi sonrası dönemde bu yöndeki girişimler çoğalmış ve bir cereyan haline getirilmeye çalışılmıştır. 1968 hareketi sonrası dönemde H. Markus (ve başka bir çoğu) toplumdaki devrimci rolün artık "aydınlar, öğrenciler ve toplum dışı tabakalara ait" olduğunu savunmuştu. Eurokomünistler ise, işçi sınıfını diğer tabakalardan ayıran sınırı belirsizleştirmek üzere, "beyaz yakalılar" teorileri ile ortaya çıkmışlardı.

3- "Değişen sermayede değişmeyen sermayeye oranla meydana gelen ve üretici güçlerdeki gelişmeyle el ele giden azalma, bir yandan sürekli bir yapay aşırı nüfus yaratırken, çalışan nüfusun büyümesini teşvik eder." (Marx, *Kapital* 3. Cilt)

4- Gelişmiş ülkelerdeki çalışan işçi nüfus, emek yoğun ve kirli sanayilerin geri ülkelere taşınması nedeniyle de bir küçülme eğilimi gösterir. Ne var ki gelişmiş ülkeler, emperyalist pozisyonlarını korumak için, en azından yüksek teknolojili sanayi ve temel işletmeleri ülkelerinde tutmak zorundadırlar ve çalışan nüfusun bu yoldan fazlaca küçülmesi olanaksızdır.

5- Sermaye yandaşları, bilim ve teknikten gürültüyle söz etmektedirler. Oysa, sermayenin teknik devrim karşısındaki tutumu da, aslında çelişkili, ikircikli ve birçok koşulda olumsuz bir tutumdur: *Bilimsel teknik gelişme, tekelci sermaye* için özel bir amaç değildir; onu, sadece sömürünün yoğunlaşması bakımından ihtiyaç duydukça ve tekelci mücadele nedeniyle destekler. Burada

kâr asıl tayin edicidir; azami kârı orada gördüğünde, tekniği geliştirme bir yana; egemen sermaye sınıfları, "el emeği"ne dönüşe bile razı ve tereddütsüz bir şekilde hazırdırlar.

6- Ekonomi hızlandıkça ve işçi hareketi mevziler kazandıkça, söz konusu işçilik biçimlerinin sermaye için kârlı olmaktan çıkabileceğini de varsaymak gerekmektedir.

7- İşçi sınıfının büyümesinin temeli, kapitalist mülksüzleştirmedir. Azami kâr dürtüsü nedeniyle, tekelci çağda kapitalizm, bu mülksüz kitleyi emecek koşulları yaratamamış ve müzmin işsizler kitlesini büyüterek, bu kitleyi işçi sınıfının kalıcı bir parçası haline getirmiştir. İşçi sınıfına bu işsizler kitlesi de dahildir; dolayısıyla, işçi sınıfının tüm dünyada olduğu gibi, bütün bu ülkelerde de büyüdüğü bir olgudur. Ayrıca buralarda, giderek artan oranda toplum dışına itilmişlerden oluşan bir lümpen proletarya kitlesi de hızla büyümektedir.

8- "Maddi olmayan emek" ve "maddi emek" arasındaki; yani kafa ile kol emeği arasındaki ayrılma, insan toplumundaki ilk sınıflaşmalarla başlamış ve bu ayrılık giderek bir karşıtlık biçimini almıştı. Kapitalizm, bu karşıtlık üstündeki örtüyü kaldırıp attı ve daha da olgunlaştırdı. Yeteneğini kaybetme bir yana işçi sınıfı, sermayeyi devirerek, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlığa son verecek; her iki emek biçimini, komünist toplumun özgür üreticisinin şahsında birleştirecek tek sınıftır. İşçi sınıfının, kafa emeğini sermayenin sultasından kurtarması, insanı ayakları üzerine gerçek anlamda dikmesi ve özgür gelişmenin yolunu açması kaçınılmazdır.

9- Sermaye, eğitim, kültür gibi "kamu işleri"ni pazara açtıkça; bu alanlarda da sermayeyi büyüten, bunun yanında (bu arada kendini de zenginleştirenlerle birlikte) yaşam koşulları ile de işçileşen kişi ve kesimlerin ortaya çıktığı bir olgudur. Öte yandan, yazılım, bilişim, iletişim sektörlerinde de benzer gelişmelerden söz etmek olanaklıdır. Ne var ki bunlar, sermaye faaliyeti ve işçi sınıfının geniş genel kitlesi içinde cüzi bir yer tutarlar.

10- Bu durum kapitalizmde, pratikte her zaman kaçınılmaz olan küçük çiftçi ve küçük zanaatkâr üretiminin varlığı ile elbette ki çelişmez.

11- Bu karşıtlık, özünde emek sermaye karşıtlığıdır. Öte yandan, bu haliyle kapitalizmin onmaz yeteneksizliğinin tüm içeriğini ortaya koymaktadır.

12- İşçi sınıfının sınıfsal karakteri, üretim araçlarının toplumsal karakteri ile özdeştir. Bu nedenledir ki kurtuluşu, ancak özel mülk edinmenin kaldırılması ve mülkiyetin üretim araçlarının karakterine uydurulması ve toplumsallaştırılmasıyla olanaklıdır.

13- Subjektif etkenlerin, nesnel zorunlulukları değiştirme gücü taşımadıkları, az çok ilgili herkesçe bilinir.

-B-

1- Bu kuşkusuz, gerçek koşulları doğduğunda, işçi sınıfı partilerinin hiçbir hükümete katılmayacağı anlamına gelmez. Devrimci gelişmeyi hızlandırma; ciddi karşıdevrimci saldırıları püskürtme, işçilerin, halkın ve devrimin güçlerini koruma, büyütme potansiyeli taşıyan hükümetlere belli koşullar altında katılma, işçi sınıfı partisi açısından reddedilmezdir.

2- Proleter devlet tip ve organları ifadeleri, burada halk demokrasisi ve halk iktidarının devlet organlarını ve proleter ve halkçı karakterlerini de kasteder şekilde kullanılmıştır.

3- "Bağımsız işçi hareketinin varlığı ve gelişmesi" ibaresi burada, işçi sınıfının bağımsız partisinin varlığından daha geniş bir anlamda kullanılmıştır. İşçi sınıfının ana kitlesinin halk çoğunluğunu da birleştirerek parti çevresinde toplaması ve iktidar isteği ile mücadelesi gibi.

-C-

1- İşçilerin (gene sendikalar çatısı altında gelişen) eyleminin doğrudan veya dolaylı politik yönü burada hesap ve değerlendirme dışı tutulmuştur.

2- Bu kuşkusuz uzun vadeli bir taleptir; kimi sendikaların ortaya attığı 32 saatlik iş haftasını desteklemekle çelişmeyeceği gibi, işgünü süresinin farklı ülkelerde farklı duraklardan geçerek kısalmasını da dıştalamaz.

3- İktidar için mücadele, işçi sınıfı için, işçiler bu tür talepler ortaya atmaya başladığı ve bunlar için mücadeleye girdiğinde somutluk kazanacaktır. Ne var ki hareketin gelişim seyri, burada genelleştirilerek konulduğu gibi düz bir hat izlemeyecek, her ülkede değişik zenginlik biçimleri ortaya çıkararak ve çok değişik yollardan geçerek gerçekleşecektir.

4- Yenilginin dışa vurmasından sonra egemen eğilim sosyalizmden kaçtı. Mücadelenin gelişmesinin söz edilen koşullarında, işçiler arasında kendiliğinden ve kitlesel bir sosyalizm eğiliminin yeniden doğması kaçınılmazdır.

5- İleri işçiler arasındaki komünist potansiyel, bugünkü kümelenmelerin çok ötesindedir ve hareket ileri gittikçe, bu potansiyelin örgütlenmiş, enerjik bir güce dönüşmesi hareketin doğası gereğidir.

6- Sermayenin eğilimi genelde sendikaları yok etme yönündedir. Ama bugün bu olanaksızdır ve genelde işine de gelmemektedir. Şimdi o her yerde, sendikal örgütlenme girişimlerini engellemeye çalışırken; işlevlerini "hizmet" olarak ilan etmiş en küçük ve en etkisiz sendikalara ulaşma peşindedir.

7- Sendika bürokrasisi sendikalardaki egemenliğini, özellikle politik olarak sendika bürokrasisine yakın (nispeten muhafazakâr, ağırlıklı olarak sosyal demokrat, liberal sosyalist) mevzilerde örgütlenmiş ileri işçiler üzerindeki etkisine borçludur. Bu tabaka, sosyalizmden söz ettiğinde aslında, burjuva

sosyalizminden (sosyal demokrasi, liberal sosyalizm) söz etmektedir.

8- Gerçek işçi partileri, işçiler arasında henüz kitlesel değildir. Şu anda sendikalarla rekabet edebilecek kitlesel (örneğin Sovyet gibi) bir işçi örgütü de yoktur ve bu anlamda sendikalar şimdilik "rakipsiz" örgütlerdir.

9- İşçilerin veya çoğunluk işçinin birçok nedenle bir sendikayı terk etmesi veya başka bir sendikaya kitlesel bir eğilim göstermesi gibi nedenlerle, kitlelerden kopan veya naylonlaşan sendikaları terk etme elbette olanaklıdır ve bu tür terk tutumları, bu bölümlerde ileri sürülen düşüncelerle çelişmezler. İşçi çoğunluğunun eğilimini tespit etmek ve çoğunluktan kopmamayı gözetmek, zorunludur.

10- Sendikalar bugün zaten politik mücadelenin içindedirler. Kastedilen, burjuva görüş açısından sürdürdükleri politik mücadeleyi terk etmeleri ve bu mücadeleyi işçi sınıfının görüş açısından sürdürür hale gelmeleridir.

11- Sendikalar uluslararası dayanışmaya özellikle önem verirler ve dayanışma eylemlerini, özellikle dünyadaki gelişmelerin kolaylaştırmasından da yararlanarak örgütlerler.

12- Bu, sendikaların gerçek sınıf sendikaları olmasının en temel koşuludur.

-D-

1- İşçi aristokrasisi tarihsel olarak daha erken ortaya çıkmasına karşın, genelleşmesi ve yaygınlaşması emperyalizm döneminde oldu. Bu, emperyalist kârın kırıntılarıyla beslenen, emperyalist eğilimli bir tabakadır. Emperyalizme geçiş, işçi sınıfı açısından, satınalma işinin sistemleşmesinin yanı sıra, işçi sınıfına saldırının yoğunlaşması sonucunu vermiştir.

2- Bu ülkelerdeki sosyal demokrat akımlar, genelde işçi hareketi tarihinden değil, bu ülkelerin ulusal tarihlerinden çıkmış akımlardır. Küreselleşme süreci, bunlarda bir yanda küreselleşmeciliği artırırken, öte yanda milliyetçi güdülerin yükselmesi sonucunu da getirmiştir. Kimi ülkelerde bunlar parçalanmalar da yaşamışlardır. Buna karşın, eski sosyal demokrasiden, anti-emperyalizme yönelen bir eğilim çıkmamıştır.

3- Bunlara en iyi örnek Avrupa sol partisi olarak örgütlenen akımlardır.

4- Bu, emperyalizme karşı mücadelenin temelinin genişlemesi, sağlamlaşması; ulusal özgürlüğün emperyalizme karşı mücadeleye ve işçi sınıfının iktidar mücadelesine daha sıkı bağlarla bağlanması demektir.

5- Gelişmiş ülkelerdeki ara tabakalar, emperyalist kârın kırıntılarıyla desteklendikleri içindir ki, emperyalist eğilimlidirler ve tekelci sermayenin iktidarının dayanaklarını oluştururlar. Ne var ki sermaye oligarşisi, bu tabakalara da saldırmaktadır ve bunları işçi sınıfının yedeklemesine imkân tanıyacak şekilde yanından uzaklaştıran bir tutum içindedir. İşçi sınıfı bunları yedek-

lemeyi başaramadığında; artan lümpen tabakalarla birlikte bu ara tabakalar, gericiliklere ve faşizme payanda da olmaktadırlar.

6- Bu tür ulusal burjuva tabakalar işçi sınıfı ve partisi karşısında giderek daha belirgin şekilde rakiptir. Geneldeki gelişmelere bağlı olarak, bunların çoğu, emperyalist mihraklarla anlaşmalara da yönelmektedirler. İşçi sınıfı, bağımsızlığını ve alternatif pozisyonunu korumak ve çalışmasını ulusun öncüsü çalışması olarak tereddütsüz sürdürmek zorundadır.

7- Şu anda, II. savaş öncesi gibi, hâkim ve geri çekilen, buna karşın yükselen ve saldırgan emperyalistler, ya da bunun aksi pozisyon yoktur.

-E-

1- Partiler arası dayanışma veya Enternasyonal, aslında daha çok uluslararası dayanışmanın karar ve ilan mekanizmalarıdır. Kitleleri çağıran ve dayanışmaya sevkeden asıl örgütler, sendikalar ve diğer kitle örgütleridir.

2- Örneğin aynı sektördeki işçiler ve aynı sermaye grubuna bağlı aynı veya değişik sektörlerden işçiler (sendikal örgütlenme ile ilgili veya işten çıkarmalara karşı eylemler vesilesiyle), birçok ülke ile kitlesel dayanışma eylemleri yapmışlardır. Öte yandan, sendikalar ve uluslararası örgütlerinden çıkan en önemli ortak mücadele ve dayanışma kararları, çoğunlukla işçilerin aşağıdan gelen baskıları sonucunda alınmış kararlardır.

3- Bu örgütler, işçi hareketinin beklenmedik gelişmesinden istifade ederek kurulmalarının yanında, hareketin zayıflığından yararlanarak da ortaya çıkmışlardır. Sendikaların, kendi uluslararası kurumlarını, diğer (gençlik, kadın vs.) kesimlerin örgütleri ve uluslararası kurumlarını ve tüm öteki örgütleri çevrelerinde toplama imkânlarını bir yana bırakarak, ATTAC'a katılışları "açıklanabilir" değildir. Ayrıca tek tek kişilerin de katılıyor olması, bu örgütü, "örgütler örgütü" olmaktan çıkarmayacağı gibi, gereksizliğini de ortadan kaldırmaz.

-F-

1- Tüm dünyayı kirletenler içinde en önde gelen ve felaket tehditlerinin baş aktörü olan ABD'nin, Kyoto protokolü gibi göstermelik bir belgeyi imzalamaya bile yanaşmaması ilginçtir.

2- Çevreci bir hareket daha ortada bile yokken, işçi sınıfı madenlerde ve fabrikalarda doğa ve insan sağlığı mücadelesi vermekteydi. Doğayı koruma bakımından da gelip geçici olmayan ve gerçek anlamda dayanılabilir mücadele esas olarak ve sadece işçilerin mücadelesidir.

3- Tüm eğitim ve kültür işlerinin piyasaya açılması ve tekellerin eline geçmesi süreci, giderek daha belirginleşmekte olan bir süreçtir. Ayrıca hükümetlere

dayanarak, tekeller birçok olanağı kullanmakta ve "sponsorluk" vs. yoluyla tüm kültürel faaliyeti yönetmektedirler.

-G-

1- İşçi sınıfının iktidarı ele geçirmesi ve yeni sosyalist bir uygarlık kurmuş olmasının sermayeyi tümüyle çileden çıkarması, burada ayrı tutulmaktadır. Buna karşın, sermayenin böyle bir çileden çıkışının, işçi sınıfının partisi karşısındaki tutumundan bir farkı yoktur.

2- Zor ve satınalma (taviz) politikaları, sınıf mücadeleleri tarihinde "sopa" ve "havuç" politikaları olarak ünlenmiştir.

3- Her sınıfın veya bir sınıflar koalisyonunun partisi, sınıf veya koalisyon sınıflarının öncüsüdür. Buradaki "öncü parti" bir yandan bu geniş anlamıyla, öte yandan ise tırnak içine alınarak, bu akımların tarihlerine (ve aynı zamanda öncü parti kavramı ve bolşevik örgütlenmeye duydukları düşmanlığa) bir gönderme yapılmıştır.

4- Troçkist grupları da bu kategori içine koymak herhalde yanlış olmaz.

5- Genel çizgi birliği ve tartışma ve görüş alışverişi bir yana; ulusal olanın ne olduğu ve nasıl bir yol izleneceği sorunu, çözümünü kuşku yok ki ilgili ülkelerin parti, örgüt ve parti girişimcilerinin arayacağı, bulacağı ve üstleneceği bir sorundur.

6- Bu elbette yetişkin kuşakların partiden dışlanmaları anlamına gelmez; parti, aynı zamanda, kadını ve erkeği ile gençliğe dayanan bir kuşaklar bileşimidir de.

7- Kamuoyundaki sosyalizm ve parti anlayışının son derece bozuşmuş ve ideolojik mücadele karşısındaki önyargıların hâlâ etkili olduğu bugünkü koşullarda; bir yandan hareketin yönetimini merkezileştirirken, öte yandan kapsayıcı, geniş ufuklu bir tutumla hareket etmek zorunludur.

8- Demokrasinin temel ilkesi, tabii ki organların seçimlerle oluşturulması ve parti kongrelerinin tüm gidişatı tayin etmesidir. Fakat işçi sınıfı partisinde demokrasi, bunlardan çok daha fazla bir şeydir. Açıklık, canlılık, güven, eleştiri, özeleştiri ve paylaşmaya ve partisiz yığınlarla karşılıklı tartışma ilişkisine dayalı bir parti yaşamı partideki demokrasinin esasıdır.

9- İşçi partisi, başlangıçta oran olarak düşük olsa da, giderek işçilerin çoğunluk olduğu ve daha da önemlisi, partinin yönetimine fiilen damgalarını bastıkları bir parti olarak gelişmeyi, daha inşa girişiminin başında temel bir hedef yapar ve özel olarak öngörür.

"Uluslararası durum ve görevlerimiz" metni, Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı'nın (CIPOML) birkaç oturumuna yayılan bir süreç içerisinde gerçekleştirilen samimi ve yoldaşça tartışmaların, sosyal pratiğin ve günümüz uluslararası sorunlarına bakış açısıyla ilgili kavrayışın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Metin böyle bir sürecin sonunda onaylandı ve bugün de Koordinasyon Komitesi tarafından yayınlanmaktadır.

Bu, kapitalizmin ve emperyalizmin bugünkü özelliklerini çok yönlü olarak tahlil eden; işçi sınıfının devrimci karakterini ve proletaryanın devrimci partilerinin rolünü vurgulayan; işçilerin, halkların ve gençliğin toplumsal kurtuluş mücadelesindeki perspektif ve görevlerini ortaya koyan; Uluslararası Komünist Hareketin sorunlarını irdeleyen ve yeni bir Enternasyonalin kuruluşunu hedef olarak belirleyen bir metindir.

Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve Örgütler Konferansı bu metni, sosyal pratik içerisinde sınanacak ve zenginleştirilecek bir eylem kılavuzu olarak kabul etmektedir. Ancak bu bitmiş, kapanmış ve değişmez bir belge de değildir. Burada yer alan formülasyon ve yönergeler, proletarya ve halkların mücadelesi içerisinde, komünistlerin teorik ve pratik katkılarıyla gelişecek ve zenginleşecektir.

Komünistlerin faaliyetlerine yön veren ve onları birleştiren bu formülasyonlar, işçi ve emekçilerin elinde maddi bir güce, toplumsal kurtuluş için bir silaha dönüşmelidir. İşçi ve halk hareketinin, öteki devrimci güçlerle ortak mücadelesinin hizmetine ve eleştirel görüşlerine sunuyoruz.

Uluslararası Marksist-Leninist Parti ve
Örgütler Konferansı (CIPOML)
Koordinasyon Komitesi

ISBN 978-975-6106-79-2

EVRENSEL
BASIM
YAYIN